OBNOVLJENI OBRED

SVETE SEDMICE

HRVATSKI PRIJEVOD
PREMA TIPIČNOM VATIKANSKOM
IZDANJU:
„Ordo Hebdomadae sanctae instauratus“

DUBROVNIK 1957

BISKUPSKI ORDINARIJAT U DUBROVNIKU
Br. 781/56. Dubrovnik, 15. XI. 1956.

Slaže se s izvornikom.
Može se tiskati.

Biskup:
M. P. **† Pavao Butorac**

Naklada Franjevačke Teologije u Dubrovniku

Na liturgijskom dogovoru primorskih Biskupa, u Zadru 19 i 20 VI. 1956, zaključeno je, da se priredi hrvatski prijevod novih obreda Svete sedmice. Taj je posao bio povjeren podpisanome kao predsjedniku, te Mngru Ivanu Mikiću (u Splitu) i dr. Ljubi Kučanu (na Sušaku) kao članovima komisije.

Mi smo, s Božjom pomoću, a uz savjetovanje i pripomoć i nekih drugih svećenika, izvršili povjerenu zadaću. Prevedeno je doslovce sve što se nalazi u službenom vatikanskom izdanju „Ordo Hebdomadae sanctae instauratus", osim misnih obrazaca, koji se i onako moraju moliti latinski, dotično glagolski. Ono što se na Veliki četvrtak i na Veliku subotu pjeva „infra missam", kao i skraćenu Muku na Cvjetnicu (za binirane mise), metnuli smo latinski, glagolski i hrvatski. Tako za vršenje obreda Svete sedmice, kraj ovog našeg izdanja, ne treba nikakove druge knjige, osim misala za misu.

Što se u hrv. „R. Obredniku" (Zagreb 1929) nalazi već prevedeno, a dolazi u obredima Svete sedmice, preuzeli smo odanle. Samo smo u pojedinim retcima psalama i na dva mjesta u „Benedictus" morali nešto malo preinačiti, da prijevod bude u skladu s novim latinskim prijevodom u službenom vatikanskom izdanju, koji se nešto razlikuje od dosadašnjeg Vulgatina prijevoda.

Dubrovnik, 25 siječnja 1957.

Fra Petar Vlašić, franjevac
Jubilarni Lektor sv. Bogoslovlja

OPĆA ODREDBA

O PREUREĐENJU LITURGIJSKOG OBREDA VELIKE SEDMICE

Najveća otajstva našega otkupljenja, to jest muku, smrt i uskrsnuće našega Gospodina Isusa Krista, sveta je Majka Crkva svetkovala svake godine na osobiti način, već od apostolskog doba. Spominjala je najprije najistaknutije časove u naročitoj trodnevnici o Kristu »raspetomu, pokopanom i uskrslom« (sv. Augustin, ep. 55, 14); dodala kasnije svečani spomen ustanovljenja presvete Euharistije; i napokon, u nedjelju prije Muke, umetnula liturgijsku svetkovinu pobjedonosnog ulaska našega Gospodina, Kralja - Mesije, u sveti grad. Od toga je nastala ona naročita liturgijska sedmica, koja se radi važnosti spomenutih otajstva, prozvala »svetom« i obogatila najsjajnijim i najdirljivijim obredima.

Ovi su se obredi na početku obavljali u iste dane i u iste sate, u kojima su se dogodila spomenuta otajstva. Tako se ustanovljenje presvete Euharistije spominjalo u četvrtak navečer svečanom Misom »in Cena Domini«; u petak popodne se od-

vijao posebni liturgijski obred na spomen muke i smrti Gospodnje; u subotu navečer se počimalo svečano Uskrsno Bdjenje, koje je svršavalo drugog jutra slavom uskrsnuća.

No, u Srednjem vijeku počeli su se iz raznih razloga liturgijski obredi tih dana obavljati u ranijim satima, tako da su se pri koncu Srednjega vijeka sve te svečanosti prenijele ujutro, s očitom štetom za liturgijski smisao i ne bez suprotnosti s evanđeoskim pripovijedanjem i odnosnim liturgijskim svetkovanjima. Osobito je svečano Uskrsno Bdjenje, rastavljeno od svojeg noćnog sata, izgubilo sav svoj iskonski sjaj i značenje formula i simbola. S druge strane je Velika subota, posvećena preuranjenoj slavi uskrsnuća, izgubila svoje obilježje žalosti na spomen Gospodnjega pokopa.

U novije je vrijeme nadošla još druga promjena, koja je s pastoralnog gledišta, vrlo važna. Veliki četvrtak, petak i subota brojili su se kroz mnoge vjekove među blagdane, baš da bi se omogućilo svim vjernicima, slobodnim od rada, da bi mogli prisustvovati svetim obredima ovih dana. Ali u XVII. vijeku, zbog temeljito promijenjenih uslova društvenog života, sveti Oci su bili primorani smanjiti broj blagdana. Tako je Urban VIII. Apostolskom Konstitucijom »**Universa per orbem**« od 24. rujna 1642. bio primoran svesti na obične dane i svečana tri dana Velike sedmice.

Iz toga je nužno slijedilo smanjenje broja vjernika, prisutnih tim obredima, osobito zbog toga, što je već odavna svetkovanje bilo preneseno u jutro, kad su posvuda otvorene škole i tvornice i kad se u radne dane obavljaju svi poslovi. Opće naime i skoro posvudašnje iskustvo uči, da često svećenici obavljaju te svečane liturgijske obrede svetih triju dana u skoro praznim crkvama, što treba svakako žaliti. Obredi naime Velike sedmice ne samo da imaju naročito dostojanstvo, nego posjeduju i osobitu snagu i sakramentalnu djelotvornost, da krijepe kršćanski život, i ne mogu naći odgovarajuću naknadu u t. zv. »vanliturgijskim« pobožnostima, koje se obavljaju poslije podne u sveta tri dana.

Zbog svih tih razloga odlični liturgičari, dušobrižnici, i na prvom mjestu sami preuzvišeni Biskupi uputili su ovo posljednje vrijeme opetovane molbe Svetoj Stolici, tražeći, da bi se prenijeli na poslijepodne, kao što je bilo ranije, liturgijski obredi triju svetih dana, a očigledno s tom nakanom, da bi se omogućilo vjernicima, da lakše u njima učestvuju.

Pažljivo proučivši pitanje, sveti Otac Papa Pijo XII. obnovio je već 1951. godine liturgiju Uskrsnog Bdjenja, koja se mogla obavljati dopuštenjem Ordinarija i kao pokus.

Budući da je posvuda taj pokus postigao izvrsne uspjehe, prema onome, kako su Svetu Sto-

licu izvijestili vrlo mnogi Ordinariji, i budući da su isti Ordinariji ponovili svoje molbe, tražeći da bi se, kao za Veliku subotu, na sličan način odredile promjene i za druge dane Velike sedmice, i prenijeli sveti obredi na poslijepodne, uzimajući u obzir, da se večernje Mise, predviđene u Apostolskoj Konstituciji »Christus Dominus« od 6. siječnja 1953., služe s brojnom prisutnošću vjernika; imajući pred očima sve to, Njegova Svetost naš Gospodin Papa Pijo XII. odredio je, da Komisija, koju je isti Sveti Otac imenovao za reformu liturgije, prouči pitanje preuređenja obreda Velike sedmice i podnese svoje zaključke. Poslije toga isti je Sveti Otac zatražio, radi važnosti predmeta, da se čitavo pitanje podnese na posebno proučavanje uzoritim Kardinalima, članovima Svetoga Zbora Obreda.

Ti uzoriti Kardinali, skupljeni na izvanrednoj sjednici 19. srpnja tekuće godine u vatikanskoj Palači, predložili su jednoglasno, da se obnovljeni Obred Velike sedmice odobri i propiše, ako se tako svidi Svetom Ocu.

Kad je potpisani Kardinal, Prefekt Svetog Zbora Obreda, podnio Svetom Ocu potanko izvještaj o svemu, Njegova Svetost se udostojala potvrditi ono, što su već bili odlučili uzoriti Kardinali.

Zato po posebnom nalogu Njegove Svetosti Pija XII., Sveti Zbor Obreda propisuje kako slijedi

I. Obvezatnost obnovljenog Obreda Svete sedmice

1. Svi, koji slijede rimski obred, obvezani su odsada unaprijed držati se »Obnovljenog Obreda Svete sedmice« prema tipičnom vatikanskom izdanju.

Oni, koji slijede druge latinske obrede, obvezani su držati se obnovljenog Obreda samo što se tiče sata obreda.

2. Obnovljeni će Obred postati punovažan 25. ožujka 1956., druge nedjelje Muke ili na Cvijetnicu.

3. Kroz čitavu Veliku sedmicu isključuju se sve komemoracije u Misi, sve kolekte bilo na koji način zapovjeđene.

II. Sat, prikladan za liturgijske obrede Svete sedmice

Za časoslov

4. Na drugu nedjelju Muke ili Cvjetnicu, na Veliki ponedjeljak, utorak i srijedu, časoslov se moli u običajene satove.

5. U sveta tri dana, to jest Veliki četvrtak, petak i subotu, ako se časoslov moli »u koru ili zajednički«, obdržavat će se ovo, što slijedi:

J u t a r n j a i H v a l e ne će se anticipirati, nego će se recitirati ujutro u pogodno vrijeme. U stolnim crkvama, naprotiv, budući da se mora ujutro na Veliki četvrtak služiti Misa za posvetu krizmenog ulja, Jutarnja i Hvale istoga četvrtka mogu se anticipirati.

M a n j i će se č a s o v i moliti u odgovarajuće sate.

Ispuštaju se V e č e r n j a četvrtka i petka, jer njihovo mjesto zauzimaju glavni obredi tih dana. Na Veliku subotu, naprotiv, moli se poslije podne u običajeni sat.

P o v e č e r j e četvrtka i petka molit će se iza večernjih liturgijskih obreda; na Veliku se subotu izostavlja.

U privatnoj se recitaciji svi kanonski časovi tih triju dana moraju recitirati prema rubrikama.

Za misu ili glavni liturgijski čin

6. Na drugu nedjelju Muke ili Cvjetnicu svečani blagoslov i ophod s granama držat će se u jutro u običajni sat; gdje postoji kor, poslije Trećega časa.

7. Na Veliki četvrtak Misa za posvećenje krizmenog ulja služit će se poslije Trećeg časa. A

Misa »in Cena Domini« mora se služiti navečer, u zgodniji sat, ali ne prije pet, niti poslije osam sati.

8. Na Veliki petak svečani će se liturgijski obredi održati poslije podne oko tri sata: ali, ako to savjetuju razlozi pastoralnog značaja, može se držati kasnije, ali ne iza šest.

9. Svečano se Uskrsno Bdjenje mora služiti u prikladni sat, tako da svečana Misa istoga Bdjenja počne oko ponoći između Velike subote i Uskrsa.

Ali gdje je zgodnije, radi okolnosti mjesta ili vjernika, po sudu Ordinarija anticipirati sat Uskrsnog Bdjenja, ovo ne će početi prije sumraka, a nikako prije zalaska sunca.

III. Produljenje korizmenog nemrsa i posta.

10. Nemrs i post, propisan za Korizmu, koji su dosada prema Kan. 1252. § 4., svršavali na podne Velike subote, svršavat će odsada u ponoć iste Velike subote.

Sve što se ovome protivi, ukida se.

16. studenog 1955.

L. † S.

† A. Carinci
Nadb. Seleucije, tajnik S.Z.O.

C. Kard. Cicognani
Sekretar S.Z.O.

NAPUTAK ZA PRAKTIČNU PRIMJENU OBREDA SVETE SEDMICE

Budući da obnovljeni Obred Svete sedmice ima svrhu, da vjernici mogu lakše, pobožnije i plodonosnije učestvovati u časnoj liturgiji tih dana, koja je vraćena na vlastite i zgodne sate, od velike je važnosti, da se ta spasonosna svrha potpuno postigne.

Zato je ovaj Sveti Zbor Obreda smatrao zgodnim dodati Općoj Odredbi o obnovljenom Obredu Svete sedmice naputak, kojim bi bilo lakše prijeći na nove odredbe i kako bi vjernici iz živog sudjelovanja u svetim obredima crpili obilnije plodove. Svi, kojih se tiče, moraju zato nastojati proučiti i obdržavati ovaj naputak:

I. Pastoralna obredna priprava.

1. Ordinariji neka nastoje, da svećenici, a naročito dušobrižnici, budu dobro poučeni ne samo u obrednom svetkovanju obnovljenog obreda Svete sedmice, nego i u njegovu liturgijskom značenju i pastoralnom cilju.

Dakle, neka se pobrinu, da se za vrijeme Korizme vjernici dovoljno pouče, kako bi mogli obnovljeni Obred Svete sedmice pravo razumjeti, tako da mogu pažljivo i pobožno učestvovati u svetim službama.

2. Glavne točke pouke, koja se ima održavati vjernicima, jesu ove:

a) **Za II. nedjelju Muke,** nazvanu **Cvjetnicom,** neka se pozovu vjernici, da u što većem broju učestvuju u ophodu s granama, kako bi Kristu Kralju javno iskazali ljubav i zahvalnost.

Neka se upozore vjernici, da prilikom Velike sedmice pristupe na vrijeme sakramentu Pokore. To će se upozorenje morati dati osobito tamo, gdje postoji običaj, da narod nagrne svetoj Ispovijedi na Veliku subotu navečer i na Uskrs ujutro. Dušobrižnici neka nastoje sa svoje strane omogućiti vjernicima, da pristupaju sakramentu Pokore kroz cijelu Veliku sedmicu, a naročito u sveta tri dana.

b) Za **Veliki četvrtak** imaju se poučiti vjernici o ljubavi, kojom je Krist, naš Gospodin, »u predvečerju svoje muke« ustanovio presvetu Euharistiju, žrtvu i sakramenat, vječni spomen svoje Muke, koji svećenici imaju neprekidno slaviti.

Neka se također pozovu vjernici, da obave dužno klanjanje presvetom Sakramentu iza Mise »in Cena Domini«.

U crkvama, u kojima se za izvršenje Gospodnje zapovijedi o bratskoj ljubavi, obavlja pranje nogu prema odredbama obnovljenog obreda, neka se pouče vjernici o dubokom značenju tog svetog

obreda i o prikladnosti, da na taj dan obiluju djelima kršćanske ljubavi.

c) Za **Veliki petak, petak Muke i smrti Gospodnje,** neka se pripreme vjernici da dobro razumiju posebni liturgijski obred toga dana, u kojem se, iza svetih čitanja i molitava, svečano pjeva Muka našega Gospodina, uzdižu molitve za potrebe cijele Crkve i ljudskog roda; zatim se čitava kršćanska obitelj, svećenstvo i puk klanja pobožno svetom Križu, trofeju našeg otkupljenja; na kraju, prema rubrici obnovljenog Obreda, i kako je bio običaj kroz mnoge vjekove, svi, koji žele i koji su pripravni, moći će primiti svetu Pričest i to osobito zato, da pobožno primajući Tijelo Gospodnje, koji je u taj dan za sve umro, prime u većem obilju plodove otkupljenja.

Neka nastoje, dakle, svećenici oko toga, da vjernici žive taj dan sabranije i ne zaborave zakon nemrsa i posta.

d) Za **Veliku subotu** i **Uskrsno Bdjenje** potrebno je prije svega, da vjernici budu poučeni o posebnoj liturgijskoj naravi Velike subote. To je naime dan velike žalosti, u kojem se Crkva zadržava kod Gospodnjeg groba, razmatrajući njegovu muku i smrt, i uzdržava se od žrtve svete Mise, oltar ostaje nepokriven; dok iza svečanog

Bdjenja i noćnog čekanja uskrsnuća, ne nastupi vrijeme za uskrsno veselje, kojeg se obilje razlijeva na slijedeće dane.

Bdjenje ima cilj, da liturgijskim činom pokaže i spomene, kako je iz smrti Gospodnje proistekao naš život i milost. Zato se hoće po simbolu uskrsne svijeće prikazati samoga Gospodina, »svijetlo svijeta«, (Iv. 8, 12) koji je raspršio mrak naših grijeha milošću svojega svijetla. Pjevaju se uskrsne pohvale, kojima se slavi sjaj svete uskrsne noći. Spominju se velika djela, što ih je Bog učinio u Starom Zavjetu, blijede slike divnih djela Novoga Zavjeta. Blagosiva se krsna voda, po kojoj, »pokopani s Kristom«, umrli grijehu, uskrsavamo s istim Kristom, da »idemo novim životom« (Rim. 6, 4). Zatim se obnovom krsnog zavjeta obvezujemo, da ćemo svima pokazati životom i djelima onu milost, koju nam je Krist zaslužio i koju nam je udijelio u krštenju. Napokon, poslije zaziva pomoći slavne Crkve, sveto se Bdjenje završuje svečanom uskrsnom Misom.

3. Isto je tako potrebna priprava na svete ceremonije Velike sedmice.

Zato treba na vrijeme pripremiti i prirediti sve, što je potrebno za pobožno i dolično liturgijsko odvijanje ove svete sedmice. Svećenici i ostali službenici, bilo klerici ili laici, osobito ako su djeca, brižljivo se moraju poučiti u svojim službama.

II. Primjedbe o nekim rubrikama Obreda Svete sedmice

a) Za čitavu Svetu sedmicu

4. Gdje ima dovoljan broj posvećenih službenika, neka se Obredi Svete sedmice obave sa svim sjajem svetih čina. Gdje se ne može doći do posvećenih službenika, neka se upotrijebi jednostavni obred, držeći se posebnih rubrika označenih na svojem mjestu.

5. Kad se u obnovljenom obredu Svete sedmice kaže: »**ut in Breviario Romano**«, mora se sve uzeti iz te knjige, ali obdržavajući pravila određena općom odredbom Svetog Zbora Obreda od 25. ožujka 1955.: »De Rubricis ad simpliciorem formam redigendis«.

6. Kroz čitavu Veliku sedmicu, to jest od II. nedjelje Muke ili Cvjetnice do Mise Uskrsnog Bdjenja uključivo, u svečanoj Misi, to jest s posvećenim službenicima, (a na Veliki petak u svečanoj liturgijskoj službi) misnik izostavlja ono, što đakon, subđakon ili čitač pjeva ili čita.

b) Za Drugu nedjelju Muke ili Cvjetnicu

7. Za blagoslov i ophod neka se upotrebe grane palama, ili maslina ili drugih stabala. Te grane, prema raznim mjesnim običajima, ili vjernici pripreme i donesu u crkvu ili im se dijele iza blagoslova.

c) Za Veliki četvrtak

8. Za svečanu pohranu presvetog Sakramenta neka se pripremi zgodno mjesto u kapeli ili oltaru, kako je propisano u Rimskom Misalu, i neka se, što je više moguće, dolično uresi zavjesama i svijetlima.

9. Toplo se preporuča, da se ispune odredbe Svetog Zbora Obreda protiv zloupotreba u pripremi toga mjesta, čuvajući ozbiljnost, koja odgovara liturgiji tih dana.

10. Župnici i upravitelji crkava neka na vrijeme obavijeste vjernike, da će javno klanjanje presvetoj Euharistiji trajati od svršetka Mise »in Cena Domini« barem do ponoći, to jest do tada, kada iza spomena ustanovljenja Euharistije slijedi spomen Muke i smrti Gospodnje.

d) Za Uskrsno Bdjenje

11. Nije zabranjeno, da se znakovi, koje ima urezati misnik pisaljkom na uskrsnoj svijeći, pripreme ranije bojom ili na koji drugi način.

12. Prikladno je, da svijeće svećenstva i puka gore za vrijeme, dok se pjeva slava uskrsnoj svijeći i dok se obnavlja obnova krsnog zavjeta.

13. Također je prikladno dolično uresiti posudu s vodom, koja se ima blagosloviti.

14. Ako ima krštenika, osobito ako su brojni, dopušteno je obaviti ujutro, u najzgodnije vrije-

me, ceremonije Rimskog Obrednika, koje prethode podjeli krštenja, to jest kod krštenja djece do riječi: »Vjeruješ li u Boga . . .« (Rim. Obred. nasl. III. gl. II. br. 17.), i u krštenju odraslih do riječi: »Kako ti je ime . . .« (Rim. Obred. nasl. III. gl. IV., br. 38).

15. Ako se imaju dijeliti sveti Redovi za vrijeme ovog svečanog Bdjenja, posljednja opomena (s davanjem t. zv. »Pensum-a«), koja, prema Rimskom Pontifikalu, ima mjesto iza biskupskog blagoslova, a prije posljednjeg Evanđelja, u ovoj se noći ima dati prije tog biskupskog blagoslova.

16. U navečerje Duhova izostavljaju se čitanja ili proročanstva i blagoslov krsne vode s litanijama; a Misa, bilo konventualna, bilo svečana, bilo pjevana, počinje kao obično, s ispovijeđu kod podnožja oltara i ulazom »Cum sanctificatus fuero«, kao što je zabilježeno u Rimskom Misalu za tihe Mise.

III. Misa, sveta Pričest i euharistijski post kroz sveta tri dana.

17. Na **Veliki četvrtak** mora se držati prastari običaj rimske Crkve, prema kojemu je zabranjeno služiti privatne Mise, i svi svećenici i klerici prisustvuju Misi »in Cena Domini«, pristupajući svetom Stolu (cf. Kan. 862.).

Ali, gdje to zahtijevaju pastoralni razlozi, Ordinarij mjesta može dopustiti jednu ili još koju tihu svetu Misu u pojedinoj crkvi ili javnim bogomoljama, naprotiv samo jednu tihu Misu u polujavnim bogomoljama; i to radi toga, da svi vjernici mogu prisustvovati na taj sveti dan Žrtvi svete Mise i primiti Tijelo Kristovo. Ali te su Mise dopuštene samo u satove označene za svečanu Misu »in Cena Domini« (Odredba II, 7).

18. Na isti Veliki četvrtak može se dijeliti sveta Pričest samo na večernjim Misama, ili neposredno i odmah iza njih. Isto i na Veliku subotu može se dijeliti na svetoj Misi ili neposredno odmah iza nje. Izuzimaju se bolesnici i oni, koji su u smrtnoj pogibelji.

19. Na **Veliki petak,** dan muke i smrti Gospodnje, Pričest se može dijeliti samo na svečanom liturgijskom obredu poslije podne, izuzevši isto bolesnike i one, koji su u smrtnoj pogibelji.

20. Svećenici, koji služe svečanu Misu Uskrsnog Bdjenja u propisani sat, to jest iza ponoći između subote i nedjelje, mogu također služiti blagdansku Misu Uskrsa, ako imaju ovlast, dva ili tri puta.

21. Ordinariji mjesta, koji su na Veliki četvrtak služili Misu za posvetu krizmenog ulja, mogu navečer služiti također svečanu Misu »in Cena

Domini«; a na Veliku subotu, ako hoće služiti svečano Uskrsno Bdjenje, mogu služiti, ali nisu obvezani, svečanu Misu na sam dan Uskrsa.

22. U pogledu euharistijskog posta neka se obdržavaju pravila određena u Apostolskoj Konstituciji »Christus Dominus« od 6. siječnja 1953. godine.

> »Svećenici, koji svetu misu celebriraju u popodnevno doba, a i vjernici koji u isto vrijeme pristupaju svetoj pričesti, imaju dozvolu da objeduju tri sata prije početka svete Mise (= za svećenike) ili pričesti (= za vjernike) . . . Što se tiče tekućina, njih mogu uzimati i prije i poslije objeda sve do jedan sat prije početka svete mise (= za svećenika) ili svete pričesti (= za vjernike). Naravno, isključen je alkohol svake vrste« Naravnu vodu može se u svako doba piti. (Konst. »Christus Dominus«. Naputak Kongregacije Obr. br. 13).

IV. Rješenje nekojih poteškoća.

23. Budući da na raznim mjestima i kod raznih naroda postoje mnogi narodni običaji povezani sa svetkovanjem Velike sedmice, Ordinariji mjesta i dušobrižnici neka nastoje uskladiti ove običaje, za koje se čini, da promiču pravu pobožnost, s obnovljenim Obredom Velike sedmice. Nadalje,

neka pouče vjernike o vrlo velikoj vrijednosti svete liturgije, koja daleko nadilazi po svojem značenju uvijek, a osobito u ovim danima, sve druge, pa i najbolje običaje i pobožnosti, bilo kakve vrste.

24. Gdje je dosada postojao običaj blagosivati kuće na Veliku subotu, neka Ordinariji dadu prikladne naredbe, da župnici ili drugi dušobrižnici, koje oni ovlaste, taj blagoslov obave u zgodnije vrijeme, prije ili poslije Uskrsa. Tom prilikom neka očinski posjete povjerene vjernike i neka se upoznaju s njihovim duhovnim stanjem (Kan. 462. br. 2.).

25. Propisana zvonjava na svečanoj večernjoj Misi Velikog četvrtka i na Misi Uskrsnog Bdjenja, na početku hvalospjeva »Gloria in excelsis Deo« neka bude ovako:

a) U mjestima, gdje postoji samo jedna crkva, neka se zvoni, kad počinje pjevanje spomenutog »hvalospjeva«.

b) U mjestima, gdje ima više crkava, bilo da se u svima odvija obred u isto vrijeme, bilo u različito vrijeme, neka zvona svih crkava tog mjesta zajedno zvone sa zvonima katedralne, matične ili glavne crkve. U sumnji, koja je matična ili glavna crkva u nekom mjestu, treba se obratiti Ordinariju mjesta.

16. studenog 1955. L. † S.

† A. Carinci — Nadb. Seleucije, tajnik S.Z.O.

C. Kard. Cicognani — Sekretar S.Z.O.

NAJNOVIJE »TUMAČENJE« SVETE KONGREGACIJE OBREDA

U »Ordo hebdomadae sanctae instauratus« osim rubrika o svečanom izvođenju obreda, to jest s đakonom i subđakonom, dodane su još i rubrike o jednostavnom izvođenju tih istih obreda, to jest bez đakona i subđakona. Tim se je htjelo olakšati izvođenje tih svetih obreda u svim crkvama i oratorijima javnim i polujavnim.

Budući da su u toj stvari nastale neke smetnje, Sveta Kongregacija Obreda daje slijedeće tumačenje i odredbe:

1. — Gdje god ima dovoljan broj svećenika u svim crkvama i javnim i polujavnim oratorijima, mogu se na svečani način održati obredi Cvjetne nedjelje, Velikog četvrtka, Velikog petka i Uskrsnog bdjenja. (Naputak br. 4).

2. — A u crkvama, oratorijima javnim i polujavnim, gdje nema dovoljan broj svećenstva, može se upotrebiti jednostavan obred. Ali da bi se taj jednostavni obred izveo, potrebno je imati dovoljan broj »ministranata«, klerika, ili barem dječaka, i to najmanje tri za Cvjetnu nedjelju i »in Cena Domini«; a barem četiri za izvođenje liturgije Velikog petka i Uskrsnog bdjenja. No ovi »ministranti« moraju biti dobro upućeni u ono, što na njih spada (Naputak br. 3). Ova dva uvjeta, to jest

dovoljan broj ministranata i njihova upućenost u obrede, traže se u svakom slučaju, ako tko želi obrede izvoditi prema jednostavnom načinu. Mjesni ordinariji neka vode nadzor, da se ova dva uvjeta postavljena za izvođenje jednostavnih obreda, ispune doslovno.

3. — Gdje se na Veliki četvrtak, iza mise »in Cena Domini«, makar bila slavljena po jednostavnom obredu, prenosi i pohranjuje Presveti Sakramenat, strogo se traži, da se u toj crkvi ili oratoriju, održi i popodnevni liturgijski obred na Veliki petak.

4. — Ako se iz bilo kojeg razloga ne može održati misa »in Cena Domini«, ni prema jednostavnom obredu, mjesni Ordinarij može dopustiti iz pastoralnih razloga, da se u crkvama i javnim oratorijima slave dvije tihe mise, a u oratorijima polujavnim jedna tiha misa (Naputak br. 17); odredba Dekreta, br. 7. o vremenu celebriranja tih misa mora se i u tom slučaju obdržavati.

5. — Uskrsno bdjenje može se slaviti i u onim crkvama i oratorijima, gdje nisu držani obredi Velikog četvrtka i petka. A može se i propustiti u crkvama i oratorijima u kojima su ti obredi slavljeni.

6. — Ako neki svećenik služi dvije ili više župa, može mu mjesni Ordinarij dopustiti binaciju

mise »in Cena Domini«, ponavljanje liturgijskog obreda Velikog petka i binaciju mise Uskrsnog bdjenja; ipak to ne može biti u istoj župi. U svakom slučaju treba se pridržavati onoga, što je određeno glede vremena održavanja obreda (Dekret, br. 7).

Dne 15. ožujka 1956.

† A. Carinci
Nadb. Seleucije, tajnik S.Z.O.

C. Kard. Cicognani
Sekretar S.Z.O.

DRUGA NEDJELJA MUKE ILI CVJETNICA

Dvostruki I. reda

Božanski oficij: Sve kao u Breviјaru.

SVEČANI OPHOD S GRANAMA
Na čast Krista Kralja

BLAGOSLOV GRANA

Ono što je stavljeno u zagradama sa stankom (— —) odnosi se na službu jednog svećenika bez đakona i subđakona.

1. U prikladno vrijeme, u koru »post Tertiam«, bez škropljenja puka blagoslovljenom vodom, započinje blagoslov grana palama, ili maslina, ili drugih stabala.

2. Boja je ruha crvena.

3. Povrh amikta, albe i pojasa, celebrant obuče stolu i plašt, đakon stolu i dalmatiku, subđakon tunicelu.

3a (— Celebrant obuče amikt, albu, pojas, stolu i plašt, ili bude bez planete —).

4. Grane, ako ih sami vjernici ne drže u rukama, pripreme se na stoliću, koji je pokriven bijelim stolnjakom; taj se stolić postavi na zgodno mjesto u prezbiteriju tako da bude vidljiv puku.

5. Kad je sve pripravljeno kako treba, celebrant s đakonom i subđakonom (— ili s ministrantima—), poklonivši se oltaru, stane iza stolića okrenut prema puku.

6. Međutim se pjeva slijedeća antifona (Mat. 21, 9):

Hosana sinu Davidovu: blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje. Kralju Izraelov: Hosana u visini.

6. Zatim celebrant, sklopljenih ruku, blagoslivlja grane pjevajući ferijalnim tonom:

Gospodin s vama.

A svi mu odgovaraju: **I s duhom tvojim.**

7. U molitvi, koja slijedi, celebrant neka kaže, već prema vrsti grana: **Ove grane palama,** ili **ove grane maslina,** ili **ove grane stabala** ili **ove grane palama i maslina,** ili **ove grane palama (maslina) i drugih stabala.**

Pomolimo se.

Blago✝slovi, molimo Gospodine, ove grane palama (ili **maslina** ili **drugih stabala**)**: i podaj; da ono što danas puk tvoj tebi na čast čini vanjskim načinom, to sa svom pobožnošću duhovno izvrši, pobjeđujući neprijatelja i ljubeći iznad svega djelo milosrđa. Po Gospodinu našem Isusu Kristu**

Sinu tvojem, koji s tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog po sve vijeke vjekova. — Amen.

8. Tada celebrant najprije tri puta poškropi grane na stoliću, a poslije, kod pričesne ograde grane vjernika, ako ih oni, kako je rečeno, drže u rukama, u koliko ne smatra prikladnijim da ih poškropi prolazeći crkvenom lađom.

9. Zatim celebrant metne tamjana u kadionicu po običaju, i najprije tri puta okadi blagoslovljene grane na stoliću, zatim, kod pričesne ograde ili prolazeći crkvenom lađom, okadi grane vjernika. Đakon i subđakon (— ili ministranti —) prate celebranta dok škropi i dok kadi, te mu drže krajeve plašta.

DIJELJENJE GRANA

10. Nakon blagoslova dijele se grane prema mjesnom običaju.

11. Celebrant, stojeći na najvišoj stepenici oltara okrenut prema puku, uz pomoć đakona i subđakona (— ili ministranata —), dijeli blagoslovljene grane najprije svim klericima po redu, zatim ministrantima, na koncu, kod pričesne ograde, vjernicima.

12. Kad počne dijeliti, pjevaju se donje antifone i psalmi na ovaj način:

Antifona 1

Djeca židovska pođoše ususret Gospodinu, noseći maslinove grane, i kličući: „Hosana u visini“.

Psalam 23

Gospodnja je zemlja i sve što je na njoj, * krug zemaljski i svi koji prebivaju na njemu.

Jer ga je on osnovao na morima: * i utvrdio na rijekama.

Djeca židovska pođoše ususret Gospodinu, noseći maslinove grane, i kličući: „Hosana u visini“.

Uzdignite, vrata, vrhove svoje, uzdignite se, starodrevna vrata, * da uđe kralj slave.

„Tko je taj Kralj slave?“ * „Gospodin jaki i mogući, Gospodin silan u boju“.

Djeca židovska pođoše ususret Gospodinu, noseći maslinove grane, i kličući: „Hosana u visini“.

Uzdignite, vrata, vrhove svoje, uzdignite se, starodrevna vrata, * da uđe kralj slave.

„Tko je taj kralj slave?“ * „Gospodin nad vojskama, on je kralj slave“.

Djeca židovska pođoše ususret Gospodinu, noseći maslinove grane, i kličući: „Hosana u visini“.

Slava Ocu... Kako bijaše...

Djeca židovska pođoše ususret Gospodinu, noseći maslinove grane, i kličući: „Hosana u visini“.

Antifona 2

Djeca židovska prostirahu haljine po putu, i klicahu: „Hosana sinu Davidovu; blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje“.

Psalam 46

Svi narodi, plješćite rukama, * kličite Bogu glasom radosnim.

Jer je Gospodin uzvišen, strašan, * kralj velik nad svom zemljom.

Djeca židovska prostirahu haljine po putu, i klicahu: „Hosana sinu Davidovu; blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje“.

Pokorava nam narode * i plemena podlaže nogama našim.

Odabire nam za baštinu našu, * slavu Jakova, koga ljubi.

Djeca židovska prostirahu haljine po putu, i klicahu: „Hosana sinu Davidovu; blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje“.

Uzlazi Bog uz klicanje, * Gospodin uz glas trublje.

Pjevajte Bogu,pjevajte;* pjevajte kralju našemu, pjevajte.

Djeca židovska prostirahu haljine po putu, i klicahu: „Hosana sinu Davidovu; blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje“.

Jer je Bog kralj sve zemlje,* pjevajte hvalospjev.

Bog kraljuje nad narodima;*Bog sjedi na svetom prijestolju svome.

Djeca židovska prostirahu haljine po putu i klicahu: „Hosana sinu Davidovu; blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje“.

Knezovi su tuđih naroda združeni* s narodom Boga Abrahamova.

Jer Bogu pripadaju prvaci zemlje:* On je uzvišen veoma.

Djeca židovska prostirahu haljine po putu, i klicahu: „Hosana sinu Davidovu; blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje“.

Slava Ocu . . . . . Kako bijaše . . . . .

Djeca židovska prostirahu haljine po putu, i klicahu: „Hosana sinu Davidovu; blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje“.

Ako ovo nije dovoljno, neka se ponavlja dok se vrši dijeljenje grana. Ako se završi ranije, neka se zaključi sa **Slava Ocu** i antifonom.

PJEVANJE EVANĐELJA

13. Pošto se razdijele grane, odnese se stolić, a celebrant opere ruke ne govoreći ništa. Zatim uzađe na oltar, poljubi ga u sredini i stavi po običaju tamjan u kadionicu. Đakon donese i stavi evanđelistar na oltar. Ostalo se obavi kao kad se u misi pjeva evanđelje.

13a (— Celebrant sve vrši kao obično kad svećenik sam celebrira pjevanu misu —).

14. ✠ **Slijedi sveto Evanđelje po Mateju.**

Mt. 21, 1—9

ono vrijeme: kad se približi Isus Jerusalemu i dođe u Betfagu kod Maslinske gore: tada posla dva svoja učenika govoreći im: Pođite u selo, što je prema vama, i odmah ćete naći magaricu privezanu i mlado magare s njome: odriješite ih i dovedite k meni: i ako vam tko što reče, kažite, da ih treba Gospodin; i odmah će ih pustiti. A ovo se sve dogodilo, da se ispuni, što je kazao prorok: Recite kćeri Sionskoj: Evo kralj tvoj ide k tebi krotak, sjedeći na magarici i na mladom magaretu. Učenici otiđoše i učiniše, kako im je zapovjedio Isus. I dovedoše magaricu i magare i staviše haljine svoje, te ga postaviše na njih sjesti. A veliko mnoštvo prostrije haljine svoje po putu: a drugi su odsijecali grane od stabala i prostirali po putu: a narod, koji je išao pred njim i za njim, kli-

cao je: Hosana sinu Davidovu: blagoslovljen, koji dolazi u ime Gospodnje!

15. Kad se svrši evanđelje, subđakon donese knjigu celebrantu, da je poljubi, ali ga đakon ne pokadi.

OPHOD S BLAGOSLOVLJENIM GRANAMA

16. Kad se ovo svrši, celebrant stavi kao obično tamjan u kadionicu. Zatim se đakon okrene prema puku i reče:

Uputimo se u miru.

Svi odgovore:

U ime Kristovo. Amen.

Počinje ophod. Prvi ide kadioničar s kadionicom, onda drugi svečano opremljeni subđakon, ili akolit (— ili jedan ministrant —), koji nosi nepokriven križ, između dva akolita (ili ministranta), sa zapaljenim svijećama; potom svećenstvo po redu, pak celebrant s đakonom i subđakonom, iza njih vjernici. Svi nose u rukama blagoslovljene grane.

17. Ophod neka se uputi, ako je moguće, izvan crkve, po nekom daljem putu. Ako negdje postoji druga crkva, u kojoj bi se zgodno mogao obaviti blagoslov grana, ništa ne priječi, da se blagoslov grana obavi u njoj, a odanle da se ophod uputi u glavnu crkvu.

18. Na početku ophoda mogu se pjevati ove antifone, sve ili nekoje od njih prema potrebi.

Antifona 1.

Ususret ide mnoštvo s cvijećem i palmama Otkupitelju: i pobjednika slavnoga dostojno počašćuje: Sina Božjega ustima slave narodi: i u slavu Kristovu grme kroz oblake glasovi: »Hosana«.

Antifona 2.

S anđelima i djecom mi ostanimo vjerni, slavnom dobitniku smrti kličimo: »Hosana u visini«.

Antifona 3.

Mnoštvo veliko, koje se skupi u dan svetačni, klicaše Gospodinu: »Blagoslovljen, koji dolazi u ime Gospodnje: Hosana u visini«.

Antifona 4.

Svi ljudi, koji su silazili, počeše u sav glas radosno hvaliti Boga za sva čudesa, koja su vidjeli, govoreći: »Blagoslovljen, koji dolazi kao Kralj u ime Gospodnje; mir na zemlji, a slava u visini.«

19. Dok traje ophod, pjeva se donji himan, a narod, ako je moguće, opetuje uvijek prva dva retka.

Himan Kristu Kralju

Kor **Slava, čast i hvala ti, Spasitelju Kralju Kriste,**
Kom Hosana klicahu mala usta djece čiste.

Svi **Slava, čast i hvala ti, Spasitelju Kralju Kriste,**
Kom Hosana klicahu mala usta djece čiste.

Kor **Izraelov kralj ti si, Davidov svijetli sine,**
Što u ime Gospodnje dolaziš nam pun miline.

Svi **Slava, čast . . . .** kao gore

Kor **Zborovi te hvale svi u nebeskim dvorovima,**
Smrtan čovjek ujedno, i stvorenje što ih ima.
Svi **Slava, čast . . . .** kao gore
Kor **Puk židovski nekada s palmama je tebe sreto,**
S pjesmom, željom, molitvom dolazimo ti eto.
Svi **Slava, čast . . . .** kao gore
Kor **Oni te veličahu još u smrtnom tijelu tvomu,**
Mi ti sada pjevamo kao Kralju preslavnomu.
Svi **Slava, čast . . . .** kao gore
Kor **Milo njih si primio, i naš poklon primi tako,**
Kralju dobar, milostiv, koji ljubiš dobro svako.
Svi **Slava, čast . . . .** kao gore

Antifona 5.

Svi hvale ime tvoje, i govore: »Blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje: Hosana u visini«.

Psalam 147

Hvali, Jerusaleme, Gospodina, * hvali Boga svojega, Sione.

Jer je on utvrdio prijevornice vrata tvojih, * blagoslovio je djecu tvoju u tebi.

Dao je mir tvojoj zemlji,* hrani te najboljom pšenicom.

Šalje besjedu svoju na zemlju, * brzo teče riječ njegova.

Daje snijeg kao vunu, * siplje slanu kao pepeo.

Baca grád svoj kao mrvice kruha; * od studeni njegove smrzavaju se vode.

Šalje riječ svoju i topi ih; * zapovjeda vjetru da dune, i vode poteku.

Objavio je riječ svoju Jakovu, * odredbe i zapovijedi svoje Izraelu.

Nije tako učinio ni jednome narodu: * nije im objavio zapovijedi svoje.

Slava Ocu... Kako bijaše...

Ponavlja se antifona.

Svi hvale ime tvoje i govore: „Blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje: Hosana u visini".

Antifona 6.

Uz bljeskanje palama klanjamo se Gospodinu, koji dolazi: Njemu svi pohitimo ususret s pjesmama i popijevkama, slaveći ga i govoreći: »Blagoslovljen Gospodin«.

Antifona 7.

Zdravo, Kralju naš, Sine Davidov, Otkupitelju svijeta. O tebi su proroci prorekli, da ćeš doći kao Spasitelj doma Izraelova. Tebe je Otac poslao na svijet kao spasonosnu žrtvu, tebe su očekivali svi sveti od postanka svijeta, a sada: »Hosana Sinu Davidovu. Blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje. Hosana u visini«.

20. Ništa ne priječi, da vjernici pjevaju himan **Krist pobjeđuje** ili drugu koju pjesmu u čast Kristu Kralju.

21. Kad ophod ulazi u crkvu, dok celebrant prolazi kroz crkvena vrata, počinje se zadnja antifona:

Antifona 8.

Kad je Gospodin ulazio u sveti grad, djeca židovska oglašivahu uskrsnuće života.

S granama palminim: »Hosana, vikahu, u visini«.

Kada je čuo narod, da Isus dolazi u Jerusalem, iziđoše mu ususret.

S granama palminim: »Hosana, vikahu, u visini«.

22. Kad celebrant dođe do oltara, pokloni se,

uzađe na oltar s đakonom i subđakonom, i, stojeći između njih, okrenut prema puku, sklopljenih ruku, pjeva u ferijalnom tonu, zaključnu molitvu ophoda, a jedan mu klerik drži knjigu.

22a (— Ministranti drže knjigu, a ostalo se sve obavi, kako je gore rečeno —).

Gospodin s vama — Svi odgovore: **I s duhom tvojim.**

Pomolimo se.

Gospodine Isuse Kriste, Kralju i Otkupitelju naš, komu u čast otpjevasmo svečane pohvale, noseći ove grane: podaj dobrostivo; da milost tvoga blagoslova siđe na svako mjesto kamo se odnesu ove grane, i da, odagnavši svaku đavolsku zlobu i obmanu, tvoja desnica zaštiti one, koje je otkupila. Koji živiš i kraljuješ s Bogom Ocem u jedinstvu Duha Svetoga Bog, po sve vijeke vjekova. — Amen.

23. Nakon molitve, celebrant i službenici poklone se oltaru, odlože crveno ruho, i obuku, **za misu, ljubičasto.**

24. Grane se ne drže u rukama dok se u misi pjeva ili čita povijest muke Gospodnje.

MISA

1. **Boja ruha je ljubičasta.** Đakon i subđakon upotrebljavaju dalmatiku i tunicelu; to vrijedi i za ponedjeljak, utorak i srijedu.

2. Gdje se prije mise održao blagoslov i ophod

s granama, celebrant s đakonom i subđakonom (— ili s ministrantima —) ide k oltaru, i, ispustivši psalam **Judica me** = **Sudi mi** i ispovijed, odmah uzlazi na oltar, poljubi ga u sredini i okadi kao obično.

3. Introit, 4. molitva (samo jedna), 5. epistola kao u misalu.

Čitanje poslanice blaženoga Pavla Apostola Filipljanima. Fil. 2, 5-11

Braćo: osjećajte u sebi isto, što i Krist Isus, koji, jer je imao narav Božju, nije držao otimačinom izjednačiti se s Bogom, ali je ipak sebe poništio uzevši narav sluge, postavši sličan ljudima i vanjštinom se pojavio kao čovjek. Ponizio je sam sebe, postavši poslušan sve do smrti i to smrti na križu. Radi čega i Bog njega uzvisi, i dade mu Ime, koje je nad svakim imenom: (ovdje se poklekne) **da se u Ime Isusovo pokloni svako koljeno na nebu, na zemlji i pod zemljom: i svaki jezik da prizna, da je Gospodin Isus Krist u slavi Boga Oca.**

6. Graduale i 7. trakt, kao u misalu.

8. Poslije epistole postave se u prezbiteriju sa strane evanđelja nepokriveni štionici, i započne pjevanje ili čitanje povijesti muke Gospodnje na ovaj način:

Pjevaju ili čitaju službenici, koji moraju biti bar đakoni. Njih prate dva akolita (— ministranta —) bez svijeća i bez tamjana. Dođu k oltaru

i tu, klečeći na donjoj stepenici duboko naklonjeni, tihim glasom, po običaju mole:

Očisti moje srce i moje usne, svemoćni Bože, koji si usne Izaije proroka očistio ognjenim kamenom, da očišćen tvojom milosrdnom dobrotom navijestim tvoje sveto evanđelje.

I mole od celebranta blagoslov govoreći:

Dostoj se, gospodine. blagosloviti.

Celebrant, okrenut prema njima, poluglasno odgovara:

Gospodin bio u vašim srcima i na vašim usnama, da dostojno i prikladno navijestite njegovo evanđelje: u ime Oca i Sina † i Duha Svetoga.

A oni kažu: **Amen.**

Zatim poklonivši se zajedno s akolitima (— ili ministrantima —) pristupe k štioniku, ne znamenuju knjigu ni sebe, kad počinju pjevati ili čitati.

8a (— Celebrant, pošto je pročitao Gradual i Trakt, moli kao obično u sredini oltara: **Očisti srce moje . . . Dostoj se, Gospodine . . .** i **Gospodin bio.** Zatim na strani evanđelja na oltaru čita ili pjeva jasnim glasom povijest muke Gospodnje, ali ne znamenuje knjigu ni sebe, kad počinje čitati ili pjevati. —)

9. Na ovaj se način pjeva ili čita povijest muke Gospodnje u utorak i srijedu.

10. Evanđelje muke i smrti Gospodnje po Mateju. 26, 36—75; 27, 1—54.

Muka Gospodina našega Isusa Krista po Mateju.

U ono vrijeme: Dođe Isus sa svojim učenicima u zaselak, koji se zove Getsemani, i reče učenicima svojim: † Sjedite ovdje, dok ja pođem onamo, i pomolim se. P. I uzevši Petra i dva sina Zebedejeva, poče se žalostiti i tjeskoban biti. Tada im reče: † Žalosna je duša moja sve do smrti: ostanite ovdje, i bdijte sa mnom. P. I otišavši malo dalje pade na lice svoje, moleći i govoreći: † Oče moj, ako je moguće, neka me mimoiđe čaša ova. Ali ne kako ja hoću, nego kako ti. P. I dođe k svojim učenicima, i nađe ih gdje spavaju: i reče Petru: † Tako, zar niste mogli jednu uru bdjeti sa mnom? Bdijte i molite, da ne upadnete u napast. Duh je uistinu spreman, ali je tijelo slabo. P. Opet po drugi put otide, i pomoli se govoreći: † Oče moj, ako me ova čaša ne može mimoići, nego da je popijem, neka bude volja tvoja. P. I dođe opet i nađe ih gdje spavaju: jer im bijahu oči otešćale. I ostavivši ih, opet otide, i pomoli se treći put govoreći iste riječi. Tada dođe k učenicima svojim i reče im: † Spavajte kasnije i počivajte: evo se približi čas i Sin čovječji bit će predan u ruke grešnicima. Ustanite, idimo: evo se približio, koji će me izdati.

P. Dok je on još govorio, evo dođe Juda jedan od dvanaestorice, i s njim četa velika s mačevima i toljagama, poslani od glavara svećeničkih, i starješina narodnih. A izdajnik njegov dade im znak govoreći: J. ili Z. Koga ja poljubim, onaj je, držite ga. P. I odmah pristupivši k Isusu reče: J. ili Z. Zdravo, Učitelju! P. I poljubi ga. A Isus mu reče: † Prijatelju, što si došao? P. Tada pristupiše, i digoše ruke na Isusa, i uhvatiše ga. I evo jedan od onih, koji su bili s Isusom, mašivši se rukom, trgne svoj mač, i udarivši slugu poglavara svećeničkog, odsiječe mu uho. Tada mu reče Isus: † Vrati svoj mač u mjesto njegovo, jer svi koji se mača hvataju, od mača će i poginuti. Misliš li, da ne mogu umoliti Oca svojega, pa će mi poslati u pomoć više od dvanaest legija Anđela? Kako bi se dakle ispunila Pisma, da tako treba da bude? P. U taj čas reče Isus mnoštvu: † Kao na razbojnika izišli ste s mačevima i s toljagama, da me uhvatite; svaki dan sam kod vas sjedio učeći u hramu, i nijeste me uhvatili. P. A ovo se sve dogodilo, da se ispune Pisma proroka. Tada ga svi učenici ostaviše i pobjegoše. A oni koji su uhvatili Isusa, odvedoše ga poglavaru svećeničkom Kaifi, gdje se bijahu skupili književnici i starješine. A Petar je išao za njim iz daleka, sve do u dvor poglavara svećeničkoga. I ušavši unutra, sjeđaše sa slugama, da vidi svršetak. A glavari svećenički, i sve vijeće iskahu krivo svjedočanstvo proti Isusu, da bi ga na smrt predali:

i ne nađoše, premda su pristupili mnogi krivi svjedoci. Najprije dođoše dva kriva svjedoka i rekoše: Z. Ovaj je kazao: Mogu razvaliti hram Božji, i za tri dana opet ga sagraditi. P. I ustavši poglavar svećenički reče mu: J. ili Z. Ništa ne odgovaraš na to, što ovi proti tebi svjedoče? P. A Isus je šutio. Tada mu poglavar svećenički reče: J. ili Z. Zaklinjem te Bogom živim, da nam kažeš, jesi li ti Krist Sin Božji. P. Veli mu Isus: † Ti si rekao; ali ja vam govorim: odsad ćete vidjeti Sina čovječjega, gdje sjedi ob desnu moći Božje, i dolazi na oblacima nebeskim. P. Tada poglavar svećenički razdere svoje haljine govoreći: J. ili Z. Opsovao je; što nam trebaju svjedoci? Evo sad ste čuli psovku: što vam se čini? P. A oni odgovoriše: Z. Zaslužio je smrt. P. Tada su mu pljuvali u lice, i udarali ga šakama, a drugi mu davali pljuske po licu govoreći: Z. Pogodi, Kriste, tko te je udario? P. A Petar je sjedio vani u dvorištu: i pristupi k njemu jedna sluškinja i reče mu: J. ili Z. I ti si bio s Isusom Galilejcem. P. A on zataji pred svima govoreći: J. ili Z. Ne znam, što govoriš. P. A kad je izlazio na vrata, ugleda ga druga sluškinja, i reče onima, što su bili ondje: J. ili Z. I ovaj je bio s Isusom Nazarećaninom. P. I opet zataji sa zakletvom: Ne poznam toga čovjeka. I domalo pristupiše i oni, što su tu bili, i rekoše Petru: Z. Uistinu i ti si od njih, jer te i govor tvoj odaje. P. Tada se poče kleti i preklinjati, da ne pozna toga čovjeka. I odmah

pijetao zapjeva. I sjeti se Petar Isusovih riječi: Prije nego pijetao zapjeva, triput ćeš me zatajiti. I izišavši vani zaplaka gorko.

A kad bi ujutro, zaključiše svi glavari svećenički i narodne starješine za Isusa da ga ubiju. I odvedoše ga svezana, i predadoše Ponciju Pilatu upravitelju. Tada vidjevši Juda, koji ga je izdao, da je osuđen, pokaja se, i povrati trideset srebrnika glavarima svećeničkim i starješinama govoreći: J. ili Z. Sagriješio sam, izdavši krv pravednu, P. A oni rekoše: Z. Što se to nas tiče? Ti se misli. P. A on bacivši srebrnike u hram, udalji se, te se objesi. A glavari svećenički, uzevši srebrnike, rekoše: Z. Ne smije se staviti ih u blagajnicu hrama, jer su cijena krvi. P. I dogovorivši se kupiše za njih lončarevu njivu, za groblje stranaca. Zato se prozva ona njiva Haceldama, to jest krvna njiva, sve do dana današnjega. Tada se ispuni, što je kazao prorok Jeremija: I uzeše trideset srebrnika cijenu procijenjenoga, koga su procijenili sinovi Izraelovi: i dadoše ih za njivu lončarevu, kao što mi je naredio Gospodin.

A Isus bi predveden pred upravitelja, i zapita ga upravitelj: J. ili Z. Jesi li ti Kralj židovski? P. Reče mu Isus: † Ti kažeš. P. I kad su ga tužili glavari svećenički i starješine, ništa ne odgovori. Tada mu reče Pilat: J. ili Z. Ne čuješ li, što sve proti tebi svjedoče? P. I ne odgovori mu ni na jednu riječ, tako da se upravitelj silno čudio. A bio

je običaj, da o svetkovini upravitelj pusti narodu jednoga utamničenika, kojega bi oni htjeli. A imao je tada utamničenika na glasu, koji se zvao Baraba. Kad se dakle sabraše, reče Pilat: J. ili Z. Koga hoćete, da vam pustim: Barabu ili Isusa, koji se zove Krist? P. Jer je znao, da su ga iz zavisti predali. Dok je on sjedio na sudu, poruči mu njegova žena, govoreći: J. ili Z. Nemoj se ti ništa miješati u stvar toga pravednika, jer sam danas u snu mnogo pretrpjela radi njega. P. A glavari svećenički i starješine nagovoriše narod, da zaištu Barabu, a Isusa da pogube. Tada ih upravitelj upita: J. ili Z. Koga hoćete od dvojice, da vam pustim? P. A oni rekoše: Z. Barabu. P. Reče im Pilat: J. ili Z. Što ću dakle učiniti s Isusom, koji se zove Krist? P. Odgovoriše svi: Z. Neka se propne! P. Reče im upravitelj: J. ili Z. Koje je zlo učinio? P. A oni su još više vikali: Z. Neka se propne! P. Kad vidje Pilat, da ništa ne pomaže, nego da još veća buna nastaje, uzevši vode umije ruke pred pukom govoreći: J. ili Z. Ja nijesam kriv za krv ovoga pravednika: vi ćete odgovarati. P. I odgovori sav narod: Z. Krv njegova na nas i na djecu našu. P. Tada im pusti Barabu, a Isusa bičima izbijena predade im, da se propne. Tada vojnici upraviteljevi povedoše Isusa u dvor, i skupiše na nj svu četu vojničku: i svukavši ga, ogrnuše ga skrletnim plaštem: i spletavši krunu od trnja, postaviše mu na glavu, i dadoše mu trstiku u desni-

cu. I pokleknuvši pred njim rugahu mu se govoreći: Z. Zdravo Kralju židovski! P. I pljuvajući na nj uzeše trstiku, i udarahu ga po glavi. I pošto mu se izrugaše, skinuše s njega plašt, i obukoše ga u njegove haljine, i povedoše ga, da ga propnu.

A izlazeći, nađoše čovjeka Cirenca, po imenu Šimuna: ovoga prisiliše, da uzme križ njegov. I dođoše na mjesto, koje se zove Golgota, što će reći Kalvarija. I dadoše mu piti vino pomiješano sa žuči. I okusivši ne htjede piti. A pošto ga razapeše, razdijeliše njegove haljine bacivši kocke: da se ispuni, što je kazao prorok: Razdijeliše među sobom haljine moje, i za odjeću moju baciše kocke. I sjedeći čuvahu ga. I metnuše mu više glave krivicu njegovu napisanu: Ovo je Isus Kralj židovski.

Tada razapeše s njime dva razbojnika: jednoga s desne, a drugoga s lijeve. A koji su prolazili psovahu ga, klimajući glavama svojim, i govoreći: Z. Ti, koji razvaljuješ hram Božji, i za tri dana opet ga sagrađuješ: spasi sam sebe. Ako si Sin Božji, sađi s križa. P. Tako su mu se rugali i glavari svećenički s književnicima i starješinama, govoreći: Z. Druge je spasio, a sam sebe ne može spasiti. Ako je Kralj Izraelski, neka sad sađe s križa, pa ćemo mu vjerovati. Uzdao se u Boga, neka ga sad izbavi, ako mu je mio; jer je rekao: Sin sam Božji. P. Tako su ga isto grdili i razbojnici, koji su bili s njime razapeti.

A od šeste ure nasta tmina po svoj zemlji sve do devete ure. A oko devete ure povika Isus jakim glasom, govoreći: † Eli, Eli, lama sabaktani? P. To znači: † Bože moj, Bože moj, zašto si me zapustio? P. A neki od onih, što su stajali ondje, čuvši to, govorahu: Z. Ovaj zove Iliju. P. I odmah jedan od njih otrča, te uzevši spužvu napuni je octom, pa natakne na trstiku, i dade mu da pije. A ostali su govorili: Z. Stani, da vidimo, hoće li doći Ilija, da ga izbavi. P. A Isus opet povika jakim glasom i ispusti duh. (Ovdje se klekne, te se malo stane).

I evo zastor hrama razdere se na dvoje od vrha do dna: i zemlja se potrese, i stijene raspukoše, i grobovi se otvoriše: i ustaše mnoga tjelesa svetih, koji su bili preminuli. I izišavši iz grobova po uskrsnuću njegovu, dođoše u sveti grad, i pokazaše se mnogima. A stotnik i koji su s njime čuvali Isusa, vidjevši da se zemlja trese, i što se događa, prepadoše se veoma, i rekoše: Z. Zaista je ovaj bio Sin Božji! P. A bile su ondje malo podalje mnoge žene, koje su išle za Isusom iz Galileje i služile mu: Među kojima je bila Marija Magdalena, i Marija majka Jakovljeva, Josipova, i majka sinova Zebedejevih.

A kad bi uveče, dođe neki bogati čovjek iz Arimateje, po imenu Josip, koji je također bio učenik Isusov. Ovaj pristupi Pilatu i zamoli tijelo Isusovo. Tada Pilat zapovjedi, da mu dadu

tijelo. I uzevši Josip tijelo, zavi ga u čisto platno. I položi ga u svoj novi grob, što ga je bio isjekao u kamenu. I navali veliki kamen na vrata groba, pa otide.

Poslije pjevanja ili čitanja povijesti muke Gospodnje, celebrant ne poljubi knjigu, niti ga se pokadi; to isto vrijedi za pjevanje ili čitanje muke Gospodnje u utorak, srijedu i petak.

11. Onaj, koji danas služi dvije ili tri mise, nije dužan ponovno čitati muku Gospodnju, nego namjesto nje čita kao obično ovo evanđelje:

Latinski

† Sequentia sancti Evangelii secundum Matthaeum. 27, 45—52.

Postquam crucifixerunt Jesum, a sexta hora tenebrae factae sunt super universam terram usque ad horam nonam. Et circa horam nonam clamavit Jesus voce magna, dicens: »Eli, Eli, lamma sabacthani?« Hoc est: »Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me?« Quidam autem illic stantes, et audientes, dicebant: »Eliam vocat iste«. Et continuo currens unus ex eis, acceptam spongiam implevit aceto, et imposuit arundini, et dabat ei bibere. Ceteri vero dicebant: »Sine, videamus an veniat Elias liberans eum«. Jesus autem iterum clamans voce magna, emisit spiritum.

— Hic genuflectitur, et pausatur aliquantulum. — **Et ecce velum templi scissum est in duas partes a summo usque deorsum: et terra mota est, et petrae scissae sunt, et monumenta aperta sunt: et multa corpora sanctorum, qui dormierant, surrexerunt.**

Glagolski

† Posledovanje svetago Evangelija ot Mateja.

Raspetumu že Isusu, ot šestije godini tma bist po vsej zemli do devetije godini. Pri devetoj že godine vzapi Isus glasom veljem, glagole: »Eli, Eli, lama savahtani?« Ježe jest: »Bože moj, Bože moj, vskuju me jesi ostavil?« Jeteri že ot stoječih tu, i slišečih, glagolahu: »Iliju glašajet sa«. I abje tek jedin ot njih, prijem gubu isplni octa, vznaze na trst, i napajaše - i. A pročii glagolahu: Ostani da vidim ašće pridet Ilija spast jego«. Isus že paki vzapiv glasom veljem ispusti duh.

(Sde pokleknet se, i postoit se nekoliko). **I se opona crkvenaja razdra se s višnjago kraja do nižnjago: i zemlja potrese se, i kamenje raspade se, i grobi otvrese se: i mnogaja telesa počivših svetih vstaše.**

Hrvatski

† **Slijedi sveto Evanđelje po Mateju.**

Iza kako propeše Isusa, nasta tmina po svoj zemlji od šeste ure sve do devete. A oko devete ure povika Isus jakim glasom, govoreći: »Eli, Eli, lama sabaktani«. To znači: »Bože moj, Bože moj, zašto si me zapustio? A neki od onih, što su stajali ondje, čuvši to, govorahu: »Ovaj zove Iliju«. I odmah jedan od njih otrča, te uzevši spužvu napuni je octom, pa natakne na trstiku, i dade mu da pije. A ostali su govorili: Stani, da vidimo, hoće li doći Ilija, da ga izbavi. A Isus opet povika jakim glasom, i ispusti duh. (Ovdje se klekne i malo stane). **I evo, zastor se hrama razdere na dvoje od vrha do dna: i zemlja se potrese, i stijene se raspukoše, i grobovi se otvoriše; i ustaše mnoga tjelesa svetih, koji su bili preminuli.**

12. Govori se **Credo - Veruju** i sve ostalo kao u misalu.

13. Celebrant na koncu mise izostavi zadnje evanđelje, i svi se vrate u sakristiju.

Na ostalim misama, bez blagoslova grana, čita se na koncu mise evanđelje **Cum appropinquasset Jesus - Jegda približaše se Isus** kao u misalu na blagoslovu grana.

VELIKI PONEDJELJAK

Ponedjeljak Svete sedmice

Jednostruk

Bož. Oficij: sve kao u brevijaru.

Misa kao u misalu. (Samo jedna molitva).

Nakon popričesne molitve, celebrant govori: **Oremus - Pomolim se.** A đakon okrenut prema puku, sklopljenih ruku, kaže: **Humiliate capita vestra Deo - Smerite glavi vaše Bogu.**

(— Celebrant stojeći na istom mjestu pred knjigom i ne okrenuvši se prema puku kaže: **Oremus. Humiliate . . . — Pomolim se. Smerite . . .**).

Nakon toga se čita molitva **Adjuva nos** kao u misalu.

Čitanje Izaije proroka.

Iz. 50, 5—10.

U one dane: Reče Izaija: Gospodin Bog otvori mi uho, a ja se nisam protivio, niti sam odstupio natrag. Tijelo sam svoje predao onima, koji biju, i obraze svoje onima, koji mi čupaju bradu: nisam odvratio lice svoje od onih, koji me ruže i zapljuvaju. Gospodin Bog je pomoćnik moj, zato se nisam smeo; i zato sam stavio lice svoje kao pretvrdi kamen, i znam, da se ne ću smesti. Blizu je onaj, koji me opravdava, tko će mi se protiviti? Stanimo zajedno, tko je protivnik

moj? Neka pristupi k meni. Evo Gospodin Bog je pomoćnik moj: tko da me osudi? Evo, svi će se izderati kao odjeća, izjedena od grizice. Tko se među vama boji Gospodina, i sluša glas sluge njegova? Tko ide po mraku, i nema svijetla, neka se uzda u ime Gospodnje, i neka se oslanja na Boga svojega.

✠ Slijedi sveto Evanđelje po Ivanu.

Iv. 12, 1—9.

Šest dana prije Vazma dođe Isus u Betaniju, gdje je bio umro Lazar, koga je Isus uskrisio. Ondje mu spraviše večeru: i Marta je služila, a Lazar je bio jedan od onih, što su sjedili s njime. Tada Marija uze litru prave dragocjene pomasti nardove, i pomaza noge Isusove, te ih otare svojom kosom: i kuća se napuni mirisa od pomasti. Na to reče jedan od učenika njegovih, Juda Iškariot, koji ga je imao izdati: Zašto se ova pomast nije prodala za trista dinara, i novac se podijelio siromasima? A ovo reče, ne jer mu je bilo stalo za siromahe, nego jer je bio lupež, pa imajući tobolac dizao je, što se u nj stavljalo. Ali Isus reče: Pustite je, da to učini za dan pokopanja moga; jer siromahe imate vazda sa sobom, a mene uvijek nemate. Saznaše pak mnogi Židovi, da je ondje: pa dođoše, ne samo radi Isusa, nego i da vide Lazara, koga je uskrisio od mrtvih.

VELIKI UTORAK.

Utorak Svete sedmice

Jednostruk

Bož. Oficij: sve kao u brevijaru.

Misa: kao u misalu. (Samo jedna molitva).

Čitanje Jeremije proroka.

Jer. 11, 18—20.

one dane: Reče Jeremija: Gospodine, objavio si mi, te znadem; očitovao si mi namjere njihove. A ja sam bio kao krotko janje, koje se vodi na klanje, i nisam znao, da su stvorili odluku proti meni, govoreći: Stavimo drvo u kruh njegov, i iskorijenimo ga sa zemlje živih, tako da mu se ime ne spominje više. Ali ti, Gospodine Sabaot, koji sudiš pravedno, i ispituješ bubrege i srca, daj, da vidim osvetu tvoju nad njima; jer sam tebi povjerio svoju parnicu, Gospodine, Bože moj.

Evanđelje muke i smrti Gospodnje po Marku. 14, 32—72: 15, 1—46. U misalu od riječi: **Jesus et discipuli ejus veniunt in praedium . . .** do: **et advolvit lapidem ad ostium monumenti.** Na početku: **In illo tempore.**

Glagolski: **V ono vreme Isus i učenici jego pridu va vas . . . .** do svršetka.

Muka Gospodina našega Isusa Krista po Marku.

U ono vrijeme: Isus i njegovi učenici dođoše u zaselak, koji se zove Getsemani. I reče učenicima svojim: † Sjedite ovdje, dok se pomolim. P. I uze sa sobom Petra i Jakova i Ivana, i poče se strašiti i žalostiti. I reče im: † Žalosna je duša moja sve do smrti; ostanite ovdje i bdijte. P. I udaljivši se malo, pade na zemlju: i molio se, da bi ga, ako je moguće, mimoišao onaj čas. I reče: † Aba, Oče! sve je tebi moguće, odaleči ovu čašu od mene: ali ne što ja hoću, nego što ti. P. I dođe, i nađe ih, gdje spavaju. I reče Petru: † Šimune, spavaš? Zar nisi mogao za jednu uru bdjeti? Bdijte i molite: da ne upadnete u napast. Duh je uistinu spreman, ali tijelo je slabo. P. I opet otišavši pomoli se, govoreći iste riječi. I vrativši se nađe ih opet gdje spavaju (jer im bijahu oči otešćale) i nisu znali, što bi mu odgovorili. I dođe treći put, i reče im: † Spavajte kasnije i počivajte. Dosta je; došao je čas: evo Sin čovječji bit će predan u ruke grješnikâ. Ustanite, idimo! Evo je blizu, koji će me izdati. P. I dok je on još govorio, dođe Juda Iškariot, jedan od dvanaestorice, i s njime veliko mnoštvo s mačevima i štapovima od glavara svećeničkih i književnika i starješina. A izdajnik im dade znak govoreći: J. ili Z.

Koga poljubim, onaj je, držite ga, i oprezno vodite. P. I došavši odmah pristupi k njemu i reče: J. ili Z. Zdravo, Učitelju. P. I poljubi ga. A oni metnuše ruke na nj, te ga uhvatiše. A jedan od onih, što su stajali ondje, izvadi mač i udari slugu velikoga svećenika, i odsiječe mu uho. A Isus im reče: † Kao na razbojnika izišli ste s mačevima i štapovima, da me uhvatite. Svaki sam dan bio kod vas u hramu i učio vas, i niste me uhvatili. Ali da se ispune Pisma. P. Tada ga učenici njegovi ostaviše, i svi pobjegoše. A za njim je išao neki mladić ogrnut samom plahtom: i uhvatiše ga. A on ostavivši plahtu, go pobježe od njih.

I dovedoše Isusa k velikom svećeniku, i sabraše se svi svećenici i književnici i starješine. A Petar je išao za njim iz daleka sve do u dvor vrhovnoga svećenika, i sjede sa slugama uz oganj, i grijao se. A glavari svećenički, i sve vijeće, tražili su svjedočanstvo proti Isusu, da ga osude na smrt, i nisu našli. Jer su mnogi lažno govorili proti njemu: i svjedočanstva se nisu slagala. I neki ustavši, krivo su svjedočili proti njemu, govoreći: Z. Mi smo čuli, gdje on govori: Ja ću razvaliti ovaj hram rukama načinjen, i za tri dana drugi ću sagraditi rukama nenačinjeni. P. I nije se slagalo njihovo svjedočanstvo. Tada stupi veliki svećenik na sredinu, i zapita Isusa: J. ili Z. Ništa ne odgovaraš na to, što ti ovi predbacuju? P. A on je mu-

čao, i ništa ne odgovori. Opet ga je pitao veliki svećenik, i reče mu: J. ili Z. Jesi li ti Krist Sin Boga blagoslovljenoga? P. A Isus mu reče: † Jesam: i vidjet ćete Sina čovječjega, gdje sjedi ob desnu moći Božje i dolazi s oblacima nebeskim. P. A veliki svećenik razdrije haljine svoje i reče: J. ili Z. Što nam više trebaju svjedoci? Čuli ste psovku: Što vam se čini? P. A oni ga svi osudiše, da je zaslužio smrt.

I jedni počeše pljuvati na nj, i pokrivati mu lice, i pljuskama ga udarati, i govoriti mu: Z. Prorokuj. P. I sluge su ga tukle po licu.

A kad je Petar bio dolje u dvorištu, dođe jedna sluškinja velikoga svećenika: i vidjevši Petra gdje se grije, pogleda na nj, i reče: J. ili Z. I ti si bio s Isusom Nazarećaninom. P. A on zataji govoreći: J. ili Z. Niti znam, niti razumijem, što govoriš. P. I iziđe vani pred dvorište, a pijetao zapjeva. A kad ga opet vidje sluškinja, poče govoriti onima, što su bili ondje naokolo: da je i ovaj od onih. A on opet zataji. I malo zatim opet oni, koji su bili ondje, rekoše Petru: Z. Uistinu si od njih, jer si i Galilejac! P. A on se poče kleti i preklinjati: ne znam toga čovjeka, o kome govorite. I odmah pijetao drugi put zapjeva. I sjeti se Petar riječi, što mu je rekao Isus: prije nego li pijetao dva puta zapjeva, tri puta ćeš me zatajiti. I stade plakati.

I odmah ujutro učiniše vijeće glavari svećenički sa starješinama, i književnicima i sa svom skupštinom, i svezavši Isusa, odvedoše ga i predadoše Pilatu. I upita ga Pilat: J. ili Z. Jesi li ti Kralj židovski? P. A on odgovori: † Ti govoriš. P. I tužahu ga glavari svećenički za mnogo stvari. A Pilat ga opet zapita: J. ili Z. Zar ništa ne odgovaraš? Vidi, za koliko te stvari optužuju. P. A Isus više ne odgovori ništa, tako da se Pilat čudio. A o svetačnome danu običavao im je pustiti jednoga utamničenika, koga god bi tražili. A bio je jedan, koji se zvao Baraba, koji je bio svezan s buntovnicima, koji je i u buni počinio ubojstvo. I kad svjetina pristupi, stade tražiti ono, što im je vazda činio. A Pilat ih upita: J. ili Z. Hoćete li, da vam pustim Kralja židovskoga? P. Jer je znao da su ga iz zavisti predali glavari svećenički. Ali glavari svećenički potaknuše mnoštvo, da im radije pusti Barabu. A Pilat ih opet upita: J. ili Z. Što dakle hoćete, da učinim s Kraljem židovskim? P. A oni opet povikaše: Z. Propni ga. P. Tada im Pilat reče: J. ili Z. A kakvo je zlo učinio? P. A oni su još više vikali: Z. Propni ga. P. Tada Pilat da ugodi narodu, pusti im Barabu, a Isusa bičima izbijena predade, da se propne.

I vojnici ga odvedu u dvor sudišta, i sazovu svu četu, i obuku ga u skrlet, i spletavši postaviše mu trnovu krunu. I stadoše ga pozdravljati: Zdravo, Kralju židovski! I udarahu ga trstikom po gla-

vi; i pljuvahu na nj, i pregibahu koljena, te mu se klanjahu. I kad mu se izrugaše, svukoše s njega skrlet, i obukoše ga u njegove haljine, i izvedoše ga, da ga propnu. I prisiliše nekoga prolaznika, Šimuna Cirenca, koji je išao iz polja, oca Aleksandrova i Rufova, da nosi križ njegov.

I dovedoše ga na mjesto Golgotu, što znači Kalvarija. I davahu mu piti vino sa mirom, a on ne uze. Zatim ga razapeše pak razdijeliše njegove haljine, bacajući kocke za njih, što će tko uzeti. A bila je treća ura: i propeše ga. I bio je napisan natpis njegove krivice: Kralj židovski. I s njime razapeše dva razbojnika: jednoga s desne, a drugoga s lijeve njegove. I ispuni se Pismo, koje kaže: I ubrojen bi među zločince. I koji su prolazili psovali su ga, mašući svojim glavama i govoreći: Z. Ti, koji razvaljuješ hram Božji, i za tri dana opet ga sagrađuješ: spasi sam sebe, i sađi s križa. P. Isto su mu se rugali i veliki svećenici s književnicima, i govorili jedan drugomu: Z. Druge je spasio, a sebe ne može spasiti. Krist Kralj Izraelski neka sađe sad s križa, da vidimo i vjerujemo. P. A grdili su ga i oni, što su bili s njime razapeti. A kad je bila šesta ura, nasta tmina po svoj zemlji do ure devete. I o devetoj uri povika Isus jakim glasom, govoreći: † Eloi, Eloi, lama sabaktani? P. Što znači: † Bože moj, Bože moj, zašto si me zapustio? P. A neki od onih, što su stajali unao-

kolo, čuvši to, govorahu: Z. Eno Iliju zove. P. A jedan otrča, i napuni spužvu octom, pa nataknuvši na trstiku, davaše mu da pije govoreći: J. ili Z. Stanite, da vidimo, hoće li doći Ilija, da ga skine. P. A Isus povikavši jakim glasom, izdahnu.

(Ovdje se poklekne, i malo stane).

A zastor hrama razdere se na dvoje, od vrha do dna. A kad vidje stotnik, koji je stajao prema njemu, da je tako vičući izdahnuo, reče: J. ili Z. Uistinu ovaj je čovjek bio Sin Božji. P. A ondje su bile i žene iz daljega: među kojima je bila Marija Magdalena, i Marija mati Jakova mlađega i Josipova, i Saloma: One su, kad je on bio u Galileji, išle za njim i služile mu, i druge mnoge, koje su bile došle zajedno s njime u Jerusalem.

A kad je već bila večer, (jer je bila Priprava uoči subote), dođe Josip iz Arimateje, ugledan vijećnik, koji je i sam očekivao kraljevstvo Božje, i odvažno uđe k Pilatu, i zaiska tijelo Isusovo. A Pilat se začudio, da je već umro. I dozvavši stotnika, zapita ga, je li već umro. I kad dozna od stotnika, pokloni tijelo Josipu. A Josip kupi platno, skinu ga, obavije platnom, i položi ga u grob, koji je bio isječen u stijeni, i navali kamen na vrata groba.

VELIKA SRIJEDA

Srijeda Svete sedmice

Jednostruk

Bož. oficij: sve kao u brevijaru. Misa kao u misalu.

Poslije **Kyrie** celebrant, stojeći na strani epistole, kaže **Oremus** = **Pomolim se,** đakon **Flectamus genua** = **Preklonim kolena,** i svi klečeći šutke mole neko vrijeme; kad đakon reče **Levate** = **Vstanete,** svi ustanu i celebrant pjeva molitvu. Gdje nema đakona, to sve govori sam **celebrant.**

Tako se postupa i u tihim misama.

Čitanje Izaije Proroka.

Iz. 62, 11 i 63, 1—7

Ovo govori Gospodin Bog? Recite kćeri Sionskoj: Evo Spasitelj tvoj ide: evo s njime je plaća njegova.Tko je ono, što ide iz Edoma, u omaštenim haljinama iz Bosre? Onaj krasni u odjeći svojoj, stupajući u veličini jakosti svoje? Ja, koji govorim pravedno i dolazim da branim. A zašto je crvena tvoja odjeća, i tvoje haljine kao onih koji meče u tijesku? Sam sam mečio u tijesku, i nitko od narodâ nije bio sa mnom; smečio sam ih u svome gnjevu, pogazio ih u svojoj srdžbi: krv njihova

poprskala je moje haljine, tako da sam iskaljao sve svoje odijelo. Jer je dan osvete u mome srcu, došla je godina mojega otkupljenja. Obazirao sam se, i nije bilo pomoćnika; tražio sam i nije bilo nikoga, da pomogne: i izbavi me mišica moja, i pomože mi sama srdžba moja. Izgazio sam narode u svojem gnjevu, i opojio ih u svojoj srdžbi, i oborih na tle silu njihovu. Spominjat ću milosrdnosti Gospodnje i hvalit ću Gospodina za sve, što nam je učinio Gospodin Bog naš.

Čitanje Izaije Proroka.

Iz 53, 1-12

U one dane: Reče Izaija: Gospodine, tko je povjerovao onome, što je čuo od nas? i sila Gospodnja komu se objavila? I uzrast će kao mladica pred njim, i kao korijen iz žedne zemlje; nema u njega obličja ni ljepote; vidjesmo ga, i ne bi što vidjeti, da bismo ga poželjeli. Prezrena i najzadnjega od ljudi, čovjeka boli, i koji znade, što je slabost; lice je njegovo kao zastrto i prezreno, za to ga nismo cijenili. Zaista slabosti naše on je uzeo, i boli naše on je podnio; a mi smo ga držali kao gubava, i od Boga udarena, i ponižena. A on je bio ranjen radi bezakonja naših, satrven radi zločinstava naših; on je kažnjen radi našega mira, a mi smo ozdravili njegovim ranama. Svi smo mi

bili zalutali kao ovce, svaki je svojim putem okrenuo: a Gospodin postavio je na nj bezakonje svi-ju nas. Bio je žrtvovan, jer je sam htio i nije otvorio svoja usta: vodili su ga kao ovcu na klanje, i kao janje pred onim, koji ga striže, šutio je, i nije otvorio svoja usta. Tjeskoba ga i osuda usmrti; tko će iskazati rod njegov? Jer je bio istrgnut iz zemlje živih: za zločin naroda svojega udario sam ga. Bio je pokopan među zločincima, ali je na smrti bio s bogatima, jer nije učinio nepravde, niti se našla prijevara u ustima njegovim. Gospodin ga je htio satrti stradanjem: i jer je žrtvovao svoj život, vidjet će dugotrajno potomstvo, i po njemu će se vršiti volja Božja. Za to, što je trpjela njegova duša, vidjet će i nasitit će se; svojom naukom ovaj moj pravedni sluga opravdat će mnoge, i uzet će na se njihova bezakonja. Zato ću mu dati mnoge, i plijen će silnih dijeliti, jer je dao svoj život na smrt, i bio ubrojen među zločince: i sam je nosio grijehe mnogih, i za prestupnike je molio.

Evanđelje muke i smrti Gospodnje po Luki. 22, 39-71; 23, 1-53. Počinje riječima: **In illo tempore: Egressus Jesus ibat secundum consuetudinem in montem Olivarum,** pak sve do kraja.

Muka Gospodina našega Isusa Krista po Luki.

U ono vrijeme: Izišavši Isus otide po običaju na goru Maslinsku. A pođoše za njim i učenici. I kad dođe na to mjesto, reče im: † Molite se, da ne upadnete u napast. P. I on se udalji od njih, koliko bi se kamenom dobacio, i kleknuvši molio se: govoreći: † Oče, ako hoćeš, odaleči ovu čašu od mene; ali neka ne bude moja volja, nego tvoja. P. A Anđeo mu se javi s neba, te ga je krijepio. I budući u smrtnoj borbi, gorljivije se molio. I znoj je njegov bio kao kaplje krvi, što teku na zemlju. A kad ustade s molitve, dođe k učenicima svojim, i nađe ih gdje spavaju od žalosti. I reče im: † Što spavate? Ustanite, molite se, da ne upadnete u napast.

P. A dok je on još govorio, eto mnoštvo ljudi: a pred njima je išao jedan od dvanaestorice, po imenu Juda: i približi se Isusu, da ga poljubi. A Isus mu reče: † Juda, zar poljupcem izdaješ Sina čovječjega? P. A oni, koji bijahu oko njega, videći što će biti, rekoše mu: Z. Gospodine, hoćemo li udariti mačem? P. I jedan od njih udari slugu velikoga svećenika, i odsiječe mu desno uho. A Isus reče: † Pustite, ne više! P. I dotaknuvši se njegova uha, ozdravi ga. A glavarima svećeničkim, i upraviteljima hrama, i starješinama, koji su bili došli

na njega, reče Isus: † Izišli ste kao na razbojnika s mačevima i s batinama. Kad sam svaki dan bio u hramu s vama, niste digli ruke na mene, ali je ovo vaš čas, i vlast tminâ.

P. Kad ga uhvatiše povedoše ga u dvor velikoga svećenika, a Petar je išao za njim iz daleka. A kad su oni naložili vatru posred dvora, i sjedili naokolo, bio je i Petar među njima. A opazivši ga jedna sluškinja gdje sjedi kraj ognja, i promotrivši ga reče: J. ili Z. I ovaj je bio s njime. P. A on ga zataji govoreći: J. ili Z. Ženo, ne poznam ga. P. I do malo vidje ga drugi i reče: J. ili Z. I ti si od njih. P. A Petar reče: J. ili Z. Čovječe nisam. P. I pošto prođe gotovo jedna ura, drugi netko potvrđivaše, govoreći: J. ili Z. Zaista je i ovaj bio s njime, jer je Galilejac. P. A Petar reče: J. ili Z. Čovječe, neznam, što govoriš. P. I odmah, dok je on još govorio, pijetao zapjeva. I obazrevši se Gospodin pogleda na Petra. I sjeti se Petar riječi Gospodnje, kako mu je bio rekao: Prije nego pijetao zapjeva, tri puta ćeš me zatajiti. I izišavši Petar vani, proplaka gorko.

A ljudi, koji su držali Isusa, rugahu mu se, i tukli su ga. I pokrivali su mu oči i udarali ga po obrazu: i pitali ga govoreći: Z. Proreci, tko je onaj koji te je udario? P. I mnoge su druge psovke govorili proti njemu. A kad je svanulo, sastaše se narodne starješine i glavari svećenički, i književnici i odvedoše ga u svoje vijeće, govoreći: Z. Ako si ti

Krist, reci nam. P. I reče im: † Ako vam rečem, ne ćete mi vjerovati, niti ćete me pustiti. A odsada će Sin čovječji sjediti ob desnu moći Božje. P. A oni svi rekoše: Z. Ti si dakle Sin Božji? P. On reče: † Vi kažete, da jesam. P. A oni rekoše: Z. Što nam više treba svjedočanstva? Sami smo čuli iz njegovih ustiju.

P. I ustavši sve ono mnoštvo, povedoše ga k Pilatu. I počeše ga tužiti govoreći: Z. Ovoga smo našli, gdje buni naš narod, i zabranjuje davati danak caru, i gdje govori, da je on Krist Kralj. P. A Pilat ga upita: J. ili Z. Jesi li ti Kralj židovski? P. A on odgovori: † Ti govoriš. P. I reče Pilat poglavarima svećeničkim i svjetini: J. ili Z. Nikakve krivice ne nalazim na ovom čovjeku. P. A oni su navaljivali govoreći: Z. Buni narod, učeći po svoj Judeji, počinjući od Galileje sve dovle.

P. A čuvši Pilat za Galileju, upita, je li taj čovjek Galilejac. I kad dozna, da je iz oblasti Irudove, otpravi ga Irudu, koji je također bio u Jerusalemu onih dana. A Irud vidjevši Isusa obradova se veoma; jer je želio odavna da ga vidi, za to što je mnogo bio čuo o njemu, i nadao se, da će vidjeti kakvo čudo od njega. I ispitivao ga je mnogim riječima, ali mu on nije ništa odgovarao. A bili su ondje glavari svećenički, i književnici i uporno ga optuživali. Irud ga sa svojom vojskom pogrdi, i izruga mu se, ogrnuvši ga bijelom haljinom, i posla ga natrag Pilatu. I toga baš dana pomiriše se Irud

i Pilat, jer su prije bili zavađeni među sobom. A Pilat sazvavši poglavice svećeničke, i upravitelje, i svjetinu reče im: J. ili Z. Dovedoste mi ovoga čovjeka, kao da buni narod, a evo ispitujući ga pred vama, ne nalazim nijedne krivice na ovom čovjeku, u onomu, zašto ga vi optužujete. Ali ni Irud, jer sam vas poslao k njemu, i eto ništa nije počinio, s čega bi zaslužio smrt. Dat ću ga dakle bičevati, pa ću ga pustiti.

P. A o blagdanu trebalo je da im pusti jednoga. I povika zajedno sav narod govoreći: Z. Smakni ovoga, a pusti nam Barabu. P. Ovaj je bio u tamnici za nekakvu bunu učinjenu u gradu, i za ubojstvo. A Pilat im opet progovori, hoteći pustiti Isusa. A oni jače vikahu govoreći: Z. Propni ga, propni! P. A on im po treći put reče: J. ili Z. A koje je zlo ovaj učinio? Ne nalazim na njemu ništa, s čega bi zaslužio smrt; kaznit ću ga dakle, i pustiti. P. A oni navaljivahu s velikom vikom, da se propne. I njihova je vika postajala to jača. I Pilat presudi, da bude, kako oni traže. Otpusti im dakle onoga, koga su zatražili, a koji je bio bačen u tamnicu za ubojstvo, i za bunu. A Isusa im predade na volju.

Kad su ga vodili, uhvatiše nekoga Šimuna Cirenca, koji je dolazio iz polja, i staviše na njega križ, da nosi za Isusom. A išlo je za njim veoma mnogo naroda i žena, koje su plakale, i naricale

za njim. A Isus obazrijevši se na njih, reče: † Kćeri jerusalemske, ne plačite za mnom, nego plačite za sobom i za djecom svojom. Jer evo, doći će dani, u koje će se reći: Blago nerotkinjama, i utrobama, koje nisu rodile, i prsima, koje nisu dojile. Tada će početi govoriti gorama: Padnite na nas; i bregovima: Pokrijte nas. Jer kad ovako rade od zelena drveta, što će biti od suha?

P. Vodili su pak i druga dva zločinca s njim, da ih pogube. I pošto dođoše na mjesto, koje se zove Kalvarija, ondje ga propeše: i razbojnike jednoga s desne, a drugoga s lijeve. A Isus je govorio: † Oče, oprosti im, jer ne znadu, što čine. P. A dijeleći njegove haljine, baciše kocke. Narod je stajao i gledao, a glavari su se zajedno s njima rugali njemu govoreći: Z. Druge je spasio, neka spasi i sebe, ako je on Krist, odabranik Božji. P. A rugali su mu se i vojnici, pristupajući, i pružajući mu vao ga je govoreći: J. ili Z. Ako si ti Krist, spasi se! P. A bijaše nad njim i natpis napisan slovima grčkim, i latinskim, i židovskim: Ovo je Kralj židovski. A jedan od razbojnika, koji su visili, psovao ga je govoreći: J. ili Z. Ako si ti Krist, spasi sebe i nas. P. A drugi ga je korio, govoreći: J. ili Z. Ni ti se ne bojiš Boga, koji podnosiš istu kaznu. Za nas je to pravedno, jer primamo, kako smo zaslužili svojim djelima, ali ovaj nije ništa zla učinio. P. I govorio je Isusu: J. ili Z. Gospodine, spomeni se mene, kad dođeš u kraljevstvo svoje. P. A

Isus mu reče: † Uistinu ti govorim: danas ćeš biti sa mnom u raju.

P. A bilo je oko šeste ure, i nasta tmina po svoj zemlji sve do ure devete. I sunce pomrča, i zastor se hrama razdere na pola. I povikavši Isus jakim glasom reče: † Oče, u ruke tvoje preporučujem duh svoj. P. I ovo govoreći, izdahnu. (Ovdje se klekne i malo stane.)

A stotnik videći, što se dogodilo, proslavi Boga, govoreći: J. ili Z. Zaista je ovaj čovjek bio pravedan. P. I svekoliko ono mnoštvo naroda, koje se tu bilo skupilo, da ovo gleda, kad vidje, što se zbiva, vraćalo se, bijući se u svoje prsi. A svi njegovi znanci, i žene, koje su išle za njim iz Galileje, stajali su podalje i gledali ovo.

I evo! čovjek, po imenu Josip, vijećnik, čovjek dobar i pravedan iz Arimateje, grada židovskoga, koji je i sam čekao kraljevstvo Božje, nije bio pristao na odluku i na djelo njihovo. On pristupi k Pilatu, i zatraži tijelo Isusovo. I skine ga, obavi platnom, i položi u grob isječen, u koji još nitko nije bio položen.

VELIKI ČETVRTAK

Četvrtak večere Gospodnje

BOŽANSKI OFICIJ

1. Ako se oficij moli u koru ili zajednički:

Matutin i Laude ne anticipiraju se uveče, nego se mole ujutro u prikladno vrijeme; a u crkvama, u kojima se služi misa za posvetu ulja, Matutin i Laude mogu se anticipirati uveče;

Male hore mole se u prikladno vrijeme;

Vespere danas ne mole oni, koji prisustvuju večernjoj misi;

Kompletorij se moli poslije razmetanja oltara.

2. Gornje se hore mole kao u brevijaru, osim ovoga:

Na Laudama, Malim Horama i na Vesperama samo u privatnoj recitaciji), poslije antifone **Christus factus est,** tiho se moli čitavi **Pater noster;** zatim, ispustivši psalam 50 **Miserere,** odmah se doda molitva **Respice, quaesumus, Domine;** ali se **Qui tecum** izmoli tiho.

Na Kompletoriju svršivši pjesan Simeonovu **Nunc dimittis,** govori se antifona **Christus factus est,** zatim tiho čitavi **Pater noster;** a onda ispustivši psalam 50 **Miserere,** odmah se doda molitva

Visita, quaesumus, Domine; ali se **Per Dominum** moli tiho, i svi odlaze.

3. U privatnoj recitaciji sve se hore mole u pogodno vrijeme, kao u brevijaru, osim onoga što je gore rečeno (br. 1—2).

MISA KRIZME

Donosimo ovdje iz Mise Krizme samo one tri antifone i graduale, što se ima u koru pjevati, i to na latinskom jeziku, te poslanicu i evanđelje u prijevodu. Za ostalo i onako Biskup ima službeno vatikansko izdanje.

Antifona ad introitum

Ex. 30, 25, 31. Ps. 88, 2

Facies unctionis oleum, et filiis Israel dices: Hoc oleum unctionis sanctum erit mihi in generationes vestras.

Gratias Domini in aeternum cantabo; per omnes generationes annuntiabo fidelitatem tuam. Facies unctionis.

Čitanje poslanice blaženoga Jakova apostola.

5, 13—16.

Braćo: Trpi li tko među vama? Neka se moli. Je li tko veseo? Neka pjeva hvalu. Boluje li tko među vama? Neka dozove svećenike Crkve, i neka mole nad njim, mažući ga uljem u

ime Gospodnje; i molitva vjere spasit će bolesnika, i podignut će ga Gospodin; i ako je u grijesima, bit će mu oprošteni. Ispovijedajte dakle jedan drugomu svoje grijehe, i molite se jedan za drugoga, da se spasite; jer mnogo može ustrajna molitva pravednika.

Graduale Ps. 27, 7—8.

In Deo confisum est cor meum, et adiutus sum; ideo exsultat cor meum, et cantico meo laudo eum.

Dominus robur est populo suo, et praesidium salutis uncto suo.

✠ Slijedi sveto Evanđelje po Marku.
6, 7-13

U ono vrijeme: Dozva Isus dvanaestoricu, i poče ih slati dva po dva, i dade im vlast nad nečistim dusima. I zapovjedi im, da ništa ne uzimaju na put osim samo štapa: ni torbe, ni kruha, ni novaca u pojasu, nego da budu obuveni u sandale, i da ne oblače dviju haljina. I reče im: »Kad gdje uđete u kuću, onda ostanite ondje, dok ne iziđete odanle; i koji god vas ne prime, i ne poslušaju vas, izlazeći odanle, otresite prah s nogu svojih, za svjedočanstvo njima«. A oni otišavši propovijedahu, da čine pokoru: i izgonili su mnoge đavle, i mazali uljem mnoge bolesnike i ozdravljali.

Antiphona ad offertorium Ps. 44, 7.

Diligis justitiam et odisti iniquitatem; propterea unxit te Deus, Deus tuus, oleo laetitiae.

Antiphona ad communionem

Marc. 6, 12—13.

Praedicabant Apostoli ut poenitentiam agerent, et ungebant oleo multos aegros, et sanabant.

NA SVEČANOJ VEČERNJOJ MISI
VEČERE GOSPODNJE

1. Ako postoji na glavnom oltaru svetohranište, neka bude potpuno prazno; a za današnju i sutrašnju pričest svećenstva i puka, neka se stavi na oltar ciborij (ili ciboriji) s česticama, koje će se posvetiti u ovoj misi.

2. Gdje nema dovoljno klerika i svećenika misa se služi po obredu pjevane mise; dozvoljava se kađenje kao kod svečane mise.

3. Gdje ima klerika, vrlo dolikuje da prisustvuju u koru svečanoj večernjoj misi.

4. Zato svatko obuče svoje koralno ruho: a svećenici stave i stolu; celebrant i službenici obuku sveto ruho bijele boje, kako je običaj za misu.

5. Kad je sve tako pripremljeno, počne ophod kroz crkvu do oltara, dotle zbor pjeva antifonu za Introit (kao u misalu).

6. Celebrant, kad sa službenicima (— ili ministrantima —) dođe k oltaru, izmoli ispovijed;

uzađe na oltar, poljubi ga u sredini i okadi po običaju, i kad sam služi pjevanu misu.

7. Svršivši kađenje oltara, celebrant čita Introit, izmoli **Kyrie eleison — Gospodi pomiluj,** pak svečano započne **Gloria in excelsis — Slava va višnjih,** a međutim zvone zvona i sviraju orgulje. Nakon himna zvona i orgulje šute do uskrsnog bdjenja.

8. Molitva (samo jedna) i 9. epistola: kao u misalu.

Čitanje poslanice blaženoga Pavla Apostola Korinćanima.

I. Kor. 11, 20—32.

Braćo: kad se sastajete zajedno, to nije više blagovanje Gospodnje večere. Jer svaki uzme prije svoju večeru, da jede. I tako jedan gladuje: a drugi je pijan. Zar nemate kućâ, da jedete i pijete? Ili Crkvu Božju prezirete, i zasramljujete one, koji nemaju? Što da vam rečem? Da vas pohvalim? Za ovo ne hvalim. Jer ja sam primio od Gospodina, što sam vam i predao, da Gospodin Isus one noći, u koju je bio izdan, uze kruh, i zahvaljujući razlomi, i reče: Uzmite i blagujte: ovo je Tijelo moje, koje će se za vas predati: ovo činite na moju uspomenu. Isto tako i kalež, pošto večera, govoreći: Ovaj je kalež novi zavjet u mojoj Krvi: ovo činite, kad god pijete, na moju uspo-

menu. Jer kad god budete blagovali ovaj kruh, i kalež pili: naviještat ćete smrt Gospodnju, dok on dođe. I zato tko god bude blagovao ovaj kruh, ili pio kalež Gospodnji nedostojno, krivac će biti Tijelu i Krvi Gospodnjoj. Neka se dakle čovjek ispita; pa onda od onoga kruha da blaguje, i od kaleža da pije. Jer tko blaguje i pije nedostojno, osudu sebi jede i pije, ne razlikujući Tijela Gospodnjega. Zato su među vama mnogi slabi i bolesni, i spavaju mnogi. Jer kad bismo sami sebe prosuđivali, ne bismo zaista bili osuđeni. Ali kad smo suđeni, Gospodin nas kazni, da se s ovim svijetom ne osudimo.

10. Gradual = Stepenaja kao u misalu.

11. Govori se kao obično: **Munda cor meum, Jube domne (Domine),** i **Dominus sit in corde tuo = Očisti srdce moje, Poveli, gospodine (Gospode), i Budi Gospod v srdci tvojem (mojem),** kao u misalu.

12. Evanđelje kao u misalu.

✠ Slijedi sveto Evanđelje po Ivanu.

13, 1—15

Pred blagdan Vazma, znajući Isus, da mu je došao čas, da pođe s ovoga svijeta k Ocu: kako je ljubio svoje, koji su bili na svijetu, do kraja ih je ljubio. I po večeri, kad je đavao već bio stavio u srce Jude sina Šimuna Iškarijota, da ga

izda: znajući, da mu je Otac dao sve u ruke, i da je od Boga izašao, i da ide k Bogu: ustaje s večere i skida haljine svoje: i uzevši ručnik, pripasa se. Po tom uli vode u umivaonik, i stade prati noge učenicima, i otirati ručnikom, kojim je bio pripasan. Kad je došao k Šimunu Petru, Petar mu reče: Gospodine, ti meni da pereš noge? Isus mu odgovori: Što ja činim, ti ne znaš sada, ali ćeš znati poslije. Kaže mu Petar: Ne ćeš ti meni oprati noge nikada. Odgovori mu Isus: Ako te ne operem, ne ćeš imati dijela sa mnom. Govori mu Šimun Petar: Gospodine, ne samo noge moje, nego i ruke i glavu. Veli mu Isus: Tko je opran, ne treba nego samo da noge opere, jer je sav čist. I vi ste čisti, ali ne svi. Jer je znao, tko će ga izdati; zato reče: Nijeste čisti svi. Pošto im dakle opra noge, uze svoje haljine: zasjedne opet i reče im: Znate li, što sam učinio vama? Vi zovete mene Učiteljem i Gospodinom: i dobro govorite: jer to jesam. Ako sam dakle oprao noge vama, ja Gospodin i Učitelj: i vi ste dužni jedan drugomu prati noge. Jer sam vam dao primjer, da i vi činite, kako sam ja učinio vama.

13. Veoma je dolično da se poslije evanđelja održi kratka **homilija**, kojom će se objasniti najglavnija otajstva što se svetkuju ovom misom, t. j. ustanovljenje sv. Euharistije i svećeničkoga reda, a također i Gospodnja zapovijed o bratskoj ljubavi.

14. Danas se ne govori **Credo** = **Veruju.**

PRANJE NOGU

15. Poslije homilije, gdje to pastoralni razlozi savjetuju, obavlja se pranje nogu.

16. Usred prezbiterija, ili u samoj lađi crkve neka budu s jedne i druge strane pripravljene stolice za dvanaest muškaraca, kojima će se oprati noge; ostalo što treba neka se u zgodno vrijeme pripremi na stoliću.

17. Za to vrijeme đakon i subđakon (— ili dva najstarija ministranta —) uvedu dvanaestoricu odabranih ljudi, dva po dva, na pripravljeno mjesto, a zbor ili samo prisutno svećenstvo, počne pjevati ili čitati donje antifone, psalme i retke.

Dvanaestorica odabranih ljudi poklone se oltaru i celebrantu, koji sjedi u prezbiteriju, i smjeste se na stolice; tada đakon i subđakon (— ili ministranti —) pristupe k celebrantu. Svi odlože manipul, a celebrant i planetu.

Pri završetku pranja nogu, počne se 8. antifona sa svojim retcima, izostavivši ostale, ako je potrebno.

18. Antifone, psalmi i retci, koji se imaju pjevati, jesu:

1

»Dajem vam novu zapovijed: da se ljubite među sobom, kao što sam ja ljubio vas«, govori Gospodin.

Blago onima, koji su neporočna života: koji živu po zakonu Gospodnjemu.

»Dajem vam novu zapovijed: da se ljubite među sobom, kao što sam ja ljubio vas«, govori Gospodin.

2

Pošto Gospodin ustade od večere, uli vode u umivaonik, i stade prati noge učenicima: taj im je primjer ostavio.

Velik je Gospodin i veoma dostojan hvale: u gradu Boga našega, na svetoj gori njegovoj.

Pošto Gospodin ustade od večere, uli vode u umivaonik, i stade prati noge učenicima: taj im je primjer ostavio.

3

Gospodin Isus pošto večera sa svojim učenicima, opra im noge, i reče im: »Znate li, što sam učinio vama ja Gospodin i Učitelj? Dao sam vam primjer, da i vi tako činite«.

Blagoslovio si, Gospodine, zemlju svoju: vratio si roblje Jakovljevo.

Gospodin Isus, pošto večera sa svojim učenicima, opra im noge, i reče im: »Znate li što sam učinio vama ja, Gospodin i Učitelj? Dao sam vam primjer, da i vi tako činite«.

4

»Gospodine, ti meni da pereš noge?« Odgovori mu Isus: »Ako ti ne operem noge, nećeš imati dijela sa mnom«.

Kad je došao k Šimunu Petru, Petar mu reče. »Gospodine, ti meni da pereš noge?« Odgovori mu Isus: »Ako ti ne operem noge, nećeš imati dijela sa mnom«.

»Što ja činim, ti ne znaš sada, ali ćeš znati poslije«.

Ponavlja se treći put ant.: »Gospodine, ti meni . . . «

5

»Ako sam ja, Gospodin i Učitelj vaš, oprao vama noge: koliko ste više dužni vi, da jedan drugomu perete noge?«

Čujte ovo, svi narodi,: slušajte svi, koji stanujete na zemlji.

»Ako sam ja, Gospodin i Učitelj vaš, oprao vama noge: koliko ste više dužni vi, da jedan drugomu perete noge?«

6

»Po tomu će svi poznati, da ste moji učenici, ako se budete ljubili među sobom.«

Reče Isus učenicima svojim.

»Po tomu će svi poznati, da ste moji učenici, ako se budete ljubili među sobom«.

7

Neka ostane među vama vjera, ufanje, ljubav, ovo troje: a najveća je među njima ljubav.

A sada ostaje vjera, ufanje, ljubav, ovo troje: a najveća je među njima ljubav.

Neka ostane među vama vjera, ufanje, ljubav, ovo troje: a najveća je među njima ljubav.

8

Ova se osma antifona sa svojim retcima nikad ne izostavi; a počne se pjevati pri završetku pranja nogu, izostavivši, ako je potrebno, predhodne.

Ant.: **Gdje je ljubav i prijateljstvo, ondje je Bog.**

R) Kristova nas je ljubav sjedinila.

R) **Radujmo se i veselimo se u njemu.**

R) **Bojmo se Boga živoga i ljubimo ga.**

R) **I ljubimo se iskrenim srcem.**

Ant.: **Gdje je ljubav i prijateljstvo, ondje je Bog.**

R) **Kad se dakle skupa sastajemo:**

R) **Čuvajmo se, da se duhom ne dijelimo.**

R) Nek prestanu zlobne svađe, nek prestanu raspre.

R) I među nama neka bude Krist Bog.

Ant.: **Gdje je ljubav i prijateljstvo, ondje je Bog.**

R) **Jednoć skupa s blaženima proslavljeni**

R) **Ugledali lice tvoje, Kriste Bože:**

R) **Radost neizmjernu i čistu,**

R) **U beskrajne vjekove vjekova. Amen.**

19. Međutim celebrant obavi pranje nogu na ovaj način: Opaše se ubrusom, a oni, kojima ima oprati noge, poredaju se; akoliti pružaju zdjelu i vodu, subđakon pridržava pojedinima desnu nogu. Celebrant poklekne pred svakoga, opere mu nogu, obriše, a đakon mu pruža ubrus, kojim briše.

19a (Ministranti obavljaju onu službu, koju u svečanom obredu vrše đakon i subđakon—).

20. Poslije pranja nogu celebrant opere i obriše ruke ne govoreći ništa. Zatim svi uzmu manipul, a celebrant i planetu. Vrate se u sredinu pred oltar, gdje celebrant govori:

Oče naš tiho.

R) **I ne uvedi nas u napast.**
O) **Nego izbavi nas od zla.**
R) **Ti si, Gospodine, zapovijedio,**
O) **Da se tvoje zapovijedi vjerno obdržavaju.**
R) **Ti si oprao noge učenicima svojim.**
O) **Ne prezri djela ruku svojih.**
R) **Gospodine, usliši molitvu moju.**
O) **I vapaj moj k tebi da dođe.**
R) **Gospodin s vama — I s duhom tvojim.**

Pomolimo se.

Pomozi nam, Gospodine, molimo, pri našoj poniznoj službi: i jer si se ti udostojao oprati noge svojim učenicima, ne prezri to što si učinio i nama zapovijedio da obdržavamo: pa kao što mi ovdje sebi i drugima peremo vanjsku nečistoću, tako nam ti operi unutrašnje grijehe. Udostoj se to udijeliti ti, koji živiš i kraljuješ Bog: po sve vijeke vjekova. — O) **Amen.**

Po završetku molitve, dvanaestorica ljudi poklone se oltaru i celebrantu. Službenici, koji su ih doveli, otprate ih na njihova mjesta: ako su klerici

u prezbiterij, ako su svjetovnjaci u posebno za njih određeno mjesto.

21. Ako bi se negdje pranje nogu obavilo izvan misne svečanosti, neka se obavi kako je gore opisano, a prije neka se otpjeva, uz obične obrede, evanđelje mise: **Pred blagdan Vazma.** (kao gore).

22. Nakon pranja nogu, ili, gdje se to nije obavilo, poslije homilije, nastavi se služenje mise po običaju.

23. Ant. za ofertorij, 24. Secreta, 25. prefacija, 26. Communicantes itd sve kao dosada u misalu.

27. Danas se kadi Svetotajstvo, kao na svečanim misama, i ako se misa služi bez đakona i subđakona; tada to obave ministranti.

28. Na sva tri **Agnus Dei Aganče Božji** odgovara se: **miserere nobis — pomiluj nas.**

Danas se ne daje poljubac mira, te se izostavlja molitva **Domine Jesu Christe — Gospodi Isu Hrste, iže reče.**

29. Pričestivši se s presv. Krvlju, celebrant dijeli sv. pričest kao obično, ali se izostavlja ispovijed i odrešenje.

Najprije pristupe đakon i subđakon; poslije njih ostali kler po redu, zatim ministranti.

Svi ovi pristupe pred oltar, dva po dva, ili četiri po četiri, pokleknu, uzađu na stepenice, i klečeći primaju s poštovanjem Tijelo Gospodnje. Zatim odlaze istim redom. Vjernici se pričešćuju kod pričesne ograde.

Ako je veliko mnoštvo vjernika, koji se pričešćuju, mogu dijeliti pričest i drugi svećenici, ili zajedno s celebrantom na pričesnoj ogradi, ili na drugom zgodnom mjestu, ali se treba pobrinuti za red i pobožnost vjernika.

Ako biskup dijeli sv. pričest, vjernici ne ljube prsten prije pričesti.

30. Dok celebrant dijeli sv. pričest zbor može pjevati pričesnu antifonu.

31. Pričesna antifona: Iv. 13, 12, 13 i 15

Dominus Jesus, postquam cenavit cum discipulis suis, lavit pedes eorum, et ait illis: »Scitis quid fecerim vobis ego, Dominus et Magister? Exemplum dedi vobis, ut et vos ita faciatis«.

Hrvatski

Gospodin Isus, pošto večera sa svojim učenicima, opra im noge, i reče im: »Znate li što sam učinio vama ja, Gospodin i Učitelj? Dao sam vam primjer, da i vi tako činite«.

Prema broju pričesnika mogu se dodati slijedeći psalmi uz ponavljanje antifone:

Psalam 22.

Gospodin je pastir moj: ničim ne oskudijevam; * on me odmara na zelenom pašnjaku.

Vodi me k vodama, gdje da počivam; * krijepi dušu moju.

Vodi me pravim putovima * radi imena svoga.

I ako budem hodao mračnom dolinom, * neću se bojati zla, jer si ti sa mnom.

Palica tvoja i štap tvoj: * oni me tješe.

Pripravljaš mi gozbu * pred očima protivnikâ mojih;

Mažeš uljem glavu moju; * čaša je moja preobilna.

Dobrota i milost će me pratiti * sve dane života moga.

I stanovat ću u domu Gospodnjem * za dugo vrijeme.

Ponavlja se antifona:

Gospodin Isus, pošto večera sa svojim učenicima, opra im noge i reče im: „Znate li što sam učinio vama ja, Gospodin i Učitelj? Dao sam vam primjer, da i vi tako činite“.

Psalam 102.

Blagosivaj, dušo moja, Gospodina, * i sve, što je u meni, sveto ime njegovo.

Blagosivaj, dušo moja, Gospodina, * i ne zaboravljaj nijednoga dobročinstva njegova.

On oprašta sve krivnje tvoje, * ozdravlja sve nemoći tvoje.

On izbavlja od propasti život tvoj: * obnavlja se kao u orla mladost tvoja.

Gospodin tvori djela pravde, * i čini pravo svima koji trpe nepravdu.

Pokazao je Mojsiju putove svoje, * sinovima Izraelovim djela svoja.

Milostiv je i dobar Gospodin, * spor na srdžbu i blag veoma.

Ne kara bez prestanka, * niti se vječno srdi.

Ne postupa s nama po grijesima našim, * niti nam vraća po krivicama našim.

Jer koliko je nebo visoko nad zemljom, * toliko je milosrđe njegovo za one, koji ga se boje.

Koliko je istok daleko od zapada, * toliko on udaljuje od nas bezakonja naša.

Kao što se otac smiluje sinovima, * tako se Gospodin smiluje onima, koji ga se boje.

Jer on zna, od čega smo učinjeni: * spominje se da smo prah.

Dani su čovjekovi kao trava; * on cvate kao cvijet na polju.

Čim ga vjetar takne, već ga nema;* i više se ne pozna mjesto njegovo.

A milosrđe je Gospodnje od vijeka do vijeka prema onima, koji ga se boje, * i pravda njegova prema djeci djece.

Prema onima koji drže zavjet njegov, * i sjećaju se zapovijedi njegovih, da ih vrše.

Gospodin je na nebu postavio prijestolje svoje, * i njegovo kraljevstvo svim vlada.

Blagosivajte Gospodina, svi Anđeli njegovi, koji ste silni jakošću i izvršujete naredbe njegove, * da se pokoravate riječi njegovoj.

Blagosivajte Gospodina, sve vojske njegove, * sluge njegove, koji vršite volju njegovu.

Blagosivajte Gospodina, sva djela njegova, na svim mjestima vlasti njegove: * blagosivaj, dušo moja, Gospodina.

Ponavlja se antifona:

Gospodin Isus, pošto večera sa svojim učenicima, opra im noge, i reče im: „Znate li što sam učinio vama ja, Gospodin i Učitelj? Dao sam vam primjer, da i vi tako činite".

Psalam 150: **Hvalite Gospodina u svetištu njegovu,** v. na svršetku mise Velike subote. Nakon psalma ponovi se gornja antifona: Gospodin Isus.

32. Kad se dovrši pričešćivanje vjernika, ciborij (ili ciboriji) odloži se na korporal. Celebrant purificira kalež i prste uz obične molitve.

33. Pošto se sve tako obavi, nastavi se misa kao obično, ali celebrant poklekne svaki put kad

pristupa ili odstupa od sredine oltara ili prolazi ispred presvetoga Sakramenta. Kad kaže **Dominus vobiscum = Gospod s vami,** ne okrene se k puku u sredini oltara nego na strani evanđelja.

34. Popričešćenje — (kao u misalu).

35. Umjesto **Ite missa est = Idete, misa jest,** danas se pjeva **Benedicamus Domino = Blagoslovim Gospoda.** Kao obično moli se **Placeat Tibi = Ugodna budi.**

36. Danas se izostavlja blagoslov i zadnje evanđelje. Celebrant, đakon i subđakon odlože manipul, a celebrant i planetu te uzima plašt bijele boje.

37. U tihim misama, koje dopusti Ordinarij mjesta prema Naputku III., 17., misa se svršava kao obično.

SVEČANI PRIJENOS I POHRANA

Presv. oltarskog Sakramenta

1. Čim se svrši misa svečano se prenosi i pohrani presv. olt. Sakramenat, koji se čuva u ciboriju za pričest sutrašnjeg dana.

2. Glede pripreme mjesta, u kojem se ima pohraniti presveta Euharistija, neka se obdržava ono što je propisano u Naputku II, 8, 9.

3. Prijenos i pohrana presv. Sakramenta obavlja se ovako:

Zapale se dupliri i vrši se ophod po običaju.

Ako je moguće neka nosi križ drugi svečano opremljeni subđakon; inače jedan od klerika (— ili ministranata —).

Celebrant stoji pred oltarom i stavi (bez blagoslova) tamjan u dvije kadionice. Zatim klečeći u sredini tri puta pokadi Presveto.

Tada prima bijeli vel, uzađe na oltar, poklekne, stojeći primi ciborij što mu ga pruža đakon i pokrije ga okrajcima vela.

Zatim siđe s oltara i stupa pod baldahinom do pripremljenog mjesta, a dva akolita (— ili ministranta —) neprestano kade Presveto.

Đakon i subđakon (— ili ministranti —) prate celebranta stupajući s obje strane.

Za ophoda pjeva se himan **Usta moja** do **Divnoj dakle.** Ako je potrebno neka se himan ponavlja.

Usta moja, uzdižite
K preslavnome tijelu glas,
I Krv dragu proslavite,
Što je proli za sve nas
Čedo Majke plemenite,
Ljudskog roda Kralj i Spas.

Dan je svima smrtnicima,
Djeva nam ga porodi,
I on prođe sijuć tlima
Zrnje riječi Božijih,
A na kraju vjernicima
Divan spomen ostavi.

Kad je s braćom večerao
Spas na gozbi posljednjoj,
Sav je zakon obdržao
On u hrani vazmenoj,
I ko hranu tad je dao
Sama sebe družbi svoj.

Gospod zbori, i kruh biva
Svetim Tijelom njegovim,
Likom vina Krv se skriva,
Okom toga ne vidim,
Ali sama vjera živa
Kazuje bezazlenim.

4. Kad se dođe do pripremljenog mjesta celebrant, ako je potrebno, uz pomoć đakona, odloži ciborij na oltar, poklekne, pokadi stavivši ponovno tamjan. Međutim, se pjeva **Divnoj dakle.**

Divnoj dakle Tajni ovoj
Klanjajmo se smjerno mi,
Stari zakon žrtvi novoj
Nek se sada ukloni,
Vjera duši čovjekovoj
Nek spoznanje dopuni.

Bogu Ocu, Bogu Sinu
Hvala s pjesmom radosnom,
Slavimo im veličinu,
Častimo ih dušom svom,
K Duhu Svetom nek se vinu
Glasi s dikom jednakom.
Amen.

Zatim đakon (— ili sam celebrant —) pohrani ciborij u svetohranište.

5. Zatim se svi klečeći šutke klanjaju neko vrijeme presv. Sakramentu. Na dani znak celebrant i asistencija (— ministranti —) ustanu, ponovno pokleknu na oba koljena, i vrate se u sakristiju, gdje celebrant i đakon i subđakon odlože bijelo ruho, zatim celebrant i đakon stave ljubičastu stolu.

6. Ako treba prenijeti više ciborija, celebrant (ili drugi svećenik, ili đakon, odjeven u kotu, bijelu stolu i vel) prenese ih na određeno mjesto prije početka razmetanja oltara, na jednostavan način, to jest uz pratnju dvojice akolita (— ili ministranata —) sa zapaljenim svijećama, a još jedan nosi »umbelu«.

RAZMETANJE OLTARA

7. Zatim celebrant, đakon i subđakon (— ministranti —) iziđu pred glavni oltar, poklone mu se, i stojeći započnu razmetanje oltara na ovaj način:

Celebrant reče jasnim glasom ovu antifonu: **Dijele među sobom haljine moje, i za odjeću moju bacaju kocke,** i dodaje početak psalma 21: **Bože moj, Bože moj, zašto si me zapustio?**

Ako ima klerika, oni nastave recitirati ovaj psalam, dok se završi razmetanje oltara; inače ga nastavi sam celebrant.

Celebrant s đakonom i subđakonom (— ministrantima —) razmeće sve oltare u crkvi osim onoga, na kojem se obavlja svečano klanjanje presv. Sakramentu.

Psalam 21

Bože moj, Bože moj, zašto si me zapustio? * Daleko si od molitava, od riječi vapaja moga.

Bože moj, vapijem danju, i ne slušaš, * i noću, i ne obazireš se na me.

Pa ipak ti prebivaš u svetištu, * hvalo Izraelova.

U tebe se uzdahu oci naši, * uzdahu se i ti si ih izbavljao.

Tebe su prizivali i bili su spašeni, * u tebe su se ufali i nisu se postiđeli.

A ja sam crv, a ne čovjek, * ruglo ljudima, prezir puku.

Svi koji me vide rugaju mi se, * rastežu usta, mašu glavom.

„Uzdao se u Gospodina: neka ga oslobodi, * neka ga izbavi ako ga ljubi“.

Ti si me vodio već od začeća; * zakrilio me na grudima majke moje.

Tebi sam povjeren već od rođenja, * od utrobe majke moje ti si Bog moj.

Nemoj stajati daleko od mene, jer sam u nevolji; * budi blizu: jer nema tko da pomogne.

Okružuju me junci mnogi, * opkoljuju me bikovi basanski.

Razvaljuju na me usta svoja, * kao grabežljivi lav, koji riče.

Razlio sam se kao voda, * rasuše se sve kosti moje:

Srce moje posta kao vosak, * topi se u grudima mojim.

Grlo mi se osušilo kao crijep, a jezik mi se lijepi za nepce moje, * doveo si me do groba.

Okružuju me psi mnogi, * opkoljuje me rulja zlikovaca.

Probodoše ruke i noge moje, * mogao bih prebrojiti sve kosti moje.

Oni pak gledaju i videći me vesele se; dijele među sobom haljine moje,* i za odjeću moju bacaju kocke.

A ti, Gospodine, nemoj stajati daleko:* pomoći moja, pohiti da mi pomogneš.

Izbavi od mača dušu moju, * i od pasjih ruku život moj;

Spasi me iz usta lavljih * i mene bijednika od rogova bivoljih.

Navješćivat ću ime tvoje braći svojoj, * hvalit ću te u skupštini.

Svi koji se bojite Gospodina, hvalite ga; sve potomstvo Jakovljevo, slavite ga: * bojte se njega, sve pokoljenje Izraelovo.

Jer nije prezreo bijednika niti mu je bila odvratna njegova bijeda; niti je sakrio lice svoje od njega, * nego ga je uslišao, kad ga je zazvao.

Ti daješ da te hvalim pred velikim mnoštvom, * izvršit ću zavjete svoje pred onima, koji te se boje.

Blagovat će i nasitit će se ubogi; hvalit će Gospodina oni koji ga traže: * „živjela vaša srca dovijeka".

Sjetit će se Gospodina i i obratit će se njemu * svi krajevi zemlje.

Past će ničice pred njim * sva plemena naroda.

Jer je Gospodnje kraljevstvo, * On vlada nad narodima.

Njemu će se jedinome klanjati svi, koji spavaju u zemlji, * pred njim će se prignuti svi koji silaze u prah.

A duša će moja njemu živjeti, * njemu će služiti potomstvo moje.

O Gospodinu će pripovijedati budućem naraštaju * i narodu, koji će se roditi, navješćivat će pravdu njegovu: „Ovo je učinio Gospodin".

Poslije razmetanja oltara, vrate se ka glavnom oltaru, gdje celebrant ponovi antifonu:

Dijele među sobom haljine moje, i za odjeću moju bacaju kocke.

8. Odmah se u koru moli Kompletorij, kako je gore zabilježeno; svijeće su ugašene, i ne pjeva se.

9. Na mjestu, gdje je pohranjena presv. Euharistija, obavi se javno klanjanje, kako je rečeno u Naputku I. 2b, II. 10.

VELIKI PETAK
Petak muke i smrti Gospodnje

Dvostruki I. reda

Božanski oficij

Sve kao u Brevijaru, ali se obdržava ono što je gore rečeno za Četvrtak Večere Gospodnje.

SVEČANA POPODNEVNA SLUŽBA
Muke i smrti Gospodnje

1. Oltar neka bude potpuno prazan: bez križa, bez svijećnjaka, bez oltarnika.

2. Gdje nema dovoljno klerika i svećenika, svečanu popodnevnu liturgijsku službu obavi celebrant s pratnjom ministranata, kako je rečeno na svojim mjestima; ali gdje ima klerika, vrlo je dolično, da u koru prisustvuju liturgijskoj službi.

3. Zato svatko obuče svoje koralno ruho; celebrant i đakon obuku amikt, albu, pojas i **crnu stolu;** subđakon amikt, albu i pojas.

PRVI DIO LITURGIJSKE SLUŽBE TO JEST ČITANJE

4. Kad je sve tako pripravljeno, šutke počne ophod kroz crkvu do oltara.

5. Klerici, službenici (— ili ministranti —) i celebrant, kad dođu do oltara, poklone mu se; zatim celebrant, đakon i subđakon (— ali ne i ministranti —) legnu s licem prema tlu, a ostali idu

na svoja mjesta u kor i tu ostanu klečeći i duboko naklonjeni: svi šutke mole neko vrijeme.

6. Na dani znak svi se usprave, ali ostanu klečeći; samo celebrant ustane i pred stepenicama oltara moli sklopljenih ruku u ferijalnom tonu ovu molitvu:

Molitva

Bože, koji si po muci Krista tvoga, Gospodina našega, satro nasljednu smrt staroga grijeha, baštinu svih kasnijih pokoljenja: daj, da mi, postavši njemu slični, tako po posvećenju nosimo sliku nebeske milosti, kao što smo morali nositi sliku zemaljske naravi. Po istom Kristu Gospodinu našemu. Svi odgovore: **Amen.**

7. Kad svrši molitvu, celebrant sa đakonom i subđakonom (— ili s ministrantima —) ide sjesti. Međutim se postavi nepokriveni štionik u sredini prezbiterija i štilac počinje prvo čitanje; svi sjede i slušaju. Počinje se bez naslova i završava bez **Bogu hvala.**

7a (— Ako nema štioca, sam celebrant, stojeći na svom mjestu, čita. —)

Prvo čitanje Ozeje 6, 1—6

Ovo govori Gospodin: U nevolji svojoj uranit će k meni: Hodite, vratimo se Gospodinu; jer nas je kaznio, pa će nas on i ozdraviti; udario nas je, pa će nas i izliječiti. Oživjet će nas poslije dva dana, treći dan će nas uskrisiti, te ćemo

pred njim živjeti. Znat ćemo i nastojat ćemo, da poznamo Gospodina; Njegov je izlazak kao zora, i doći će nam kao dažd rani i pozni zemlji. Što da učinim tebi, Efraime? Što da učinim tebi, Judo? Jer je dobrota vaša kao oblak jutarnji, i kao rosa, koje jutrom nestaje. Zato sam ih šibao preko prorokâ, obijao ih riječima usta svojih: i osuda će tvoja biti jasna kao svjetlost. Jer sam htio milosrđe, a ne žrtvu, i poznavanje Boga većma nego žrtve paljenice.

Slijedi responsorij Habakuk 3

Gospodine, čuh glas tvoj i pobojah se: razmotrih djela tvoja i prestraših se.

Između dvije živine objavit ćeš se: kad se približe godine, bit ćeš poznat: kad dođe vrijeme, pokazat ćeš se.

Tada, kad smućena bude duša moja: u srdžbi spomeni se milosrđa.

Bog će doći sa Libana, i Sveti s gore sjenaste i guste.

Veličanstvo njegovo pokriva nebesa: i hvale njegove puna je zemlja.

8. Kad se završi responsorij, svi ustanu, celebrant stojeći kod sjedala kaže **Pomolimo se,** đakon **Prignimo koljena,** i svi klečeći mole neko vrijeme šutke; kad đakon kaže **Ustanite,** svi ustanu a celebrant, sklopljenih ruku, pjeva u ferijalnom tonu molitvu **Bože, od koga je i Juda.**

8a (— Celebrant stoji na svom mjestu i kaže **Pomolimo se** i **Prignimo koljena,** i nakon kratke molitve, koja se obavi šutke i klečeći, kaže **Ustanite;** zatim ustane i sklopljenih ruku pjeva u ferijalnom tonu molitvu —).

Pomolimo se.

Prignimo koljena. Ustanite.

Bože, od koga je i Juda primio kaznu za svoje zločinstvo, i razbojnik nagradu za svoje priznanje, podaj nam plod svoga smilovanja: i kao što je u svojoj muci Gospodin naš Isus Krist obojici različito naplatio prema zasluzi, tako da i nama, oduzevši staru zabludu, udijeli milost svoga uskrsnuća. Koji s tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog: po sve vijeke vjekova. — Amen.

9. Kad se završi molitva, slijedi drugo čitanje, koje čita kod štionika subđakon, također bez naslova i bez **Bogu hvala** na koncu. Celebrant i svi ostali sjede i slušaju.

9a (— Čitanje neka čita štilac kod štionika; inače sam celebrant stojeći na svome mjestu —).

Drugo čitanje Izlaska 12, 1-11

U one dane: Reče Gospodin Mojsiju i Aronu u zemlji egipatskoj: Ovaj mjesec neka vam je početak mjesecima: da vam je prvi mjesec u godini. Kažite svemu zboru sinova Izraelovih,

i recite im: Desetoga dana ovoga mjeseca neka svaki uzme janje za obitelj i za dom svoj. Ako li je pak čeljadi manje, nego li je dosta, da se pojede janje, neka uzme k sebi susjeda svojega, koji je uz kuću njegovu, po broju duša, koji je dostatan, da se pojede janje. A janje neka bude bez mane, muško, od godine. Po ovome propisu uzet ćete i kozlića. I čuvajte ga sve do četrnaestoga dana ovoga mjeseca; tada neka ga zakolje sve mnoštvo sinova Izraelovih pred večer. I neka uzmu od krvi njegove, i oškrope oba dovratka, i gornji prag od kuća, u kojima će ga jesti. I neka jedu meso one noći pečeno na ognju, i beskvasni kruh sa gorkim zeljem. Ne jedite od njega ništa sirovo, niti kuhano u vodi, nego samo pečeno na ognju: pojest ćete glavu s nogama njegovim i s drobom. I neka ništa ne ostane od njega do jutra. Ako li bi što ostalo, spalite na ognju. A jedite ga ovako: Bokove svoje pripašite i obuću imajte na nogama, držeći štap u ruci, i jedite brzo: jer je Faze (to jest polazak) Gospodnji.

Responsorij Ps. 139

Izbavi me, Gospodine, od zla čovjeka: od opaka oslobodi mene.

Koji pomišljaju zlo u srcu: svaki dan zameću kavgu.

Naoštriše jezike svoje kao zmija: otrov je ljutice pod usnama njihovim.

Čuvaj me, Gospodine, od ruke grešnika: i od ljudi opakih izbavi mene.

Koji namisliše, da zapletu noge moje: oholi mi namjestiše zamke.

I užeta razapeše za zamku nogama mojim: pokraj puta postaviše mi stupice.

Rekoh Gospodinu: ti si Bog moj: usliši, Gospodine, glas molitve moje.

Gospodine, Gospodine, snažna pomoći moja: zakloni glavu moju u dan ratni.

Ne daj me protiv moje volje grešniku: misle zlo o meni: nemoj me zapustiti, da se kad ne uznesu.

Na glavu onih, što su oko mene: neka se svali zloba usta njihovih.

Pa će pravedni slaviti ime tvoje: i pravi će prebivati pred licem tvojim.

10. Kad se svrši drugo čitanje i responsorij, postave se u prezbiteriju na strani evanđelja nepokriveni štionici sa knjigama, i pjeva se ili čita povijest muke i smrti Gospodnje po Ivanu na ovaj način: Pjevaju je ili čitaju službenici, koji moraju biti bar đakoni. Njih prate dva akolita (— ili ministranta —) bez svijeća i bez tamjana. Poklonivši se oltaru, stanu pred celebrantom duboko naklonjeni, a celebrant nad njima jasnim glasom kaže:

Gospodin bio u srcima vašim i na usnama vašim.

Oni se usprave i odgovore: **Amen.**

Ponovno se poklone oltaru, idu na stranu evanđelja i tamo počinju pjevati ili čitati povijest muke Gospodnje, a svi slušaju.

10a. (—Povijest muke Gospodnje čita ili pjeva celebrant jasnim razgovjetnim glasom. Prije nego počne, govori u sredini prezbiterija, duboko naklonjen, jasnim glasom: **Gospodin bio u srcu mome i na usnama mojima. Amen.** Tada, poklonivši se oltaru, ide na stranu evanđelja i tamo počinje čitati ili pjevati povijest muke Gospodnje. —)

Evanđelje Muke i Smrti Gospodnje po Ivanu.
18, 1—40; 19, 1—42.

Muka Gospodina našega Isusa Krista po Ivanu.

U ono vrijeme: Iziđe Isus s učenicima svojim preko potoka Cedrona, gdje je bio vrt, u koji uđe on i učenici njegovi. A znao je i Juda, koji ga je izdao, ono mjesto: jer se Isus ondje često sastajao s učenicima svojim. Juda dakle uze četu, i sluge od velikih svećenika i farizeja, i dođe onamo s bakljama, i sa svjetiljkama, i s oružjem. A Isus znajući sve, što će biti od njega, stupi naprijed i reče: † Koga tražite? Pjevač: **A oni mu odgovoriše:** Zbor: **Isusa Nazarećanina. P. Govori im Isus:: † Ja sam. P. A s njima je stajao i Juda, koji ga je izdao. Kad im dakle reče: Ja sam; uzmakoše natrag, i padoše na zemlju. Onda ih opet za-**

pita: † Koga tražite? P. A oni rekoše: Z. Isusa Nazarećanina. P. Odgovori Isus: † Rekoh vam, da sam ja; ako dakle mene tražite, pustite ove, da idu. P. Da se ispuni riječ, koju reče: Nisam izgubio ni jednoga od onih, koje si mi dao.

A Šimun je Petar imao mač i izvadi ga: i udari slugu velikoga svećenika: i odsiječe mu desno uho. A slugi je bilo ime Malko. Tada reče Isus Petru: † Stavi mač svoj u korice. Zar da ne pijem čašu, koju mi je dao Otac? P. Četa dakle i zapovjednik i sluge židovske uhvatiše Isusa i svezaše ga.

I odvedoše ga najprije k Ani, jer je bio tast Kaife, koji je bio veliki svećenik one godine. A Kaifa je bio onaj, koji je svjetovao Židovima: Bolje je, da jedan čovjek umre za puk. Za Isusom pak iđaše Šimun Petar, i drugi učenik. A onaj učenik bio je poznat velikomu svećeniku, i uđe s Isusom u dvorište velikoga svećenika. A Petar je stajao vani kod vrata. Izađe dakle drugi učenik, koji je bio poznat velikomu svećeniku, i reče vratarici: te uvede Petra. Govori dakle Petru sluškinja vratarica: J. ili Z. Nisi li i ti od učenikâ ovoga čovjeka? P. On reče: J. ili Z. Nisam. P. A sluge i podvornici stajahu kod žerave, jer je bila zima, i grijahu se; i Petar je stajao s njima i grijao se.

Veliki svećenik dakle zapita Isusa za njegove učenike, i za njegovu nauku. Odgovori mu

Isus: † Ja sam javno govorio svijetu; ja sam vazda učio u zbornici i u hramu, gdje se svi Židovi skupljaju: a potajno nisam govorio ništa. Što pitaš mene? Pitaj one, koji su slušali, što sam im govorio: evo ovi znadu, što sam ja govorio. P. A kad on ovo reče, jedan od prisutnih sluga udari Isusa po obrazu govoreći: J. ili Z. Tako li odgovaraš velikomu svećeniku? P. Odgovori mu Isus: † Ako sam rekao zlo, dokaži da je zlo: ako li pravo, za što me biješ?

P. Tada ga Ana posla svezana Kaifi velikomu svećeniku. A Šimun je Petar stajao i grijao se. Rekoše mu dakle: Z. Nisi li i ti od učenika njegovih? P. On zataji i reče: J. ili Z. Nisam. P. Reče mu jedan od slugâ velikoga svećenika, rođak onomu, komu je Petar odsijekao uho: J. ili Z. Nisam li te ja vidio s njime u vrtu? P. Onda Petar opet zataji, i odmah pijetao zapjeva.

Tad Isusa povedoše od Kaife u sudnicu. A bijaše jutro, i oni ne uđoše u sudnicu, da se ne bi okaljali, nego da bi mogli jesti vazam. Zato Pilat izađe k njima vani i reče: J. ili Z. Kakvu tužbu iznosite protiv ovoga čovjeka? P. Oni mu odgovoriše: Z. Kad on ne bi bio zločinac, ne bismo ga predali tebi. P. Pilat im reče: J. ili Z. Uzmite ga vi, i sudite mu po zakonu svome. P. A Židovi mu rekoše: Z. Mi ne smijemo nikoga pogubiti. P. Da se ispuni riječ Isusova, koju reče, označujući kojom će smrću umrijeti. Opet uđe Pilat u sudnicu,

i pozove Isusa, i reče mu: J. ili Z. Ti si Kralj židovski? P. Odgovori Isus: † Govoriš li to sam od sebe, ili su ti drugi kazali za mene? P. Odgovori Pilat: J. ili Z. Zar sam ja Židov? Narod tvoj i veliki svećenici predadoše te meni: što si učinio? P. Odgovori Isus: † Kraljevstvo moje nije od ovoga svijeta. Kad bi bilo kraljevstvo moje od ovoga svijeta, sluge moje onda bi se borile, da ne budem predan Židovima: ali kraljevstvo moje nije odavle. P. Onda mu reče Pilat: J. ili Z. Dakle si ti Kralj? Odgovori mu Isus: † Ti govoriš, da sam ja Kralj. Ja sam se zato rodio, i zato došao na svijet, da posvjedočim istinu: Svaki, koji je od istine, sluša glas moj. P. Govori mu Pilat. J. ili Z. Što je istina? P. I ovo rekavši, iziđe opet k Židovima i reče im: J. ili Z. Ja ne nalazim nikakve krivice na njemu. A u vas je običaj, da vam jednoga pustim o Vazmu: hoćete li dakle, da vam pustim Kralja židovskoga? P. Na to opet svi povikaše, govoreći: Z. Ne ovoga, nego Barabu. P. A Baraba je bio razbojnik. Tada dakle Pilat uze Isusa, i bičeva ga. A vojnici spletavši krunu od trnja, staviše mu na glavu; i skrletnom ga haljinom zaogrnuše. Pa su pristupali k njemu i govorili: Z. Zdravo, Kralju židovski! P. I davahu mu zaušnice. Tada Pilat iziđe opet vani, i reče im: J. ili Z. Evo vam ga izvodim vani, da upoznate, da ne nalazim na njemu nikakve krivice. P. (Iziđe dakle Isus pod trnovom krunom, i u skrletnoj haljini). I reče im: J. ili Z.

Evo čovjeka! P. A kad ga vidješe glavari svećenički i sluge, vikahu govoreći: Z. Propni, propni ga. P. Kaže im Pilat: J. ili Z. Uzmite ga vi, i propnite: jer ja ne nalazim na njemu krivice. P. Odgovoriše mu Židovi: Z. Mi zakon imamo, i po zakonu treba da umre, jer se pravi Sinom Božjim. P. Kad dakle ču Pilat ovaj govor, većma se poboja. I uđe opet u sudnicu, i reče Isusu: J. ili Z. Odakle si ti? P. A Isus mu ne da odgovora. Kaže mu Pilat: J. ili Z. Meni ne odgovaraš? Ne znaš li, da imam vlast propeti te, i vlast imam pustiti te? P. Odgovori Isus: † Ne bi imao nada mnom nikakove vlasti, da ti nije dana odozgora. Zato ima veći grijeh onaj, koji me je predao tebi. P. I od tada gledaše Pilat, da ga pusti. A Židovi vikahu: Z. Ako ovoga pustiš, nijesi prijatelj carev. Jer svaki, koji se kraljem čini, protivi se caru. P. A kad Pilat začu ove riječi, izvede Isusa vani, i sjede na sudačku stolicu, na mjestu, koje se zove Litostrotos, a židovski Gabata. A bila je priprava Vazma, oko šeste ure, i reče Židovima: J. ili Z. Evo Kralj vaš! P. A oni vikahu: Z. Smakni, smakni, propni ga! P. Reče im Pilat: J. ili Z. Kralja vašega da propnem? P. Odgovoriše glavari svećenički: Z. Mi nemamo kralja, nego cara. P. Tada im ga preda, da se razapne.

Uzeše dakle Isusa i izvedoše. I on noseći križ svoj, iziđe na mjesto, koje se zove Kalvarija, a židovski Golgota: ondje ga propeše, i s njime

drugu dvojicu s jedne i s druge strane, a u sredini Isusa. A Pilat napisa i natpis, i stavi na križ. A bilo je napisano: Isus Nazarećanin, Kralj židovski. Ovaj su natpis čitali mnogi Židovi, jer mjesto, gdje bi propet Isus, bijaše blizu grada. A bilo je napisano židovski, grčki i latinski. A židovski glavari svećenički govorahu Pilatu: Z. Nemoj pisati: Kralj židovski; nego da je on rekao: Kralj sam židovski. P. Odgovori Pilat: J. ili Z. Što sam napisao, napisao sam.

P. Kad ga vojnici propeše, uzeše gornje haljine njegove i načiniše četiri dijela: svakome vojniku po dio, i donju odjeću. A odjeća nije bila šivena, nego sva odozgo izatkana. Rekoše dakle među sobom. Z. Ne derimo je, nego bacimo kocke za nju, čija da bude. P. Da se ispuni Pismo, koje govori: Razdijeliše među sobom haljine moje, i za odjeću moju baciše kocke. Vojnici dakle to učiniše.

A stajahu kod križa Isusova Mati njegova, i sestra Matere njegove Marija Kleofina, i Marija Magdalena. Kad dakle vidje Isus Mater i učenika, koga je ljubio, gdje stoji, reče Materi svojoj: † Ženo, evo sin tvoj. P. Zatim reče učeniku: † Evo Mati tvoja. P. I od onoga časa uze je učenik k sebi. Zatim znajući Isus, da se sve svršilo, da se ispuni Pismo, reče: † Žedam sam. P. Ondje je stajala posuda puna octa; i oni nataknuvši spužvu napunjenu octom na palicu od isopa, prinesoše

k njegovim ustima. Kad Isus primi ocat, reče: † Svršeno je. P. I naklonivši glavu predade duh. (Ovdje se klekne, te se malo stane.) **Budući da je bila priprava, da ne bi tjelesa ostala na križu u subotu, jer je bio velik onaj dan subotnji, Židovi zamoliše Pilata, da im se prebiju noge, i da se skinu. Dođoše dakle vojnici: te prvomu prebiše noge, i drugomu s njim propetome. A došavši k Isusu, kad vidješe, da je već umro, ne prebiše mu noge, nego mu jedan od vojnika kopljem otvori rebro i odmah poteče krv i voda. I onaj, koji je vidio, svjedoči; i svjedočanstvo je njegovo istinito. I on znade da istinu govori, da i vi vjerujete. Jer se ovo dogodi, da se ispuni Pismo: Nijednu kost na njemu ne ćete slomiti. I opet drugo Pismo govori: Vidjet će, koga su proboli.**

Potom Josip iz Arimateje, koji je bio učenik Isusov, ali tajni zbog straha od Židova, zamoli Pilata, za dopust, da uzme tijelo Isusovo. I Pilat dopusti. Dođe dakle, i uze tijelo Isusovo. A dođe i Nikodem, koji je jednoć prije došao k Isusu po noći, i donese smjese od mire i aloje oko sto litara. Tada uzeše tijelo Isusovo, i obaviše ga platnom s mirisima, kako je običaj kod Židova pokopavati. A bio je na mjestu, gdje ga propeše, vrt, i u vrtu novi grob, u koji još nitko nije bio položen. Ondje dakle radi Priprave židovske, jer je bio blizu grob, položiše Isusa.

DRUGI DIO LITURGIJSKE SLUŽBE ILI SVEČANE MOLITVE

nazvane također MOLITVE VJERNIH

12. Kad se svrši pjevanje ili čitanje povijesti muke Gospodnje, celebrant se zaogrne **crnim plaštem;** đakon i subđakon obuku se u dalmatiku ili tunicelu **iste boje.**

Međutim dva akolita (— ili ministranta —) prostru na oltar samo jedan oltarnik, i stave knjigu u sredinu.

Tada celebrant, u pratnji službenika (— ili ministranata —) pristupi i uzađe na oltar, poljubi ga u sredini, i tu stojeći pred knjigom počne svečane molitve, a đakon i subđakon stoje mu s obje strane.

13. Mole se na ovaj način:

Poslije celebrantova uvoda, u kojem se naviješta posebna nakana, i koja se pjeva sklopljenih ruku posebnim tonom kao u misalu, celebrant govori **Pomolimo se,** đakon **Prignimo koljena,** te svi klečeći neko vrijeme šutke mole. Kad đakon reče **Ustanite,** svi ustanu, a celebrant raširenih ruku pjeva molitvu ferijalnim tonom.

13a. (— Celebrant govori **Pomolimo se, Prignimo koljena;** nakon kratke tihe molitve, koja se obavi klečeći, reče **Ustanite,** zatim ustane i raširenih ruku pjeva molitvu ferijalnim tonom. —).

1. Za svetu Crkvu.

Molimo, predragi, za Crkvu svetu Božju: da je se Bog i Gospodin naš udostoji smiriti, sjediniti, i čuvati po svemu krugu zemaljskome: podlažući joj kneževstva i oblasti: i da nama dade da, mirno i tiho živeći, slavimo Boga Oca svemogućega.

Pomolimo se.

Prignimo koljena. Ustanite.

Svemogući vječni Bože, koji si objavio svoju slavu svima u Kristu narodima: čuvaj djela milosrđa svoga; da tvoja Crkva raširena po svemu svijetu, ustraje stalnom vjerom u priznavanju tvoga Imena. Po istom Gospodinu Isusu Kristu Sinu tvojem, koji s tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog, po sve vijeke vjekova. Svi: Amen.

2. Za Papu.

Molimo i za preblaženoga Papu našega N . . .. da ga Bog i Gospodin naš, koji ga je odabrao u red biskupstva, uščuva zdrava i čila svetoj Crkvi svojoj, da upravlja pukom svetim Božjim.

Pomolimo se.

Prignimo koljena. Ustanite.

Svemogući vječni Bože, na čijoj se zamisli sve osniva: pogledaj milostivo na naše molbe, i svojim milosrđem uzdrži nam odabranoga Poglavara; da kršćanskom puku, kojim ti vladaš,

pod tako velikim svećenikom, porastu zasluge njegova vjerovanja. Po Gospodinu . . . — Amen.

3. Za sve redove i staleže vjernika.

Molimo i za sve biskupe, svećenike, đakone subđakone, akolite, egzorciste, lektore, ostiarije, priznavaoce, djevice, udovice: i za sav puk sveti Božji.

Pomolimo se.

Prignimo koljena. Ustanite.

Svemogući vječni Bože, čiji duh posvećuje i vodi cijelo tijelo Crkve: usliši nas, koji te prosimo za sve redove; da po daru tvoje milosti vjerno ti u svakome redu služe. Po Gospodinu . . . Amen.

4. Za upravitelje država.

Molimo i za sve one, koji upravljaju državama, za njihove službe i vlast: da Bog i Gospodin naš vodi pameti i srca njihova prema svojoj volji za naš postojani mir.

Pomolimo se.

Prignimo koljena. Ustanite.

Svemogući vječni Bože, u čijoj su ruci sve vlasti i prava svih naroda; pogledaj milostivo na one, koji nama upravljaju, da se pod zaštitom tvoje desnice svuda na zemlji ustali i cjelovitost vjere i sigurnost domovine. Po Gospodinu . . . . Amen.

5. Za katekumene.

Molimo i za katekumene naše: da Bog i Gospodin naš otvori uši njihovih srdaca, i vrata milosrđa; da po kupelji preporođenja, prime otpuštenje svih grijehâ, te se i oni nađu u Kristu Isusu Gospodinu našemu.

Pomolimo se.

Prignimo koljena. Ustanite.

Svemogući vječni Bože, koji obogaćuješ svoju Crkvu vazda novim pomlatkom; umnoži vjeru i razum katekumenima našim; da se preporode na krsnom studencu, i pribroje se djeci posinovljenja tvoga. Po Gospodinu. — Amen.

6. Za potrebe vjernika.

Molimo, predragi, Boga Oca svemogućega, da očisti svijet od svih zabluda: bolesti odstrani; glad otjera; tamnice otvori; verige razriješi; putnicima povratak; bolesnicima zdravlje; pomorcima luku spasenja udijeli.

Pomolimo se.

Prignimo koljena. Ustanite.

Svemogući vječni Bože, utjeho žalosnih, jakosti onih, koji trpe: neka do tebe dopru molbe onih, koji u bilo kojoj nevolji vapiju, da se svi obraduju, što im je u njihovim potrebama bilo u pomoći tvoje milosrđe. Po Gospodinu. — Amen.

7. Za crkveno jedinstvo.

Molimo i za krivovjerce i razkolnike: da ih Bog i Gospodin naš izbavi od svih zabluda; i udostoji se pozvati ih natrag k svetoj majci Crkvi katoličkoj i apostolskoj.

Pomolimo se.

Prignimo koljena. Ustanite.

Svemogući vječni Bože, koji sve spasavaš, i ne ćeš, da itko pogine: pogledaj na duše zavedene đavolskom prijevarom; da se osvijeste zalutala srca, odbacivši svaku krivovjersku opakost, i povrate se k jedinstvu tvoje istine. Po Gospodinu .... — Amen.

8. Za obraćenje Židova.

Molimo i za nevjerne Židove: da Bog i Gospodin naš skine koprenu sa njihovih srdaca; da i oni poznadu Isusa Krista Gospodina našega.

Pomolimo se.

Prignimo koljena. Ustanite.

Svemogući vječni Bože, koji ne isključuješ iz svoga milosrđa ni nevjerne Židove: usliši naše molitve, koje upravljamo za taj zaslijepljeni narod; da se, spoznavši svijetlo tvoje istine, koja je Krist, izbave iz svoje tame. Po istom Gospodinu. ... — Amen.

9. Za obraćenje nevjernika.

Molimo i za pogane da svemogući Bog odstrani zloću iz srdaca njihovih; te se, ostavivši svoje krive bogove, obrate Bogu živomu i pravomu, i jedinomu Sinu njegovu Isusu Kristu, Bogu i Gospodinu našemu.

Pomolimo se.

Prignimo koljena. Ustanite.

Svemogući vječni Bože, koji vazda tražiš život, a ne smrt grešnikâ: primi milostivo našu molitvu, te ih izbavi od štovanja krivih bogova, i pridruži svojoj svetoj Crkvi, na hvalu i slavu imena svoga. Po Gospodinu .... — Amen.

TREĆI DIO LITURGIJSKE SLUŽBE ILI SVEČANO KLANJANJE SVETOM KRIŽU

14. Po završetku svečanih molitava, celebrant i službenici vrate se k sjedalima; tamo celebrant odloži plašt, đakon dalmatiku a subđakon tunicelu, i počne svečano klanjanje svetom Križu.

Neka se upotrebi dosta veliki Križ, s Raspetim, pokrit ljubičastim velom, koji se može lako skinuti.

15. Najprije se donese sveti Križ iz sakristije u sredinu prezbiterija, a svi stoje. Nosi se na ovaj način:

Celebrant i subđakon stoje kod sjedala; đakon s akolitima (— ili ministrantima —) ide u sa-

kristiju odakle u ophodu donosi Križ u crkvu. Sprijeda idu akoliti (— ili ministranti —), slijedi đakon s Križem između druga dva akolita (— ili ministranta —), koji nose zapaljene svijeće.

Kad uđu u prezbiterij, celebrant i subđakon idu im ususret i, u sredini pred oltarom, celebrant primi Križ iz ruku đakona.

15a. (— Celebrant sa ministrantima ide u sakristiju i odanle donese Križ pred oltar, kako je gore rečeno. —).

16. Tada se otkrije Križ na ovaj način:

Celebrant ide na stranu poslanice i tu, stojeći kod podnožja oltara, okrenut prema puku, otkrije malo vrh Križa. Zatim sam počne antifonu **Evo drvo Križa,** a dalje mu pomažu u pjevanju đakon i subđakon, do **Dođite, poklonimo se,** što pjeva zbor zajedno sa svima prisutnima.

Kad se završi pjevanje, svi kleknu, osim celebranta, i za časak šutke se klanjaju.

Zatim celebrant uzađe na oltar sa strane poslanice, otkrije desnu ruku Raspetoga, malo podigne Križ, u tome ga pomažu, ako je potrebno, đakon i subđakon, i pjeva po drugi put, višim glasom, **Evo drvo Križa,** te ostali nastave, a poslije pjevanja klanjaju se.

Napokon celebrant stupa na sredinu oltara i otkriva Križ posvema, te ga podigne, i treći put još višim glasom započne **Evo drvo Križa,** a ostali nastave, pak se poslije pjevanja klanjaju.

Dva akolita (— ili ministranta —) sa zapaljenim svijećama prate Križ sdesna i slijeva.

16a. (— Ministranti pomažu celebrantu pri otkrivanju Križa, ali antifonu **Evo drvo Križa** pjeva sam celebrant do **Dođite, poklonimo se.** —).

Antifona pri otkrivanju sv. Križa:

EVO DRVO KRIŽA, NA KOM JE SPAS SVIJETA VISIO.

Svi odgovaraju: DOĐITE, POKLONIMO SE.

17. Poslije otkrivanja Križa slijedi svečano klanjanje na ovaj način: Nakon što je otkrio Križ, celebrant ga preda dvojici akolita (— ili ministranata —), koji stoje u sredini na podnožju (suppedaneum) oltara, licem okrenuti prema puku i drže Križ za krakove, tako da donji dio Križa počiva na podnožju oltara. Druga dva akolita (— ili ministranta —), koji su nosili zapaljene svijeće, polože svjećnjake sdesna i slijeva Križu na podnožje oltara i kleče sa strane na najgornjoj stepenici podnožja oltara licem okrenuti prema Križu.

Tada počinje klanjanje Križu ovim redom: prvi pristupi sam celebrant, zatim đakon i subđakon, kasnije svećenstvo, na koncu ministranti. Ako je zgodno, svi ovi najprije skinu obuću i jedan za drugim pristupe Križu, pokleknuvši tri puta jednim koljenom, i poljube noge Raspetoga.

18. Kad su se Križu poklonili celebrant, đakon i subđakon, svećenstvo i ministranti, dva akolita (— ili ministranta —) u pratnji još dvojice akolita (— ili ministranata —) sa zapaljenim svijećama, odnesu Križ do pričesne ograde i tu ga drže na isti način kao gore, tako da mogu vjernici (najprije muškarci a onda ženske) proći pred Križem kao u ophodu i poljubiti noge Raspetoga, pokleknuvši prije samo na jedno koljeno.

19. Dok se obavlja klanjanje Križu, pjevački zbor, razdijeljen u dva kora, pjeva tako zvane Prijekore i ostalo što slijedi; a celebrant, đakon i subđakon, ministranti i svi, koji su već obavili klanjanje, sjede i slušaju.

Pjevanje traje koliko to traži broj onih, koji se klanjaju. Uvijek se zaključi s doksologijom **U sve vijeke budi slava.**

Prijekori.

Ono što spada na pojedine korove, označeno je brojevima 1 = prvi kor, 2 = drugi kor. A što imaju pjevati oba kora zajedo označeno je ovako: 1 i 2.

1 i 2 **Puče moj, što učinih tebi? ili u čem ožalostih tebe? Odgovori meni.**

V) Jer te izvedoh iz zemlje Egipatske: ti si pripravio Križ Spasitelju svome.

1 **Agios o Theos.** — 2 **Sveti Bože.**

1 **Agios ishiros.** — 2 **Sveti jaki.**

1 Agios athanatos, eleison imas.

2 Sveti besmrtni, smiluj se nama.

1 i 2 Jer sam te vodio kroz pustinju četrdeset godina, i hranio te manom, i uveo te u zemlju veoma dobru: ti si pripravio Križ Spasitelju svome.

1 Agios o Theos. — 2 Sveti Bože.

1 Agios ishiros. — 2 Sveti jaki.

1 Agios athanatos, eleison imas.

2 Sveti besmrtni, smiluj se nama.

1 i 2 Što sam ti još imao učiniti, a nisam učinio? Ja sam tebe nasadio kao svoj prelijepi vinograd: a ti si meni postao vele gorak: jer si me žedna octom napojio: i kopljem probo rebro Spasitelju svome.

1 Agios o Theos. — 2 Sveti Bože.

1 Agios ishiros. — 2 Sveti jaki.

1 Agios athanatos, eleison imas.

2 Sveti besmrtni, smiluj se nama.

II

1 Ja sam radi tebe bičevao Egipat s prvorođencima njegovim: a ti si mene predao izbijena bičima.

2 Puče moj, što učinih tebi? ili u čem ožalostih tebe? Odgovori meni.

1 Ja sam tebe izveo iz Egipta, potopivši Faraona u Crveno more: a ti si mene predao glavarima svećeničkim.

2 Puče moj . . .

1 Ja sam pred tobom otvorio more: a ti si otvorio kopljem rebro moje.

2 Puče moj . . .

1 Ja sam išao pred tobom u stupu oblaka, a ti si mene odveo u sudnicu Pilata.

2 Puče moj . . .

1 Ja sam tebe hranio manom kroz pustinju: a ti si mene bio zaušnicama i bičima.

2 Puče moj . . .

1 Ja sam tebe napojio vodom spasenja iz stijene: a ti si mene napojio žučju i octom.

2 Puče moj . . .

1 Ja sam radi tebe potukao Hananejske kraljeve: a ti si tukao trstikom glavu moju.

2 Puče moj . . .

1 Ja sam tebi dao žezlo kraljevsko, a ti si dao glavi mojoj trnovu krunu.

2 Puče moj . . .

1 Ja sam tebe uzvisio moću velikom: a ti si mene objesio na drvu Križa.

2 Puče moj . . .

III

1 i 2 Križu se tvome klanjamo, Gospodine: hvalimo i slavimo tvoje sveto uskrsnuće: jer je evo radi drva došla radost svemu svijetu.

1 Bog nam se smilovao, i blagoslovio nas.

2 Rasvijetlio nad nama lice svoje, i smilovao se nama.

1 i 2 Križu se tvome klanjamo, Gospodine, i hvalimo i slavimo tvoje sveto uskrsnuće: jer je evo radi drva došla radost svemu svijetu.

IV

1 i 2 Križu sveti, stablo svako zavidi ti čarni sjaj.
S takim lišćem,cvijetom,plodom nikoji ga nema gaj.
Slatko drvo, slatki čavli, nose teret slatki taj.

Himan

1 Usta moja, opjevajte sretno svršen slavni boj,
Znamen Križa proslavljajte uzdižući jasni poj,
Kako Isus žrtvova se, žrtvom spasi narod svoj.

2 Križu sveti, stablo svako zavidi ti čarni sjaj,
S takim lišćem,cvijetom,plodom nikoji ga nema gaj.

1 Višnji Stvorac žaleć bijedu Adama zavedenog.
Kada taj se usmrtio voćem s drva zlokobnog,
Nađe drvo, što će platit silnu štetu drva tog.

2 Slatko drvo, slatki čavli, nose teret slatki taj.

1 Trebalo je prema redu postavljenom za naš spas,
Da omete mudrost varku, koju sprede zmijin glas,
I da otud lijek nam kane, odkle dušman rani nas.

2 Križu sveti, stablo svako zavidi ti čarni sjaj,
S takim lišćem,cvijetom,plodom nikoji ga nema gaj.

1 Kada vrijeme ispuni se, da ta miso bude čin,

Krenu s grada Oca svoga Stvorac svijeta Božji sin,
I u tijelu pojavi se kao sinak Djevičin.

2 **Slatko, drvo, slatki čavli, nose teret slatki taj.**

1 **Plače Dijete položeno posred tijesnih jaslica,**
Povojima povija mu tijelo Majka Djevica,
Ruke, noge Svevišnjemu usko steže vezica.

2 **Križu sveti, stablo svako zavidi ti čarni sjaj,**
S takim lišćem,cvijetom,plodom nikoji ga nema gaj.

1 **Trideset kad minu ljeta, te mu kraju dođe put,**
Dragovoljno Spas dobrostiv ispit htjede čemer ljut,
Pa ko janje na križ kruti bi za žrtvu uzdignut.

2 **Slatko drvo, slatki čavli, nose teret slatki taj.**

1 **Žuć mu daju i on gine, nježan lik mu presveti**
Bodu trnje, čavli, koplje, Krv i voda s boka vri:
O gle vrela, koje pere zemlju i svijet čitavi.

2 **Križu sveti, stablo svako zavidi ti čarni sjaj,**
S takim lišćem,cvijetom,plodom nikoji ga nema gaj.

1 **Savij grane,stablo silno,mekšaj jezgru drvu svom,**
Neka mine sva tvrdoća prirođena biću tvom,
Tijelu Kralja svevišnjega budi mekom posteljom.

2 **Slatko drvo, slatki čavli, nose teret slatki taj.**

1 **Samo ti si bilo vrijedno žrtvu svijeta nositi,**
Postat lađom, što će k luci potopljene voziti,
Koju svu će Jaganjčeva sveta Krv orositi.

2 **Križu sveti stablo svako zavidi ti čarni sjaj.**
S takim lišćem,cvijetom,plodom nikoji ga nema gaj.

Slijedeći zaključak ne ispusti se nikad:

1 **U sve vijeke budi slava Trojici božanstvenoj, Ocu, Sinu, Duhu Svetom, koji tješi narod svoj; Nek se ime višnjeg Boga pjeva po vasionoj. Amen.**

2 **Slatko drvo, slatki čavli, nose teret slatki taj.**

ČETVRTI DIO LITURGIJSKE SLUŽBE ILI PRIČEST

20 Nakon klanjanja Križu, akoliti (— ministranti —), koji su ga držali, u pratnji druge dvojice akolita (— ministranata —) sa zapaljenim svijećama, ponesu isti Križ na oltar, i tu ga smjeste u sredini i, ako to dozvoljava uređaj oltara, tako visoko da ga vjernici mogu lako vidjeti, a da ne smeta celebrantu u obredima, koje će se sada obavljati na oltaru. Svijećnjaci sa zapaljenim svijećama postave se na oltar.

21. Zatim celebrant i đakon odlože crnu stolu i **obuku ljubičasto ruho,** to jest celebrant stolu i planetu, đakon stolu i dalmatiku, a subđakon tunicelu.

22. Zatim đakon odnese bursu na oltar i kao obično prostre korporal; akolit (— ministrant —) stavi na oltar posudicu i purifikatorij za pranje i otiranje prstiju poslije pričesti, a knjigu stavi na stranu evanđelja.

22a (— Prije ophoda celebrant odnese i prostre korporal na oltar kao obično. —)

23. Kad je sve tako učinjeno, donese se Presveto iz mjesta pohrane na glavni oltar za dijeljenje pričesti. Nosi se pak na ovaj način:

Celebrant i subđakon, svećenstvo i puk ostaju na svojem mjestu i šute.

Đakon sa dva akolita i još jednim klerikom, koji će nositi »umbelu«, ide k oltaru pohrane. Tu neka budu pripremljena dva svijećnjaka sa zapaljenim svijećama, koje će uzeti akoliti.

Kod oltara pohrane pokleknu; đakon izvadi ciborij iz svetohraništa, zaogrne se bijelim velom, pokrije ciborij krajevima vela i odnese ga ka glavnom oltaru.

23a (— Sve to obavi celebrant s ministrantima —).

24. Vraćaju se na isti način kako su došli: nad Presvetim nosi se »umbela«; akoliti idu sa strane i nose zapaljene svijeće. Svi ostali kleknu. Međutim zbor pjeva ove antifone:

1 **Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te, jer si po svojem Križu svijet otkupio.**

2 **Po drvu smo postali robovi, a po svetom Križu smo oslobođeni: plod nas je drva zaveo, a Sin nas je Božji otkupio.**

3. **Spasitelju svijeta, spasi nas: pomozi nam, molimo te, Bože naš, koji si nas otkupio po Križu i Krvi svojoj.**

25. Kad dođu i stupe na glavni oltar, đakon odloži ciborij na korporal, a akoliti svijećnjake na oltar. Pokleknu, đakon odloži vel i pođe na stranu epistole; akoliti sađu svaki sa svoje strane i kleknu na donju stepenicu oltara.

26. Tada pristupe k oltaru celebrant i subđakon, pokleknu na oba koljena, uzađu na oltar, pokleknu zajedno s đakonom, i celebrant moli jasnim glasom, ali ne pjeva, uvod Gospodnje molitve **Pomolimo se. Naredbama spasonosnim.**

Čitavi **Očenaš,** budući da je molitva za pričest, mole svečano, ozbiljno i razgovjetno svi prisutni, svećenstvo i puk, zajedno sa celebrantom. Na koncu svi dodaju: **Amen.**

Celebrant sam, sklopljenih ruku, govori:

Pomolimo se.

Naredbama spasonosnim potaknuti, i božanskom naukom poučeni, usuđujemo se govoriti:

Celebrant, držeći i dalje sklopljene ruke, i svi prisutni nastavljaju:

Oče naš, koji jesi na nebesima,
Sveti se ime tvoje,
Dođi kraljevstvo tvoje,
Budi volja tvoja, kako na nebu, tako i na zemlji.
Kruh naš svagdašnji daj nam danas,
I otpusti nam duge naše,
kako i mi otpuštamo dužnicima našim.

I ne uvedi nas u napast,
nego izbavi nas od zla.
Amen.

27. Celebrant sam, jasnim i razgovjetnim glasom, raširenih ruku, nastavi: **Oslobodi nas,** a svi odgovore: **Amen.**

Oslobodi nas, molimo Gospodine, od svih zala, prošlih, sadašnjih i budućih: i po zagovoru blažene i slavne vazda Djevice Bogorodice Marije, s blaženima Apostolima tvojim Petrom i Pavlom, i Andrijom, i svima Svetima (ne znamenuje se patenom), **daj milostivo mir u naše dane; da, okrijepljeni pomoću tvoga milosrđa, budemo vazda i od grijeha prosti, i od svakoga uznemirenja sigurni. Po istome Gospodinu našemu Isusu Kristu Sinu tvojem: Koji s tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog, po sve vijeke vjekova.** Svi odgovore: **Amen.**

28. Naklonjen kao obično, i stavivši sklopljene ruke na oltar, celebrant moli odmah podglas ovu molitvu:

Gospodine Isuse Kriste, neka mi primanje tvoga Tijela, koje se ja nedostojan usuđujem uzeti, ne bude na sud i osudu, nego po tvojoj milosti neka mi bude zaštita i lijek duše i tijela. Koji živiš i kraljuješ s Bogom Ocem u jedinstvu Duha Svetoga Bog, po sve vijeke vjekova. Amen.

29. Tada otkrije ciborij, poklekne, uzme svetu česticu i, naklonivši se duboko, udara se u prsa i govori tri puta kao obično:

Gospodine, nisam dostojan, da uniđeš pod krov moj, nego samo reci riječ, i ozdravit će duša moja.

30. Zatim se prekriži s Presvetim i nastavi tiho:

Tijelo Gospodina našega Isusa Krista čuvalo dušu moju za život vječni. Amen.

I pobožno uzme sveto Tijelo, te ostane neko vrijeme u razmatranju Sakramenta.

31. Odmah đakon izmoli ispovijed kao obično:

Ispovijedam se Bogu svemogućemu, blaženoj Mariji vazda Djevici, blaženomu Mihovilu Arhanđelu, blaženomu Ivanu Krstitelju, svetim Apostolima Petru i Pavlu, svim Svetima, i tebi, oče, da sam vrlo mnogo sagriješio misli, riječi i djelom: moj grijeh, moj grijeh, moj preveliki grijeh. — Zato molim blaženu Mariju vazda Djevicu, blaženoga Mihovila Arhanđela, blaženoga Ivana Krstitelja, svete Apostole Petra i Pavla, sve Svete, i tebe, oče, da se moliš za me Gospodinu Bogu našemu.

Tada celebrant poklekne, okrene se puku i, sklopljenih ruku na prsima, govori jasnim glasom:

Smilovao vam se svemogući Bog, otpustio vam grijehe vaše i priveo vas u život vječni. — Svi odgovore: **Amen.**

Celebrant nastavlja:

Oproštenje, odrešenje, † i otpuštenje grijeha vaših podao vam svemogući i milosrdni Gospodin. — Svi odgovore: **Amen.**

32. Zatim se okrene k oltaru, poklekne, uzme ciborij i, kao obično okrenut puku, u sredini oltara, govori jasnim glasom:

Evo Jaganjac Božji, evo koji uzimlje grijehe svijeta. — I odmah nastavi: **Gospodine, nisam dostojan, da uniđeš pod krov moj, nego samo reci riječ, i ozdravit će duša moja.** Što ponovi tri puta.

I dijeli sv. pričest govoreći: **Tijelo Gospodina našega Isusa Krista čuvalo dušu tvoju za život vječni. Amen.**

Svećenici imaju ljubičastu stolu.

33. Dok se dijeli sveta pričest, može se pjevati ps. 21. **Bože moj, Bože moj,** kako sprijeda na Veliki četvrtak, na razmetanju oltara, ili koji od responsorija iz Matutina ovoga Velikoga petka.

Na primjer:

Zavjes se hrama razdere, * i sva se zemlja potrese: razbojnik je s križa vapio: Spomeni se mene, Gospodine, kada dođeš u kraljevstvo svoje.

Stijene popucaše, grobovi se otvoriše, i mnoga tjelesa svetih, koji su bili preminuli, uskrsnuše.

I sva se zemlja potrese: razbojnik je s križa vapio: Spomeni se mene, Gospodine, kada dođeš u kraljevstvo svoje.

Vinograde moj odabrani, ja sam te posadio: * kako si se obratio u gorčinu, da mene propneš, a Barabu otpustiš?

Plotom sam te ogradio, i istrijebio kamenje u tebi, i sazidao kulu.

Kako si se obratio u gorčinu, da mene propneš, a Barabu otpustiš?

Tama nasta, kad Židovi propeše Isusa: a oko devete ure povika Isus jakim glasom: Bože moj, Bože moj, zašto si me zapustio? * I naklonivši glavu ispusti duh.

Povikavši Isus jakim glasom reče: Oče, u ruke tvoje preporučujem duh svoj.

I naklonivši glavu ispusti duh.

Oči su moje potamnjele od plača: jer se udaljio od mene, koji me je tješio. Vidite svi narodi: * ima li boli, kao što je bol moja.

O vi svi, koji prolazite putem, pazite i vidite.

Ima li boli, kao što je bol moja.

34. Poslije pričesti celebrant opere prste u posudici i otare ih purifikatorijem, ne govoreći ništa; ciborij pohrani u svetohranište.

35. Svršivši ovo, celebrant, stojeći u sredini oltara, imajući pred sobom knjigu, a sdesna i slijeva đakona i subđakona, sklopljenih ruku, pjeva kao zahvalu, ferijalnim tonom, ove tri molitve, a svi prisutni stoje i odgovaraju: **Amen.**

Pomolimo se.

Neka sađe, molimo, Gospodine, obilan blagoslov na puk tvoj, koji je pobožno razmišljao muku i smrt Sina tvoga, neka dođe oproštenje, neka se udijeli utjeha, neka u njemu poraste sveta vjera, nek se utvrdi vječno otkupljenje. Po istom Kristu Gospodinu našemu. — Amen.

Pomolimo se.

Svemogući i milosrdni Bože, koji si nas obnovio po blaženoj muci i smrti Krista tvoga: sačuvaj u nama djelo svoga milosrđa: da sudjelujući u ovome otajstvu, uvijek pobožno živimo. Po istom Kristu Gospodinu našemu — Amen.

Pomolimo se.

Spomeni se, Gospodine, smilovanja svojih, i vječnom zaštitom posvećuj svoje sluge, za koje je Krist, Sin tvoj, prolivanjem svoje Krvi, ustanovio uskrsno otajstvo. Po istom Kristu Gospodinu našemu. — Amen.

36. Celebrant, đakon i subđakon siđu s oltara, pokleknu zajedno s akolitima (—ili ministrantima —) i vrate se u sakristiju.

37. U koru se moli Kompletorij; svijeće su ugašene, i ne pjeva se.

38. U zgodno vrijeme presveta se Euharistija prenese privatno na mjesto, gdje se ima čuvati, i tu ostane. Na tom mjestu ima kao obično gorijeti svijetlo. Oltar se razmetne..

VELIKA SUBOTA

Dvostruki I. reda

BOŽANSKI OFICIJ

1. Ako se oficij moli u koru ili zajednički:

Matutin i Laude ne anticipiraju se uveče, nego se mole ujutro u prikladno vrijeme.

Horae minores mole se u prikladno vrijeme.

Vespere se mole poslije podne u prikladno vrijeme,

Kompletorij se ovog dana ne moli.

2. Gornje se hore mole kao u brevijaru, osim slijedeće:

U Laudama i Malim horama, poslije antifone **Christus factus est** tiho se moli sav **Pater noster;** zatim ispustivši psalam 50. **Miserere** odmah se doda

Molitva

Concede, quaesumus, omnipotens Deus: ut, qui Filii tui resurrectionem devota expetatione praevenimus; ejusdem resurrectionis gloriam consequamur. A zaključi se podglas: **Per eundem Dominum . . .**

Hrvatski .

Podaj, molimo, svemogući Bože: da mi, koji pobožnim očekivanjem predhodimo uskrsnuće

Sina tvoga, postignemo slavu njegova uskrsnuća. — A zaključi se pod glas: **Po istom Gospodinu ...**

Vespere se mole kao u brevijaru na Veliki četvrtak, osim slijedeće:

Ant. 1.**Hodie afflictus sum valde, sed cras solvam vincula mea.**

Hrvatski

Danas sam vrlo ražalošćen, ali ću sutra razriješiti okove moje.

Antifona za **Magnificat** = **Veliča:**

Principes sacerdotum et pharisaei munierunt sepulcrum, signantes lapidem, cum custodibus.

Hrvatski

Poglavice svećenički i farizeji postaviše stražare na grob i zapečatiše kamen.

Na svršetku **Magnificat** = **Veliča** ponovi se antifona **Principes sacerdotum** = **Poglavice svećenički,** ali se ispusti ant. **Christus factus est, Pater noster** i ps. 50 **Miserere,** te se odmah doda molitva **Concede, quaesumus** = **Podaj, molimo** kao gore. Tako se svrše Vespere.

3. U privatnoj recitaciji Matutin, Laude, Male hore i Vespere mole se u zgodno vrijeme, kao u brevijaru, osim onoga, što je gore naznačeno (br. 2.). Osim toga ima se izmoliti **Kompletorij** na ovaj način: Poslije Ispovijedi i odrešenja, odmah se započnu nedjeljni psalmi, a poslije njih moli se pjesan Simeonova **Nunc dimittis, Pater noster** i mo-

litva **Visita, quaesumus . .** a sve se drugo izostavlja.

4. Budući da proslava svečanog uskrsnog bdjenja nadomješta noćnu službu Nedjelje Uskrsnuća, ispušta se Matutin Uskrsa, a u obredu mise bdjenja pjeva se mjesto Lauda ono što je ovdje naznačeno. Oficij Nedj. Uskrsnuća proslijeđuje se sa Prvom Malom horom.

Oni koji nisu prisustvovali svečanom uskrsnom bdjenju, dužni su izmoliti uskrsni Matutin i Laude, kako se nalazi u brevijaru.

USKRSNO BDJENJE

BLAGOSLOV NOVOGA OGNJA

1. U zgodan sat pokriju se oltari oltarnicima, ali se svijeće ne zapale do početka mise. Međutim se iskreše oganj iz kamena i njim se zapali ugljevlje.

2. Celebrant obuče amikt, albu, pojas, stolu i plašt ljubičaste boje; đakon amikt albu, pojas, stolu i dalmatiku; to isto i subđakon, ali mjesto dalmatike obuče tunicelu bez stole. Boja dalmatike i tunicele također ljubičasta.

2a (— Celebrant obuče amikt, albu, pojas, stolu i plašt ljubičaste boje ili bude bez planete —)

3. Celebrant, koga prate đakon i subđakon (— ili ministranti —), s križem, blagoslovljenom

vodom i tamjanom, blagoslivlja novi oganj pred vratima ili na ulazu crkve, ili unutar crkve, gdje može puk bolje pratiti sveti obred, i govori:

Gospodin s vama. — I s duhom tvojim.

Pomolimo se.

Bože, koji si po svom Sinu, ugaonom kamenu, podao vjernicima oganj svoga sjaja: po † - sveti ovaj novi oganj, iskresan iz kremena, na korist našim potrebama: i podaj nam, da ovi uskrsni blagdani tako u nama rasplamte nebeske želje; te čistim dušama uzmognemo doprijeti k blagdanima vječnoga sjaja. Po istom Kristu Gospodinu našemu. — Amen.

Zatim tri puta poškropi oganj ne govoreći ništa.

4. Akolit (— ili jedan od ministranata —) uzme blagoslovljenog ugljevlja, i stavi u kadionicu, a celebrant stavi iz lađice tamjan u kadionicu, blagosivljajući ga po običaju **(Onaj te blago†slovio, u čiju ćeš čast gorjeti. Amen).** I pokadi oganj tri puta.

BLAGOSLOV USKRSNE SVIJEĆE

5. Kad je blagoslovljen novi oganj, akolit (— ili jedan od ministranata —) donese uskrsnu svijeću na sredinu pred celebranta, koji pisaljkom ureže križ između krajnjih rupica, pripravljenih da se umetnu grumeni tamjana. Onda napiše iznad križa grčko slovo Alfa, a ispod križa slovo Ome-

ga, a između krakova križa četiri broja, koji označuju tekuću godinu, i međutim govori:

(1) **Krist jučer i danas** (ureže okomitu crtu).

(2) **Početak i Svršetak** (ureže vodoravnu crtu),

(3) **Alfa** (ureže nad okomitom crtom slovo A)

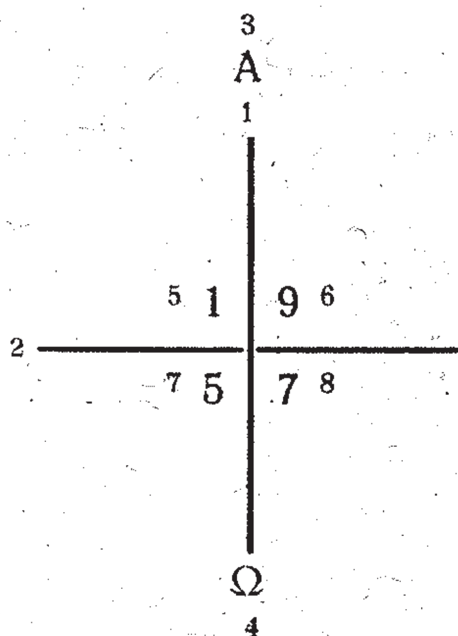
(4) **i Omega** (ureže ispod okomite crte slovo Ω).

(5) **Njegova su vremena** (ureže prvi broj tekuće godine u gornjem lijevom kutu križa)

(6) **i vjekovi** (ureže drugi broj tekuće godine u gornjem desnom kutu križa);

(7) **Njemu slava i vlast** (ureže treći broj tekuće godine u donjem lijevom kutu križa)

(8) **po sve vjekove vječnosti. Amen.** (ureže četvrti broj tekuće godine u desnom donjem kutu križa).

6. Pošto je završeno urezivanje križa i ostalih znakova, đakon ili koji od ministranata pruži ce-

lebrantu grumene tamjana, koje, ako nisu blagoslovljeni, celebrant oškropi tri puta i tri puta pokadi tamjanom, ne govoreći ništa. Onda umetne pet grumena u mjesta za to pripravljena i međutim govori:

(1) Po svojim svetim ranama
(2) slavnim
(3) čuvao
(4) i sačuvao nas
(5) Krist Gospodin. Amen.

1
4 2 5
3

7. Tada đakon ili ministrant pruži celebrantu malu svijeću, zapaljenu na novom ognju, kojom zapali uskrsnu svijeću govoreći:

Svijetlo slavno uskrsnulog Krista
Raspršilo tmine pameti i srca.

8. Zatim, svećenik blagoslovi zapaljenu uskrsnu svijeću, govoreći:

Gospodin s vama. I s duhom tvojim.

Pomolimo se.

Neka se, molimo, svemogući Bože, izlije na ovu zapaljenu svijeću tvoj blago † slov: i ti, nevidljivi preporoditelju, pogledaj ovo noćno svijetlo: da tvojom otajstvenom svjetlošću zasja ne

samo žrtva ove noći prinesena, nego da, otjeravši zlobu đavolske obmane, moć tvoga veličanstva djeluje na svakom mjestu, kamo se odnese nešto od otajstva ovoga posvećenja. Po Kristu Gospodinu našemu. — Amen.

9. Međutim se pogase sve svijeće u crkvi.

SVEČANI OPHOD I USKRSNE POHVALE

10. Tada celebrant ponovno stavi tamjana u kadionicu, zatim đakon odloži ljubičasto ruho, i obuče **stolu i dalmatiku bijele boje,** pak uzme uskrsnu svijeću i uredi se ophod: prvi ide kadioničar, slijedi subđakon s križem, đakon sa zapaljenom svijećom uskrsnom, iza njega odmah stupa celebrant, zatim kler po redu i puk.

10a (— Gdje nema đakona ni podđakona, svećenik, skinuvši ljubičasto ruho, obuče stolu i dalmatiku bijele boje, uzme upaljenu uskrsnu svijeću, i uredi se procesija: Prvi ide kadioničar, slijedi križonoša, za njim odmah svećenik s upaljenom uskrsnom svijećom, a zatim ministranti i puk —).

11. Kad đakon uđe u crkvu, podignuvši blagoslovljenu uskrsnu svijeću, pjeva sam:

SVIJETLO KRISTOVO

na što svi drugi, pokleknuvši prema blagoslovljenoj uskrsnoj svijeći, odgovaraju:

BOGU HVALA

Celebrant zapali svoju svijeću na blagoslovljenoj uskrsnoj svijeći.

Stupajući do sredine crkve, đakon na isti način, višim glasom pjeva: SVIJETLO KRISTOVO, na što svi kao gore, pokleknuvši, odgovaraju: BOGU HVALA. A na uskrsnoj blagoslovljenoj svijeći zapale se svijeće klera.

Stupajući treći put pred oltar, po srijedi presbiterija, opet još višim glasom pjeva: SVIJETLO KRISTOVO, na što svi po treći put, kao gore, pokleknuvši, odgovaraju: BOGU HVALA. A na blagoslovljenoj uskrsnoj svijeći zapale se svijeće puka i crkve.

11a (— Gdje pak nema đakona: Kad svećenik uđe u crkvu, podignuvši blagoslovljenu uskrsnu svijeću, stojeći uspravno, pjeva sam: SVIJETLO KRISTOVO, na što svi, pokleknuvši prema uskrsnoj svijeći, odgovaraju: BOGU HVALA. Tada jedan od ministranata na uskrsnoj svijeći užeže svijeću za svećenika.

Stupajući do sredine crkve, tu na isti način, ali višim glasom, svećenik pjeva SVIJETLO KRISTOVO, na što svi, pokleknuvši kako gore, odgovaraju: BOGU HVALA, i na uskrsnoj svijeći zapale se svijeće ministranata.

Po treći put stupajući pred oltar, posred prezbiterija, opet još višim glasom pjeva: SVIJETLO

KRISTOVO, našto po treći put svi, pokleknuvši kao gore, odgovaraju: BOGU HVALA. I zapale se svijeće puka i svjetiljke crkve.

12. Tada celebrant otiđe na svoje mjesto u prezbiterij, na strani epistole; subđakon s križem stoji sa strane evanđelja; kler zauzme svoje mjesto u prezbiteriju.

Đakon položi uskrsnu svijeću nasred prezbiterija, na malo podnožje, i, nakon što je celebrant stavio tamjan u kadionicu, moli blagoslov govoreći:

Dostoj se, gospodine, blagosloviti.

Celebrant dodaje:

Gospodin bio u tvome srcu i na tvojim usnama: da dostojno i prikladno navijestiš njegove uskrsne pohvale. U ime Oca, i Sina † i Duha Svetoga. Amen.

12a (— Svećenik položi uskrsnu svijeću nasred prezbiterija, na malo podnožje, i otide k stoliću (abakum); križonoša s križem stoji sa strane evanđelja, ostali ministranti poredaju se ovdje i ondje.

Svećenik pak, nakon što je stavio tamjan u kadionicu, uzme knjigu i govori:

Dostoj se, Gospodine, blagosloviti.— Gospodin bio u mojemu srcu i na mojim usnama, da dostojno i prikladno navijestim njegove uskrsne pohvale. Amen. —)

13. Zatim đakon ide k štioniku pokrivenom bijelim velom, stavi na nj knjigu, zatim obilazi oko uskrsne svijeće kadeći je.

Tada svi ustanu i stoje kao na evanđelje, a đakon pjeva uskrsne pohvale, imajući pred sobom uskrsnu svijeću, s desne strane oltar, a s lijeve lađu crkve.

13a (—Zatim svećenik ide k štioniku pokrivenom bijelim velom, stavi na nj knjigu i pokadi; onda obilazi oko uskrsne svijeće kadeći i nju.

Tada svi ustanu i stoje kao na evanđelje, a svećenik pjeva ili čita uskrsne pohvale, imajući pred sobom uskrsnu svijeću, s desne strane oltar, a s lijeve lađu crkve. —)

USKRSNE POHVALE

Nek sad zanosno kliču čete nebeskih Anđela: nek propjevaju božanska otajstva: i zbog pobjede tolikoga Kralja nek jekne trublja spasenja. Nek se raduje i zemlja tolikim blijeskom obasjana, i rasvijetljena sjajem vječnoga Kralja, nek osjeti, da je sa čitavog svijeta nestalo mraka. Nek se veseli i mati Crkva urešena blijeskom tolikoga svijetla, i silnim poklicima naroda nek ova dvorana odjekne. Zato molim i vas, predraga braćo, okupljene oko tako divnoga svijetla, da zajedno sa mnom prizovete milosrđe svemogućega Boga. Da me on, koji se udostojao, i bez mojih zasluga, ubro-

jiti me među svoje levite, prožme sjajem svojega svijetla, da dovršim hvalospjev ovoj svijeći. Po Gospodinu našem Isusu Kristu, Sinu njegovu, koji s njime živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog.

R) Po sve vijeke vjekova. — O) Amen.

R) Gospodin s vama. — O) I s duhom tvojim.

R) Gore srca. — O) Imamo kod Gospodina.

R) Zahvaljujmo Gospodinu Bogu našemu.

O) Dostojno je i pravedno.

Uistinu je dostojno i pravedno, nevidljivog Boga Oca svemogućega, i Sina njegova jedinorođenoga, Gospodina našega Isusa Krista, svim zanosom srca i pameti i službom glasa slaviti. Koji je za nas vječnome Ocu Adamov dug isplatio: i stare krivice zadužnicu svetom krvlju izbrisao. Jer ovo su vazmeni blagdani, u kojima se onaj pravi Jaganjac kolje, čijom se krvlju pragovi vjernika posvećuju. Ovo je noć, u kojoj si jednoć naše oce, sinove Izraelove, izveo iz Egipta, i preko Crvenoga mora kao po suhu preveo. Ovo je dakle noć, koja je tmine grijeha svjetlošću stupa rastjerala. Ovo je noć, koja danas po svem svijetu one, koji u Krista vjeruju, otima od opačina i od tmina grijeha, povraća milosti i pridružuje svetosti. Ovo je noć, u kojoj je Krist rastrgnuo okove smrti, i kao pobjednik iz groba izišao. Jer nam ništa ne bi koristilo roditi se, da nismo imali sreću biti otkupljeni. O divno li je tvoje prema nama milosrđe!

O neprocjenjiva li zanosa ljubavi: da sužnja otkupiš, Sina si predao! O zaista potrebna grijeha Adamova, kad ga je Krist svojom smrću izbrisao! O sretne krivice, koja je zaslužila takvoga i tolikog Otkupitelja! O zaista blažene noći, koja je jedina bila dostojna znati vrijeme i čas, kad je Krist iz groba uskrsnuo! Ovo je noć, o kojoj je pisano: I noć će biti rasvjetljena kao dan: i noć mi je rasvjeta u raskoši mojoj. Posvećenje dakle ove noći odgoni zlodjela, krivice pere: i povraća nevinost palima, a žalosnima veselje. Odgoni mržnje, uspostavlja slogu i prigiba carstva.

U blagodati dakle ove noći primi, sveti Oče, večernju žrtvu ovoga tamjana, koju ti po rukama svojih službenika, u ovom svečanom prinosu svijeće izrađene marljivošću pčela, prinosi presveta Crkva. Ali mi već znamo hvalospjev ove svijeće, što je na čast Božju užiže blistavi oganj. Koji, ma da je razdijeljen na dijelove, ipak ne gubi svjetlosti, iako je drugima pozajmljuje. Jer se uzdrži rastopljenim voskom, što ga je za građu ove dragocjene svijeće pčela matica izvela. O zaista blažena noć, koja je oplijenila Egipćane, a obogatila Židove! Noć, u kojoj se nebesko sa zemaljskim, a ljudsko s božanskim spaja.

Molimo te dakle, Gospodine: da ova svijeća posvećena na čast tvoga imena, ustraje neoslabljena na uništenje mraka ove noći. I primljena na

ugodni miris, višnjim se svijetlima pridružila! Plamene njezine jutarnji lučonoša zatekao! Onaj, velim, lučonoša, koji ne zna zapada. Onaj, koji se vratio iz groba, i vedar sinuo ljudskome rodu. Molimo te dakle, Gospodine, da nam dadeš mirno provesti dane ove uskrsne radosti; i da se dostojiš nad nama, tvojim slugama, nad svim svećenstvom i bogoljubnim pukom, zajedno s preblaženim Papom našim N . . . i Biskupom našim N . . . neprestanom zaštitom vladati, nama upravljati i sačuvati nas. Pogledaj također i na one, koji svojom vlašću nama upravljaju, i neizrecivim darom svoga smilovanja i milosrđa upućuj njihove misli na pravdu i mir, da nakon plodnog djelovanja na zemlji, stignu s cjelokupnim tvojim pukom u nebesku domovinu. Po istom Gospodinu našem Isusu Kristu, Sinu tvojem, koji s tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog: po sve vijeke vjekova. — O) Amen.

ČITANJA

14. Poslije uskrsnih pohvala đakon, odloživši bijelo ruho, uzme **ljubičasto,** i pristupi celebrantu.

14a (— Kad svrši uskrsne pohvale svećenik skine dalmatiku i stolu bijele boje, te ponovno obuče **stolu i plašt ljubičaste boje,** i vrati se štioniku. —).

15. Zatim se čitaju čitanja, bez naslova, niti se na svršetku čitanja odgovara **Bogu hvala.** A či-

ta ih čitač na sred prezbiterija pred blagoslovljenom svijećom, tako da čitač ima na desnoj strani oltar, a na lijevoj lađu crkve. Celebrant i službenici, kler i puk, slušaju sjedeći.

15a (— Zatim se čitaju čitanja bez naslova, niti se na svršetku čitanja odgovara **Bogu hvala.** A čita ih svećenik posred prezbiterija pred blagoslovljenom svijećom, tako da ima na desnoj strani oltar, a na lijevoj lađu crkve. Ministranti i puk slušaju sjedeći. Ali, ako ima koji drugi čitač, sve se obavi kao gore pod br. 15. —)

16. Na svršetku čitanja, ili pjesme, govore se molitve na ovaj način: svi ustanu, celebrant govori **Pomolimo se,** đakon reče **Prignimo koljena,** na što svi zajedno s celebrantom, klečeći, neko vrijeme šutke mole; kad đakon rekne **Ustanite,** svi ustanu, a celebrant pjeva sklopljenih ruku molitvu ferijalnim tonom.

16a (— Na svršetku čitanja, ili pjesme, govore se molitve na ovaj način: svi ustanu; svećenik, stojeći pred štionikom, govori: **Pomolimo se. Prignimo koljena,** našto svi skupa sa svećenikom, klečeći, neko vrijeme šutke mole; kad svećenik reče **Ustanite,** svi ustanu, a on, sklopljenih ruku, u ferijalnom tonu govori molitvu. —)

17. A čitaju se ova četiri čitanja s pjesmama i molitvama.

Prvo čitanje. Post. 1, 1—3 i 2, 1—2

U početku stvori Bog nebo i zemlju. A zemlja bijaše pusta i prazna,i tama bijaše nad bezdanom: a duh je Božji lebdio nad vodama. I reče Bog: Neka bude svjetlost! I bi svjetlost. I vidje Bog svjetlost, da je dobra: i rastavi svjetlost od tame. I nazva svjetlost Dan, a tmine Noć: i bi večer, i jutro, dan prvi. Opet reče Bog: Neka bude svod posred voda: i neka rastavlja vode od voda. Načini Bog svod i rastavi vode, koje su bile pod svodom od onih, koje su bile nad svodom. I bi tako. I svod nazva Bog Nebo: i bi večer, i jutro, dan drugi. Po tom reče Bog: Neka se saberu vode, što su pod nebom na jedno mjesto: i neka se pokaže suho. I bi tako. I suho nazva Bog Zemlja, a skup voda nazva More. I vidje Bog, da je dobro. I reče: Neka proizvede zemlja zelenu travu, koja daje sjeme, i drvo rodno, koje daje plod po svojoj vrsti, u kojemu je sjeme njegovo na zemlji. I bi tako. I izvede zemlja zelenu travu, i onu koja daje sjeme po svojoj vrsti, i drvo, koje rađa plod, i koje ima sjeme po svojoj vrsti. I vidje Bog, da je dobro. I bi večer, i jutro, dan treći. Opet reče Bog: Neka budu svjetlila na svodu nebeskom, da dijele dan i noć, i da budu znaci vremena, dana, i godina: i neka svijetle na svodu nebeskom i rasvjetljuju zemlju. I bi tako. I načini Bog dva svjetlila velika: svjetlilo veće, da upravlja danom; i svjetlilo manje, da upravlja no-

ću; i zvijezde. I postavi ih na svodu nebeskom, da daju svjetlost zemlji, i da upravljaju danom i noću, i da dijele svjetlost od tame. I vidje Bog, da je dobro. I bi večer, i jutro, dan četvrti. Još reče Bog: Neka dođu živa bića, koja se gibaju po vodi, i ptice, koje lete nad zemljom pod svodom nebeskim. I stvori Bog velike ribe i svako živo biće koje se giblje, koje je dala voda po njihovim vrstama, i sve ptice po njihovoj vrsti. I vidje Bog, da je dobro. I blagoslovi ih govoreći: Rastite i množite se i napunite more; i ptice neka se množe na zemlji. I bi jutro, i večer, dan peti. Reče također Bog: neka zemlja dade živa bića po njihovoj vrsti: stoku i gmazove, i zvijeri zemaljske po njihovim vrstama. I bi tako. I stvori Bog zvijeri zemaljske po vrstama njihovim, i stoku i gmazove po vrsti njihovoj. I vidje Bog, da je dobro i reče: Načinimo čovjeka na sliku i priliku svoju: da bude gospodar nad morskim ribama i nebeskim pticama, i zvijerima i nad svom zemljom, i nad svim što gmiže, što se miče po zemlji. I stvori Bog čovjeka na sliku svoju: na sliku Božju stvori ga, muško i žensko stvori ih. I blagoslovi ih Bog, i reče: Rastite i množite se i napunite zemlju i podložite je sebi, i budite gospodari nad morskim ribama, i nad nebeskim pticama, i nad svim životinjama, što se miču po zemlji. I reče Bog: Evo sam vam dao sve bilje, koje daje sjeme na zemlji, i sva stabla, koja imadu u sebi sjeme po svojoj vrsti, da

vam budu za hranu: i svim zemaljskim životinjama, i svim nebeskim pticama, i svemu, što se miče po zemlji, i što živi, da imadu što jesti. I bi tako. I vidje Bog sve, što je bio stvorio, i bilo je vrlo dobro. I bi večer, i jutro, dan šesti. Tako se dakle dovrši nebo i zemlja i sav njihov ures. I svrši Bog sedmoga dana djelo svoje, koje je učinio, i počinu sedmoga dana od svega djela, koje je učinio.

Pomolimo se

Prignimo koljena — Ustanite

Bože, koji si čudesno stvorio čovjeka, a još čudesnije otkupio: daj nam, molimo, da se razmišljanjem pameti opiremo nasladama grijeha, te da zaslužimo doći do vječne radosti. Po Gospodinu našemu Isusu Kristu, Sinu tvojem, koji s tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog: po sve vijeke vjekova. O) Amen.

Drugo čitanje Izl. 14, i 15, 1

U one dane: Bilo je u zoru, kad pogleda Gospodin na tabore egipatske iz stupa ognja i oblaka, i porazi njihovu vojsku: i izvrne točkove kola, te padahu u dubinu. Tada rekoše Egipćani: Bježmo od Izraela, jer se Gospodin bori za njih proti nama. I reče Gospodin Mojsiju: Pruži svoju ruku na more, da se vrate vode na Egipćane, na kola i na konjanike njihove. I kad Mojsije pruži svoju ruku na more, more se vrati u cik zore na

prvašnje mjesto; a kad Egipćani stadoše bježati, stiže ih voda, i Gospodin ih pokri valovima. I voda se povrati, i pokri kola i konjanike sve vojske Faraonove, koji su idući u potjeru bili zašli u more: ni cigli jedan od njih nije ostao. A sinovi Izraelovi prijeđoše posred suha mora, a voda im je bila kao zid s desne i s lijeve strane: i izbavi Gospodin u onaj dan Izraela iz ruke egipatske. I vidješe Egipćane mrtve na morskoj obali, i veliku ruku, koju je bio Gospodin podigao proti njima, i poboja se narod Gospodina, i vjerovaše Gospodinu, i Mojsiju, njegovu slugi. Tada zapjeva Mojsije i sinovi Izraelovi ovu pjesmu Gospodinu i rekoše:

Pjesma Izl. 15, 1 i 2

Pjevajmo Gospodinu, jer se slavno proslavi, konja i konjanika baci u more: pomoćnik i zaštitnik: on me je spasio.

Ovo je Bog moj i častit ću ga: Bog oca mojega i uzvisivat ću njega.

Gospodin, koji satire ratove: Gospodin mu je ime.

Pomolimo se.

Prignimo koljena. Ustanite.

Bože, mi osjećamo, kako tvoja davna čudesa i u naše doba sjaju: jer ono što si ti svojom mogućom desnicom nekoć dao jednom narodu, iz-

bavivši ga od egipatskog progonstva, to isto djeluješ u vodi preporođenja na spasenje svih naroda: daj, da svi ljudi postanu sinovi Abrahamovi, i uzvise se na izraelsko dostojanstvo. Po Gospodinu.

Treće čitanje Iz. 4, 2-6

U onaj dan bit će klica Gospodnja veličanstvena i časna, i plod zemaljski bit će uzvišen, na veliko veselje onima, koji od Izraela budu spašeni. Svaki, koji ostane u Sionu, i u Jerusalemu, zvat će se svet, svaki koji je upisan u broj živih u Jerusalemu. Tada će Gospodin oprati nečistoću kćeri sionskih, i očistiti krv iz sredine Jerusalema, u duhu pravde, i u duhu revnosti. I Gospodin će stvoriti na svakom mjestu gore Sionske, i gdje bude prizvan, oblak obdan, a dim i sjaj ognjenoga plamena obnoć: jer je obrana njegova nad svakom slavom. On će biti kao šator, da zaklanja danju od žege, i da bude utočište i zaklon od vihra i dažda.

Pjesma Iz. 5, 1 i 2

Ljubljeni moj ima vinograd sa strane, na plodnome mjestu.

I ogradi ga međom i opaše jarkom: i nasadi vinograd Sorek, i sazida kulu usred njega.

I tijesak udube u njemu: jer vinograd Gospodina Sabaot, dom je Izraelov.

Pomolimo se.

Prignimo koljena. Ustanite.

Bože, koji si glasom svojih svetih proroka očitovao, da si ti u svoj djeci tvoje svete Crkve, na svakom mjestu tvoje vlasti, sijač dobroga sjemena i uzgajač izabranih mladica: daj svojim narodima, koje ti smatraš vinogradima i usjevom, da istrijebivši trnje i korov, postanu plodni dostojnim rodom. Po Gospodinu . . .

Četvrto čitanje Deut. 31

U one dane: Mojsije napisa pjesmu i nauči sinove Izraelove. I zapovjedi Gospodin Jozui, sinu Nunovu, i reče: Ohrabri se i budi junak: jer ćeš ti uvesti sinove Izraelove u zemlju, koju sam obećao, i ja ću biti s tobom. Kad je Mojsije svršio pisati riječi ovoga zakona u knjigu, zapovjedi Levitima, koji su nosili kovčeg zavjeta Gospodnjega, govoreći: Uzmite ovu knjigu, i stavite je uz kovčeg zavjeta Gospodina Boga vašega: da bude ondje svjedočanstvo proti tebi. Jer ja znadem tvoj prkos i tvoju preveliku tvrdoglavost. Još za mene živa, i dok iđah s vama, vazda ste prkosili Gospodinu, koliko ćete više, kad umrem? Skupite preda me sve starješine po plemenima svojim, i učitelje, da im kažem, neka čuju ove riječi, i da prizovem proti njima nebo i zemlju. Jer znadem da ćete poslije moje

smrti zlo raditi, i da ćete brzo saći s puta, što sam vam ga naznačio: zato će vas u buduće zadesiti nevolje, kad stanete činiti zlo pred Gospodinom, srdeći ga djelima svojih ruku. Govorio je dakle Mojsije, riječi ove pjesme sve do kraja, a slušao ga je sav zbor izraelski.

Pjesma Deut. 32.

Slušajte nebesa, što ću govoriti: i zemlja neka čuje riječi iz usta mojih.

Neka se očekuje kao kiša besjeda moja: i neka padnu kao rosa riječi moje.

Kao dažd na travu, i kao snijeg na sijeno: jer ću ime Gospodnje prizvati.

Veličajte Boga našega: Boga, čija su djela istinita, i svi putovi njegovi pravedni.

Boga vjernoga, u komu nema nepravde: pravedna i sveta Gospodina.

Pomolimo se.

Prignimo koljena. Ustanite.

Bože, uzvišenje poniznih, i jakosti pravednih, koji si po svetom slugi svojemu Mojsiju htio tako naučiti puk svoj pjevanjem svete pjesme tvoje, da ono ponavljanje zakona bude i nama uputa; pokaži svoju moć nad svim narodima, koje si učinio pravednima; i daj radost, ublaživši strah; da se tvojim opraštanjem izbrišu grijesi sviju, te da se najavljena kazna okrene na spasenje. Po Gospodinu . . .

PRVI DIO LITANIJA

18. Kad svrše čitanja, dva pjevača klečeći u sredini presbiterija pjevaju litanije svetih, koje se ne ponavljaju, do zaziva **Milostiv budi,** a svi kleče i odgovaraju.

18a (— Gdje nema pjevača, sam svećenik klečeći na najnižoj stepenici oltara, sa strane epistole, pjeva litanije svetih, koje se ne ponavljaju, do zaziva **Milostiv budi,** a svi drugi kleče i odgovaraju. —).

19. Ako je u crkvi krsni studenac, obred se nastavlja kao niže br. 20; inače kao niže br. 24.

Gospodine, smiluj se.
Kriste smiluj se.
Gospodine, smiluj se.
Kriste, čuj nas.
Kriste, usliši nas.
Oče nebeski, Bože, smiluj se nama.
Sine, Odkupitelju svijeta, Bože, smiluj se nama.
Duše Sveti, Bože, smiluj se nama.
Sveto Trojstvo, jedan Bože, smiluj se nama.
Sveta Marijo, moli za nas.
Sveta Bogorodice, moli.
Sveta Djevo djevica, moli.
Sveti Mihovile, moli.
Sveti Gabrijele, moli.
Sveti Rafaele, moli.
Svi sveti Anđeli i Arhanđeli, molite za nas.

Svi sveti redovi blaženih Duhova, molite.
Sveti Ivane Krstitelju, moli.
Sveti Josipe, moli.
Svi sveti Patrijarsi i Proroci, molite.
Sveti Petre, moli.
Sveti Pavle, moli.
Sveti Andrija, moli.
Sveti Ivane, moli.
Svi sveti Apostoli i Evanđeliste, molite.
Svi sveti Učenici Gospodnji, molite.
Sveti Stjepane, moli.
Sveti Lovro, moli.
Sveti Vinko, moli.
Svi sveti Mučenici, molite.
Sveti Silvestre, moli.
Sveti Grgure, moli.
Sveti Augustine, moli.
Svi sveti Biskupi i Ispovjednici, molite.
Svi sveti Naučitelji, molite.
Sveti Antune, moli.
Sveti Benedikte, moli.
Sveti Dominiče, moli.
Sveti Franjo, moli.
Svi sveti Svećenici i Levite, molite.
Svi sveti Redovnici i Pustinjaci, molite.
Sveta Marijo Magdaleno, moli.
Sveta Janjo, moli.
Sveta Cecilijo, moli.
Sveta Agato, moli.

Sveta Anastazijo, moli.
Sve svete Djevice i Udovice, molite.
Svi Sveci i Svetice Božje, zagovarajte nas.

BLAGOSLOV KRSNE VODE

20. Dok se pjevaju litanije svetih, pripravi se, posred prezbiterija, sa strane epistole, pred blagoslovljenom uskrsnom svijećom, na očigled vjernika, sud krsne vode koja će se blagosloviti, i sve drugo što treba za blagoslov.

21. Blagoslov krsne vode obavlja se ovako:

Celebrant stoji pred pukom, ispred sebe ima sud vode, koja se ima blagosloviti, sdesna uskrsnu svijeću, a slijeva drugoga subđakona (ili ministranta) s križem. Onda započne sklopljenih ruku, ferijalnim tonom:

Gospodin s vama. **I s duhom tvojim.**

Pomolimo se.

Svemogući vjekovječni Bože, pomozi tajnama velike svoje blagosti, pomozi sakramentima; te pošalji duh posinaštva, da pokrijepi nove narode, koje ti rađa krsni studenac; da se ispuni djelovanjem tvoje moći, što treba da izvršimo mi tvoji ponizni sluge. Po Gospodinu našem Isusu Kristu, Sinu tvojem, koji s tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog:

Podignuvši glas u tonu prefacije, nastavi sklopljenih ruku:

Po sve vijeke vjekova. O) **Amen.**

R) **Gospodin s vama.** — O) **I s duhom tvojim.**

R) **Gore srca.** — O) **Imamo kod Gospodina.**

R) **Zahvaljujmo Gospodinu Bogu našemu.**

O) **Dostojno je i pravedno.**

Uistinu je dostojno i pravedno, pravo i spasonosno, da mi tebi vazda i svuda zahvaljujemo, Gospodine, sveti Oče, svemogući vječni Bože: Koji nevidljivom moći divno izvodiš učinak svojih otajstvâ: i premda smo mi nedostojni da obavljamo tako velika otajstva: ti ipak, ne napuštajući darove svoje milosti, prigibaš se da u svojoj blagosti slišaš naše molitve. Bože, čiji je Duh lebdio nad vodama u samom početku svijeta, da bi već tada narav vode primila moć posvećenja. Bože, ti si vodom oprao zlodjela opakoga svijeta, te si tako u općem potopu dao sliku preporođenja, da bude, u tajni jednoga te istoga počela, i svršetak grijeha, i početak kreposti. Pogledaj, Gospodine, na Crkvu svoju, i umnoži u njoj preporođenja svoja, ti, koji izlijevom obilate milosti razveseljuješ grad svoj, i krsni studenac otvaraš po svemu krugu zemaljskome, da se obnove narodi: da na zapovijed veličanstva tvoga primi od Duha Svetoga milost Jedinorođenoga tvoga.

Ovdje celebrant dijeli rukom vodu na način križa, pa je odmah otare ručnikom.

Neka on ovu vodu pripravljenu za preporođenje ljudi otajstvenim djelovanjem svoga božanstva oplodi: da, primivši posvećenje, iz neoskvrnjena krila božanskog vrela, izađe nebeski naraštaj, preporođen za novo stvorenje. I sve, koji se razlikuju bilo spolom u tijelu, bilo dobom u vremenu, neka milost mati rodi u jedno djetinstvo. Daleko dakle neka odavle odstupi, na tvoju zapovijed, Gospodine, svaki duh nečisti; daleko neka stoji sva zloba đavolske obmane. Nek ovdje ne bude mjesta neprijateljskoj sili: neka ne oblijeće zasjedajući; neka se ne ušulja kriomice; neka ne kvari i ne truje.

Dotakne se rukom vode.

Neka bude ovo sveto i nevino stvorenje oslobođeno od svakoga neprijateljskog nasrtaja, i očišćeno nestankom svake zloće. Neka bude studenac živi, voda koja preporađa, val koji čisti. Da svi koji će se oprati u ovoj spasonosnoj kupelji, postignu, djelovanjem Duha svetoga u njima, oproštenje savršenog očišćenja.

Čini tri križa nad vodom, govoreći:

Stoga te blagosivljam, stvorenje vode, Bogom † živim, Bogom † pravim; Bogom † svetim: Bogom, koji te u početku riječju odijelio od suha; čiji je Duh nad tobom lebdio.

Ovdje rukom dijeli vodu, i izlije malo na četiri strane svijeta, govoreći:

Koji je učinio da protečeš iz vrela rajskoga, i zapovijedio da u četiri rijeke natapaš svu zemlju; Koji te je u pustinji, gdje si bila gorka, zasladio i učinio pitkom i žednome puku izveo iz stijene. Blago † sivljam te i Isusom Kristom, jedinim Sinom njegovim, Gospodinom našim, koji te je u Kani Galilejskoj divnim čudom svojom moći pretvorio u vino. On je nogama po tebi hodio: i od Ivana u Jordanu u tebi se krstio. On je učinio da ti potečeš zajedno s krvlju iz rebra njegova: i svojim učenicima naredio, da vjernike krštavaju u tebi, govoreći: Idite, učite sve narode, krsteći ih u ime Oca, i Sina, i Duha Svetoga.

Mijenja glas i nastavlja u tonu čitanja.

Nama, koji izvršujemo ove naredbe, Ti, Bože svemogući, milostiv priteci u pomoć, Ti blagostiv zadahni.

Dahne tri puta u vodu na način križa govoreći:

Ti ovu običnu vodu blagoslovi svojim ustima, da osim naravne čistoće, koju može pranjem dati tijelu, bude sposobna i da čisti duše.

Ovdje svećenik spusti malo uskrsnu svijeću u vodu: i preuzimajući ton prefacije, govori:

Neka siđe u ovaj puni studenac krepost Duha Svetoga.

Pošto je izvadio iz vode uskrsnu svijeću, ponovno je dublje uroni, opetujući malo višim gla-

som: **Neka siđe,** kao gore. Poslije izvadi uskrsnu svijeću iz vode i po treći put je uroni do dna, i još višim glasom opetuje **Neka siđe** kao gore. Zatim dahne tri puta u vodu prema ovom znaku ψ i nastavi:

I neka svu količinu ove vode oplodi učinkom preporađanja.

Ovdje se izvadi uskrsna svijeća iz vode, a svećenik nastavi pjevati:

Ovdje neka se brišu sve ljage grijeha: ovdje neka se narav, na sliku tvoju stvorena i na čast svoga početka obnovljena, očisti od svih starih nečistoća: da svaki čovjek, koji uđe u ovo otajstvo preporođenja, nanovo se rodi kao dijete potpune nevinosti.

Nastavak govori čitajući:

Po Gospodinu našem Isusu Kristu Sinu tvojem: Koji ima doći suditi žive i mrtve, i svijet ognjem. — O) Amen.

Zatim jedan klerik ili ministrant uzme u nekoj posudi od ove vode, da se poškropi puk poslije obnove krsnog zavjeta, kako će se niže br. 25 reći, i za blagoslov kuća i drugih mjesta.

Kad se ovo svrši, celebrant, koji blagosivlja studenac, ulije u vodu Katekumenskog ulja križajući i jasnim glasom govoreći:

Da ulje spasenja posveti i plodnim učini ovaj studenac za one koji se preporađaju iz njega, na život vječni. — O) Amen.

Potom ulije Krizmu kao gore, govoreći:

Ulijevanje Krizme Gospodina našega Isusa Krista i Duha Svetoga Utješitelja da bude u ime svetoga Trojstva. — O) Amen.

Poslije uzme obje posudice spomenutog svetog Ulja i Krizme te iz obiju zajedno tri puta ulijeva križajući i govoreći:

Miješanje Krizme za posvećenje i Ulja za pomazanje i krsne vode, isto tako da bude u ime O † ca, i Si † na, i Duha † Svetoga. — O) Amen.

Tada miješa isto ulje s vodom. Ako ima netko da se krsti, neka se krsti po običaju, obdržavajući, ako je slučaj, ono, što je rečeno u Naputku II. 14.

22. Kad se svrši blagoslov, nosi se krsna voda u ophodu do krsnog studenca, na ovaj način: prvi ide kadioničar, slijedi subđakon, ili klerik, s križem, i kler; zatim đakon s posudom krsne vode, ako nije zgodnije, da je nose akoliti; onda celebrant; a uskrsna svijeća ostaje na svom mjestu; međutim se pjeva:

Psalam 41, 2—4.

Kao što čezne jelen za izvorima vodâ: tako čezne duša moja za tobom, Bože.

Žeđa duša moja Boga živoga: kad ću doći, i pokazati se pred licem Božjim?

Suze su mi postale kruh danju i noću, kad mi govore svaki dan: Gdje je Bog tvoj?

Kad se izlila blagoslovljena voda u krsni studenac, celebrant, sklopljenih ruku, pjeva u ferijalnom tonu:

Gospodin s vama. I s duhom tvojim.

Pomolimo se.

Svemogući vječni Bože, pogledaj milostivo na bogoljubnost puka, koji se preporađa, koji kao jelen traži vrelo tvojih vodâ: te dopusti milostivo: da žeđa iste vjere, otajstvom krštenja, posveti dušu i tijelo. Po Gospodinu . . . O) Amen.

I pokadi studenac.

Tada se vrate šutke u prezbiterij, i započne se obnova krsnog zavjeta.

22a (— Kad se svrši blagoslov, nosi se krsna voda u ophodu do krsnog studenca, na ovaj način: prvi ide kadioničar, slijedi križonoša i ministranti, zatim jedan ili više ministranata, koji nose sud s krsnom vodom, i svećenik; a uskrsna svijeća ostaje na svom mjestu. Ostalo se obavi kao gore.-)

23. Ako je negdje krstionica odijeljena od crkve, a želi se obaviti blagoslov krsne vode u krstionici, poslije zaziva **Sveto Trojstvo, jedan Bože, smiluj se nama,** otiđe se k studencu na ovaj način: prvi ide klerik s blagoslovljenom uskrsnom svijećom, slijedi drugi subđakon s križem, ili križonoša, između svjećonoša sa zapaljenim svijećama, zatim kler po redu, na koncu celebrant sa đakonom i subđakonom. Pjevači i puk ostaju na

svom mjestu. Nastavlja se pjevanje litanija od **Sveta Marijo, moli za nas,** i, ako treba, opetuju se zazivi.

Blagoslov krsne vode obavi se kao gore, zamjenivši samo ovo: dok se ide k studencu pjeva se pjesma **Kao što čezne,** a celebrant prije početka blagoslovà krsnog studenca pjeva molitvu **Svemogući vječni Bože, pogledaj milostivo** kao gore br. 22; zatim započne blagoslov vode, kao gore br. 21.

Svršivši blagoslov, svi se vraćaju šutke u crkvu, i započne se obnova krsnog zavjeta.

OBNOVA KRSNOG ZAVJETA

24. Kad se svršio blagoslov krsne vode, i ova se prenijela u studenac, ili kad se blagoslov ne obavlja, poslije prvog dijela litanija, pređe se na obnovu krsnog zavjeta.

25. Celebrant svuče ljubičasto ruho, **uzme stolu i plašt bijele boje;** zatim uspe tamjana, pokadi uskrsnu svijeću, i stojeći pred njom, licem okrenut prema puku, ili na propovijedaonici, počinje, kako slijedi:

Ove presvete noći, predraga braćo, sveta Majka Crkva, obnavljajući uspomenu muke i pokopanja našega Gospodina Isusa Krista, bdije, uzvraćajući mu ljubav; i slaveći njegovo slavno uskrsnuće sretna se raduje.

No budući da smo, kako uči Apostol, po krštenju pokopani s Kristom u smrt, zato treba da i mi, poput Krista uskrsnulog od mrtvih, živimo novim životom: dobro znajući, da je naš stari čovjek propet s Kristom, da više ne robujemo grijehu. Držimo dakle da smo mrtvi grijehu, a da živimo Bogu, u Kristu Isusu Gospodinu našemu.

Zbog toga, predraga braćo, kad je već svršila korizmena pokora, obnovimo obećanja dana na svetom krštenju, kojima smo se jednoć odrekli sotone i njegovih djela, kao i svijeta, koji je protivnik Boga, a obećali smo, da ćemo vjerno služiti Bogu u svetoj katoličkoj Crkvi.

Dakle:

Cel. Odričete li se sotone?
Svi Odričemo.
Cel. I svih djela njegovih?
Svi Odričemo.
Cel. I svega sjaja njegova?
Svi Odričemo.
Cel. Vjerujete li u Boga, Oca svemogućega, stvoritelja neba i zemlje?
Svi Vjerujemo.
Cel. Vjerujete li u Isusa Krista, Sina njegova jedinoga, Gospodina našega, rođena i mučena?
Svi Vjerujemo.
Cel. Vjerujete li i u Duha Svetoga, svetu Crkvu katoličku, općinstvo Svetih, oproštenje grijeha, uskrsnuće tijela, i život vječni?

Svi **Vjerujemo.**
Cel. **Sad dakle zajednički molimo Boga, kao što nas je naučio moliti Gospodin naš Isus Krist:**
Svi **Oče naš . . .**
Cel. **A svemogući Bog, Otac Gospodina našega Isusa Krista, koji nas je preporodio vodom i Duhom Svetim, i koji nam je dao oproštenje grijeha, neka nas čuva svojom milošću u istom Kristu Isusu Gospodinu našemu, za život vječni.**
Svi **Amen.**

I poškropi puk blagoslovljenom vodom, zacrpljenom, kako je rečeno pod br. 21. u obredu blagoslova krsne vode; a gdje se blagoslov krsne vode ne obavi, poškropi običnom blagoslovljenom vodom.

26. Ovaj se govor i obnova krsnog zavjeta može posvuda obaviti narodnim jezikom; samo treba da prijevod odobri Ordinarij.

DRUGI DIO LITANIJA

27. Kad je svršila obnova krsnog zavjeta, pjevači (ili svećenik) započnu drugi dio litanija, od zaziva **Milostiv budi** sve do konca, a svi kleče i odgovaraju.

28. Celebrant pak i službenici, idu u sakristiju, i tu obuku **ruho bijele boje za** svečanu misu.

28a (— Gdje nema đakona ni subđakona, svećenik s ministrantima ide u sakristiju, gdje cele-

brant obuče ruho bijele boje, a ministranti svečane oprave. Ako pak nema ni pjevača, nego sam svećenik mora pjevati litanije, tada ide u sakristiju s ministrantima, kad svrši pjevanje litanija. —).

29. Međutim se postavi uskrsnu svijeću na njezin svijećnjak, sa strane evanđelja, a oltar se uresi za svečanu misu sa zapaljenim svijećama i cvijećem.

Milostiv budi, oprosti nam Gospodine.
Milostiv budi, usliši nas Gospodine.
Od svakoga zla, oslobodi nas Gospodine.
Od svakoga grijeha, oslobodi nas Gospodine.
Od smrti vječne, oslobodi.
Po otajstvu svetoga utjelovljenja svoga, oslobodi.
Po došašću svojem, oslobodi.
Po rođenju svojem, oslobodi.
Po krštenju i svetom postu svojem, oslobodi.
Po križu i muci svojoj, oslobodi.
Po smrti i ukopu svojem, oslobodi.
Po svetom uskrsnuću svojem, oslobodi.
Po čudesnom uzašašću svojem, oslobodi.
Po dolasku Duha Svetoga Utješitelja, oslobodi.
U dan sudnji, oslobodi.
Grešnici, tebe molimo, usliši nas.
Da nam oprostiš, tebe molimo usliši nas.
Da se dostojiš svoju svetu Crkvu ravnati i uzdržati, tebe molimo, usliši nas.

Da se dostojiš poglavicu apostolskoga i sve crkvene redove u svetoj vjeri uzdržati, tebe molimo.

Da se dostojiš neprijatelje svete Crkve poniziti, tebe molimo.

Da se dostojiš kraljima i vladarima kršćanskim mir i pravu slogu darovati, tebe molimo.

Da se dostojiš nas same u svojoj svetoj službi pokrijepiti i uzdržati, tebe molimo.

Da se dostojiš sve dobrotvore naše vječnim dobrima naplatiti, tebe molimo.

Da se dostojiš plodove zemlji dati i uzdržati, tebe molimo.

Da se dostojiš svim vjernim mrtvima pokoj vječni darovati, tebe molimo.

Da se dostojiš uslišiti nas, tebe molimo.

Jaganjče Božji, koji odnimaš grijehe svijeta. oprosti nam, Gospodine.

Jaganjče Božji, koji odnimaš grijehe svijeta, usliši nas Gospodine.

Jaganjče Božji, koji odnimaš grijehe svijeta, smiluj se nama.

Kriste, čuj nas.

Kriste, usliši nas.

SVEČANA MISA USKRSNE VIGILIJE

Na svršetku litanija, pjevači započnu svečano **Kyrie eleison — Gospodi pomiluj,** kao što je običaj na misi. Međutim celebrant s podvorbom,

u bijelom ruhu, pristupa k oltaru, i, ispustivši psalam **Judica me, Deus — Sudi mi, Bože,** i ispovijed, popevši se, poljubi oltar na sredini, i pokadi ga po običaju.

2. Kad u koru svrše **Kyrie eleison — Gospodi pomiluj,** započne svečano **Gloria in excelsis — Slava va višnjih,** a zvona zazvone, i otkriju se slike.

Svi ostali dijelovi ove Mise isti su kao dosada u R. Misalu na Veliku subotu, osim poslije pričesti, kao niže.

Čitanje poslanice blaženoga Pavla Apostola Kološanima. Kol. 3, 1-4

Braćo! Ako ste uskrsli s Kristom, tražite ono što je gore, gdje Krist sjedi s desne Božje, osjećajte ono što je gore, a ne što je na zemlji. Jer ste umrli, i vaš je život sakriven s Kristom u Bogu. Kad se pojavi Krist, vaš život, tad ćete se i vi pojaviti s njime u slavi.

Poslije Epistole, svećenik zapjeva:

ALELUJA; i to tri puta podižući svaki put glas, a pjevači svaki put to ponavljaju u istom tonu.

Nakon toga pjevači proslijede:

Latinski:

Ps - 117, 1

Confitemini Domino, quoniam bonus: quoniam in saeculum misericordia ejus.

Ps. 116.

Laudate Dominum, omnes gentes: et collaudate eum, omnes populi.

Quoniam confirmata est super nos misericordia ejus: et veritas Domini manet in aeternum.

Glagolski:

Ispovedajte se Gospodevi, jako blag: jako va vek milost jego.

Hvalite Gospoda, vsi jezici: i vkup hvalite-i, vsi ljudje.

Jako utvrdi se milost jego na nas: i istina Gospodnja prebivajet va vek.

Hrvatski:

Slavite Gospodina, jer je dobar: jer je do vijeka milosrđe njegovo.

Hvalite Gospodina, sva plemena: hvalite ga, svi narodi.

Jer je silno nad nama milosrđe njegovo: i istina Gospodnja ostaje dovijeka.

Na Evanđelje ne nose se svijeće, nego samo tamjan; pita se blagoslov, i ostalo se čini po običaju.

✠ Slijedi sveto Evanđelje po Mateju

Mt. 28, 1-7

Poslije subote, na osvit prvoga dana po suboti, dođe Marija Magdalena, i druga Marija, da vide grob. I nastade veliki potres zemlje. Jer

je Anđeo Gospodnji sišao s neba: i pristupivši odvalio kamen, i sjedio na njemu. A lice njegovo bilo je kao munja, i odijelo njegovo kao snijeg. I od straha pred njim uzdrhtaše stražari, i postadoše kao mrtvi. A Anđeo reče ženama: Nemojte se vi bojati: jer znam, da tražite Isusa, koji je bio propet; nije ovdje, jer je uskrsnuo, kako je rekao. Dođite i vidite mjesto, gdje je bio položen Gospodin. I odmah pođite, i kažite njegovim učenicima, da je uskrsnuo; i eto poći će pred vama u Galileju: ondje ćete ga vidjeti. Evo sam vam rekao unaprijed.

Ne govori se **Credo-Veruju**, nego, kad svrši evanđelje celebrant govori: **Dominus vobiscum** — **Gospod s vami i Oremus** = **Pomolimo se.** Ne govori se antifona na ofertoriju. Na **Lavabo** = **Umiju** govori se **Gloria Patri** = **Slava Otcu.**

U prefaciji: **in hac potissimum nocte** — u Communicantes: **et noctem sacratissimam celebrantes**, kao u misalu.

Govori se **Pax Dni sit semper vobiscum** **Mir Gospodanj**, ali se ne daje poljubac mira..

Agnus Dei = **Aganče Boži** ne govori se i ispušta se molitva **Dne Jesu Christe, qui dixisti** = **Gosp. Isu-Hrste, iže reče**; druge se dvije govore.

Poslije primanja Sakramenta, dijeljenje pričesti, purifikacija i ablucija obavlja se kao obično. Zatim se za Laude Nedjelje Uskrsnuća u koru pjeva antifona:

Latinski:

Alleluja, alleluja, alleluja.

Psalam 150

Laudate Dominum in sanctuario ejus, * laudate eum in augusto firmamento ejus.

Laudate eum propter grandia opera ejus, * laudate eum propter summam majestatem ejus.

Laudate eum clangore tubae, * laudate eum psalterio et cithara,

Laudate eum tympano et choro, * laudate eum cum chordis et organo.

Laudate eum cymbalis sonoris, laudate eum cymbalis crepitantibus: * omne quod spirat, laudet Dominum.

Gloria Patri et Filio, * et Spiritui Sancto.

Sicut erat in principio, et nunc et semper, * et in saecula saeculorum. Amen.

Ponavlja se antifona: **Alleluja, alleluja, alleluja.**

Odmah zatim celebrant zapjeva početak antifone za Benedictus:

Et valde mane *

a pjevači nastave:

Una sabbatorum, veniunt ad monumentum, orto jam sole, alleluja.

Cant. Zachariae Luc. I, 68-79

Benedictus Dominus Deus Israel, * quia visitavit et redemit populum suum,

Et erexit cornu salutis nobis * in domo David servi sui,

Sicut locutus est per os sanctorum, * qui olim fuerunt, prophetarum suorum:

Ut liberaret nos ab inimicis nostris, * et e manu omnium, qui oderunt nos,

Ut faceret misericordiam cum patribus nostris, * et recordaretur foederis sui sancti:

Jurisjurandi, quod juravit Abrahae, patri nostro, * daturum se nobis,

Ut sine timore, e manu inimicorum nostrorum liberati, * serviamus illi,

In sanctitate, et justitia coram ipso * omnibus diebus nostris.

Et tu, puer, Propheta Altissimi vocaberis: * praeibis enim ante faciem Domini ad parandas vias ejus,

Ad dandam populo ejus scientiam salutis * in remissione peccatorum eorum,

Per viscera misericordiae Dei nostri, * qua visitabit nos, Oriens ex alto,

Ut illuminet eos, qui in tenebris et in umbra mortis sedent: * ut dirigat pedes nostros in viam pacis.

Gloria Patri et Filio, * et Spiritui Sancto.

Sicut erat in principio, et nunc, et semper, * et in saecula saeculorum. Amen.

Ponavlja se ant.: **Et valde mane, una sabbatorum, veniunt ad monumentum, orto jam sole, alleluja.**

Dominus vobiscum — Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Spiritum nobis, Domine, tuae caritatis infunde: ut quos sacramentis paschalibus satiasti, tua facias pietate concordes. Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum: Qui tecum vivit et regnat in unitate ejusdem Spiritus Sancti Deus, per omnia saecula saeculorum. — Amen.

Dominus vobiscum. — Et cum spiritu tuo.

Ite, missa est, alleluja, alleluja.

Deo gratias, alleluja, alleluja.

Et celebrans, dicto **Placeat tibi, sancta Trinitas,** dat benedictionem, more solito, et, omisso ultimo evangelio, omnes revertuntur in sacristiam.

Glagolski:

Alleluja, alleluja, alleluja.

Psalam 150

Hvalite Gospoda v svetilišti jègo, * hvalite i va višni utvrdenji jègo.

Hvalite i velikih del jego ràdi, * hvalite i višnago veličastva jego ràdi.

Hvalite i zvukom taùbi, * hvalite i pregudniceju i gùsloju.

Hvalite i bubnem i likom, * hvalite i strunami i cévnìcami.

Hvalite i zvoni, hvalite i pràporci: *vsa dihajućaja da hvalet Gòspoda!

Slava Otcu, i Sìnu, * i Duhu Svètomu:

Jakože be iskoni, i nine, i vsègda, * i va veki vekov. Amen.

Pop služej počne pojuć:

I zelo za jutra

i hor prosledujet:

V jedinu subot, pridu na grob, vsijavšu juže slncu, alleluja.

Pesan Zaharijina

Blagoslovlen Gospod Bog Izraelev, * jako poseti i otkupi ljudje svoje,

I vazdviže nam jako spasenje * v domu Davida raba svojega,

Jakože glagola usti svojih svetih, * nekogda sućih, prorok:

Da izbavit nas ot vrag naših * i ot ruku vseh nenavidećih nas,

Da stvorit milost s otci našimi * i pomenet zavet sveti svoj:

Kletvu, jejuže klet se Avraamu, otcu našemu, * da nam dadet,

Izbavlenim iz ruk vrag naših * služiti jemu bez straha,

U svetosti i pravdi pred njim * vse dni života našego.

A ti, otroče, narečeši se prorok Višnjago * predideši bo pred licem Gospodnjim, da ugotoviš puti jego.

Da ljudem jego vazvestiši spasenje * za otpuštenje greh ih,

Po veličejem milosrdji Boga našega, * v nemže posetit nas Slnce s visini,

Da prosvetit sedećeje v tme i seni smrtnoj, * da upravit nogi naši na put mira.

Slava Otcu, i Sinu, * i Duhu Svetomu.

Jakože bi iskoni, i nine, i vsegda, * i va veki vekov. Amen.

(Ant.) I zelo za jutra, v jedinu subot, pridu na grob, vsijavšu juže slncu, alleluja.

Gospod s vami — I s duhom tvojim.

Pomolim se.

Duh v ni, Gospodi, svoje ljubve vlej: da ježe Pashovnami svetbami nasitil jesi, stvoriši svojeju blagostju saglasni. Gospodem našim Isu-Hrstom Sinim tvojim: Iže s tobuju živet i cesarstvujet v jedinstve togodže Duha Svetago, Bog, va vse veki vekov. Amen.

Gospod s vami — I s duhom tvojim

Idite misa jest, alleluja, alleluja.

Bogu hvali, alleluja, alleluja.

I jerej rek **Ugodna budi tebe,** dajet blagoslov po običaju, mimo pustit poslednje Evangelije, i vsi othodet.

Hrvatski:

Ant. **Aleluja, aleluja, aleluja.**

Psalam 150

Hvalite Gospodina u svetištu njegovu, * hvalite ga u uzvišenoj tvrđavi njegovoj.

Hvalite ga radi velikih djela njegovih, * hvalite ga radi velikoga veličanstva njegova.

Hvalite ga zvukom trublje, * hvalite ga psaltirom i citarom.

Hvalite ga bubnjem i u zboru, * hvalite ga žicama i sviralama.

Hvalite ga cimbalima zvučnim, hvalite ga cimbalima bučnim, * sve što diše, neka hvali Gospodina.

Slava Ocu . . . . Kako bijaše . . . . .

Aleluja, aleluja, aleluja.

Odmah zatim celebrant zapjeva početak antifone:

I vrlo rano *

A pjevači nastave:

U prvi dan po suboti, dođoše na grob, kad je sunce već bilo isteklo, aleluja.

Pjesma Zakarije:

Blagoslovljen Gospodin Bog Izraelov, * jer je pohodio i otkupio narod svoj,

I podigao nam je jako spasenje * u domu Davida sluge svojega,

Kao što je obećao ustima svetih, * iz davnih dana, proroka svojih:

Da nas spasi od neprijatelja naših, * i od ruke sviju, koji mrze na nas,

Da učini milosrđe s ocima naším, * i sjeti se svetoga zavjeta svojega:

Zakletve, kojom se zakleo Abrahamu, ocu našemu, * da će nam dati,

Da mu, izbavljeni iz ruku neprijatelja svojih, * služimo bez straha,

U svetosti i pravdi pred njim, * dok smo živi.

A ti, dijete, zvat ćeš se prorok Svevišnjega, * jer ćeš ići pred licem Gospodnjim da mu pripraviš putove,

Da objaviš narodu njegovu spasenje * za otpuštenje grijeha njihovih,

Po dubokom milosrđu Boga našega, * po kojem će nas pohoditi Sunce s visine,

Da obasja one, koji sjede u tami i sjeni smrtnoj, * da upravi noge naše na put mira.

Slava Ocu . . . . Kako bijaše . . .

Ponovi se antifona:

I vrlo rano, u prvi dan po suboti, dođoše na grob, kad je sunce već bilo isteklo, aleluja.

Gospodin s vama. — I s duhom tvojim.

Pomolimo se.

Ulij nam, Gospodine, duh ljubavi svoje: * i složi svojom blagošću, koje si nasitio uskrsnim tajnama Po Gospodinu našem Isusu Kristu, Sinu tvojem, koji s tobom živi i kraljuje u jedinstvu

istoga Duha Svetoga Bog, po sve vijeke vjekova. — Amen.

Gospodin s vama — I s duhom tvojim.

Idite, misa je, aleluja, aleluja.

Bogu hvala, aleluja, aleluja.

Tada svećenik, rekavši **Placeat tibi, sancta Trinitas,** dade blagoslov, po običaju, i, ispustivši posljednje evanđelje, svi se vrate u sakristiju.

LATINSKI PRILOG

Za one crkve, u kojima se obredi Svete sedmice obavljaju latinski, donosimo ovdje sve obrede po redu, kako su naznačeni u službenom vatikanskom izdanju Ordo Hebd. s. instauratus«. Ali tako: ono što se već nalazi u R. misalu, upućujemo na misal; ono što se i u tim crkvama moli ili pjeva hrvatski, upućujemo na prednji naš prijevod; a što je novo ili promijenjeno, prenašamo iz vatikanskog izdanja.

Sve rubrike v. sprijeda u hrvatskom prijevodu.

NA CVJETNICU

Hosana filio David . . . kao u misalu.

V) **Dominus vobiscum.** — Omnes respondent: **Et cum spiritu tuo.**

Oremus.

Bene†dic, quaesumus, Domine, hos palmarum (seu olivarum aut **aliorum arborum) ramos: et**

praesta; ut quod populus tuus in tui venerationem hodierno die corporaliter agit, hoc spiritualiter summa devotione perficiat, de hoste victoriam deportando et opus misericordiae summopere diligendo. Per Dominum.

Kad se dijele grane, pjevaju se antifone i psalmi, kao sprijeda u hrv. prijevodu.

Kad svrši dijeljenje grana pjeva se Evanđelje, kako sprijeda.

Poslije Evanđelja slijedi ophod. Pjevaju se antifone, pjesme i ps. 147, kao gore u hrv. prijevodu.

Kad svrši ophod, celebrant, s oltara, okrenut prema puku, govori:

Dominus vobiscum R) **Et cum spiritu.**

Oremus.

Domine Jesu Christe, Rex ac Redemptor noster, in cujus honorem, hos ramos gestantes, solemnes laudes decantavimus: concede propitius; ut, quocumque hi rami deportati fuerint, ibi tuae benedictionis gratia descendat, et, quavis daemonum iniquitate vel ilusione profligata, dextera tua protegat, quos redemit. Qui vivis et regnas.

Slijedi Misa, sve kao u misalu. Epistola i Muka, kako sprijeda, u hrv. prijevodu.

Na Veliki ponedjeljak, sve kao u misalu.

Na Veliki utorak, i na Veliku srijedu, Passio počinje i svršava kako je gore kazano, u rubrici ovih dana.

Na Veliki četvrtak, sve kao u misalu. Kod prenašanja Svetotajstva i na razmetanju oltara, pjesme i psalam, kao sprijeda u hrv. prijevodu.

NA VELIKI PETAK

Poslije prostracije celebrant pred stepenicama oltara govori ferijalnim tonom, sklopljenih ruku, molitvu;

Deus, qui peccati veteris hereditariam mortem, in qua posteritatis genus omne successerat, Christi tui, Domini nostri, passione solvisti: da, ut, conformes eidem facti; sicut imaginem terrenae naturae necessitate portavimus, ita imaginem caelestis gratiae sanctificatione portemus. Per eundem Christum Dnum nostrum. — Svi odgovore: **Amen.**

Zatim se čita prvo čitanje i nakon čitanja pjeva responsorij, kao sprijeda. Onda celebrant, u ferijalnom tonu, govori: **Deus, a quo et Juda,** kao u misalu.

Slijedi drugo čitanje s responsorijem, a onda Muka po Ivanu, kao sprijeda u hrv. prijevodu. —

Nakon Muke slijede »Orationes«, kao u misalu. Poslije treće molitve »**pro omnibus episcopis,**

presbyteris, diaconibus« itd. govori se molitva: **Pro res publicas moderantibus,** kako slijedi:

Oremus et pro omnibus res publicas moderantibus, eorumque ministeriis et potestatibus: ut Deus et Dominus noster mentes et corda eorum secundum voluntatem suam dirigat ad nostram perpetuam pacem.

Oremus. — V) Flectamus genua. — R) Levate.

Omnipotens sempiterne Deus, in cujus manu sunt omnium potestates et omnium jura populorum: respice benignus ad eos, qui nos in potestate regunt; ut ubique terrarum, dextera tua protegente, et religionis integritas, et patriae securitas indensinenter consistat. Per Dominum.

Slijedi molitva **pro catechumenis«.** i ostale, kao u misalu. U molitvi za Židove, govori se također **Flectamus genua — Levate.**

Kad svrše sve molitve, otkriva se sv. Križ, na način kao sprijeda u hrv. prijevodu, a riječi ECCE LIGNUM CRUCIS kao u misalu.

Dok se ljubi Križ pjevaju se prijekori, antifone i himan, kao gore u hrv. prijevodu.

Kad svrši ljubljenje Križa, prenese se Svetotajstvo iz mjesta, gdje je jučer bilo pohranjeno, na glavni oltar, a međutim se pjevaju tri antifone, kao sprijeda u hrv. prijevodu.

Kad dođe na oltar (v. rubrike) celebrant moli: **Oremus. Praeceptis salutaribus** . . . a onda zajedno

sa svima: **Pater noster,** pak sam **Libera nos: i Perceptio Corporis . . .** sve kao u misalu.

Sv. Pričest se dijeli, kao obično, v. rubrike u hrv. prijevodu.

Nakon Pričesti govori tri slijedeće molitve, a svi stoje i odgovaraju: **Amen.**

Oremus. Super populum tuum, quaesumus, Domine, qui passionem et mortem Filii tui devota mente recoluit, benedictio copiosa descendat, indulgentia veniat, consolatio tribuatur, fides sancta succrescat, redemptio sempiterna firmetur. Per eundem Christum Dnum nostrum. — R) **Amen.**

Oremus. Omnipotens et misericors Deus, qui Christi tui beata passione et morte nos reparasti: conserva in nobis operam misericordiae tuae; ut hujus mysterii participatione, perpetua devotione vivamus. Per eundem.

Oremus. Reminiscere miserationum tuarum, Domine, et famulos tuos, aeterna protectione sanctifica, pro quibus Christus, Filius tuus, per suum cruorem, instituit paschale mysterium. Per eundem.

NA VELIKU SUBOTU.

Blagoslov ognja, v. sprijeda hrv. rubrike. Molitva (samo jedna) **Oremus. Deus qui per Filium tuum,** itd. . . . kao u misalu, prva po redu.

Blagoslov Uskrsne svijeće v. sprijeda hrv. rubrike.

Dok urezuje križ na uskrsnu svijeću, govori:

1) Christus heri et hodie. — 2) Principium et finis. — 3) Alpha — 4) et Omega. — 5) Ipsius sunt tempora, — 6) et saecula; 7) Ipsi gloria et imperium — 8) per universa aeternitatis saecula. Amen.

Zatim stavi pet grumena tamjana u uskrsnu svijeću (v. hrv. rubrike) govoreći:

Lumen Christi gloriose resurgentis — Dissipet tenebras cordis et mentis.

Zatim moli molitvu **Veniat, quaesumus, ...** kao u misalu, (zadnja na blagoslovu ognja i tamjana).

Ophod s uskrsnom svijećom i Exultet, (v. rubrike) kao u misalu. Ali u **Exultet,** pri kraju, poslije riječi: **in his paschalibus gaudiis, assidua protectione regere, gubernare et conservare digneris,** — treba umetnuti:

Respice etiam ad eos, qui nos in potestate regunt, et ineffabili pietatis et misericordiae tuae munere, dirige cogitationes eorum ad justitam et pacem, ut de terrena operositate ad caelestem patriam perveniant cum omni populo tuo. Per eundem . . . Ostale molitve kao u misalu.

Čitanja: kao gore u hrv. prijevodu. Poslije I. čitanja **oratio,** kao u misalu, **post I. prophetiam.**

Poslije II. čitanja, **oratio,** kao u misalu, **post. IV. prophetiam.**

Poslije III. čitanja, **oratio,** kao u misalu, **post VIII. proph.**

Poslije IV. čitanja, **oratio,** kao u misalu **post XI. proph.**

Litanije, kao sprijeda u hrv. prijevodu. **Blagoslov krsne vode** kao u misalu. **Obnova krsnog zavjeta i drugi dio litanija,** kao sprijeda, u hrv. prijevodu.

Misa kao u misalu. Poslije pričesti, »**pro laudibus Resurrectionis:** antif. psalam i Benedictus, kao gore. Tu je latinski, glagolski i hrvatski tekst.

BENEDICTIO MENSAE
in ultimo Triduo Sacro

In collatione vespertina Fer. IV. et ad prandium Fer. V.

Superior genflectens absolute inchoat, ceteris prosequentibus:

Christus factus est pro nobis obediens usque ad mortem.

Deinde omnes stant, ac profunde inclinati secreto recitant **Pater noster;** quo dicto, Superior, sine pronuntiatione aliqua, signo Crucis benedicit mensam; et omnes sub silentio ad sedes suas se conferunt.

In collatione Fer. V. et ad prandium Fer. VI:

Superior genuflectens absolute inchoat, ceteris prosequentibua:

Christus factus est pro nobis obediens usque ad mortem; mortem autem Crucis.

Reliqua ut supra.

In collatione Fer. VI:

Superior genuflectens absolute inchoat, ceteris prosequentibus:

Christus factus ets pro nobis obediens usque ad mortem; mortem autem Crucis. Propter quod et Deus exaltavit illum, et dedit illi nomen, quod est super omne nomen.

Reliquia ut supra.

Finita mensa

Omnes, Superiore inchoante repetunt ut supra:

Christus factus est etc.

Deinde Psalmus 50 **Miserere mei, Deus** alternatim recitant cum eadem inflectione vocis in fine; quo finito sine **Gloria Patri,** totum secreto dicunt **Pater noster.**

Postea Superior absolute dicit Orationem:

Respice, quaesumus, Domine, super hanc familiam tuam, pro qua Dominus noster Jesus Christus non dubitavit manibus tradi nocentium, et Crucis subire tormentum.

Et non pronuntiatur **Qui tecum,** nec **Fidelium animae,** sed secreto dicitur **Pater noster,** quo finito omnes discedunt.

SABATO SANCTO

Ante mensam:

Dicitur absolute et sine cantu:

Principes sacerdotum et pharisaei munierunt sepulcrum, signantes lapidem, cum custodibus.

Deinde **Pater noster,** totum secreto. Quo dicto sine pronuntiatione aliqua, sacerdos signo Crucis benedicit mensam.

In fine mensae:

Repetitur ant. Principes sacerdotum.

Postea psalmus 50 **Miserere.** Quo finito, sine Gloria Patri, secreto dicitur **Pater noster.**

Deinde sacerdos dicit absolute Orationem:

Concede, quaesumus omnipotens Deus: ut qui Filii tui resurrectionem devota expetatione praevenimus; ejusdem resurrectionis gloriam consequamur.

Et sub silentio concluditur: **Per eundem Christum.**

Ubi tamen celebratio vigliae paschalis anticipetur et refectionem fieri contingat post celebratam vigiliam, benedictio mensae fit ut in Breviario notatur pro die Paschae.

SADRŽAJ

Ispravak: Na str. 93, na svršetku II. čitanja Vel. petka, mjesto: „to jest polazak Gosp." neka se čita: „to jest **prolazak** Gosp."